

Сайншанд – Цагаан суварга чиглэлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын төсөл

Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн

2025 ОНЫ 12 ДУГААР САР

19 Хуримтлагдах нөлөөлөл

19.1 Танилцуулга

19.1.1 Энэ бүлэг нь төслийн хуримтлагдах нөлөөллийг үнэлсэн. Хуримтлагдах нөлөөллийг ерөнхийдөө одоогийн болон ирээдүйн үйл ажиллагааны талаарх одоо байгаа мэдээлэл болон БОНиНҮ-ний багийн дүгнэлтэд үндэслэн чанарын аргаар гүйцэтгэдэг.

19.2 Хамрах хүрээ ба арга зүй

- 19.2.1 ЕСБХБ ГШ1-д зааснаар хуримтлагдах нөлөөллийг БОНиНҮ-д үнэлэх шаардлагатай. Үнэлгээний үйл явц нь төслийн хуримтлагдах нөлөөллийг бусад холбогдох өнгөрсөн, одоогийн, урьдчилан таамаглах боломжтой хөгжүүлэлтүүдийн нөлөөлөл, мөн төслөөр төлөвлөсөн боловч урьдчилан таамаглагдаж болох үйл ажиллагааг дараа нь эсвэл өөр байршилд хэрэгжүүлж болзошгүйг авч үзнэ¹.
- 19.2.2 Европын Комиссын (ЕС)-ийн 85/337/ЕЕС удирдамж нь "төслийн шууд нөлөө болон шууд бус, хоёрдогч, хуримтлагдах, богино, дунд болон урт хугацааны, байнгын эсвэл түр хугацааны, эерэг, сөрөг үр дагаврыг" үнэлэхийг шаарддаг. ЕС-ийн 97/11/ЕС удирдамж нь төслүүдийг "бусад төслүүдийн нийлбэр нөлөөлөл болон одоогийн газрын ашиглалт"-тай харьцуулан үнэлэхийг шаарддаг.
- 19.2.3 Хуримтлагдах нөлөөллийг үнэлэхэд өргөн хүрээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн, хамгийн сайн практик арга зүй гэж байхгүй. Дараах арга нь холбогдох удирдамж, өмнөх туршлага, мэргэжлийн дүгнэлт дээр үндэслэсэн бөгөөд боломжит өгөгдлийг тусгасан.
- 19.2.4 Энэхүү үнэлгээнд авч үзсэн хуримтлагдах нөлөөлөл нь **5-р бүлэг: БОНиНҮ-ний арга барил**-д дурдсанчлан, дараах үр дүнг үзүүлэх боломжтой:
- Нэг төслийн доторх харилцан үйлчлэлээс нэг рецепторт үзүүлэх нөлөө; мөн
 - Төслийн үр дүнд үүсэх нөлөөллөөс нөөц эсвэл рецепторуудад үзүүлэх нөлөө, мөн бусад одоогийн болон төлөвлөгдсөн эсвэл тодорхой хэмжээнд тусгасан хөгжлийн төлөвлөлтүүдтэй хослуулан авч үзсэн байдлаар.
- 19.2.5 Авч үзсэн үр дүнгийн хугацаа нь төслийн барилгын хугацааг хамардаг бөгөөд энэ хугацаа нь хоёр жил гэж тооцогдож байна. Дэлгэрэнгүй зураг төслийн тайланд үндэслэн ашиглалтын оныг 2028/9 оны тооцсон.

Харилцан үйлчлэлийн үр нөлөө

¹ ЕСБХБ-ийн гүйцэтгэлийн шаардлага 1 Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөлөл, асуудлуудын үнэлгээ ба менежмент 2014, х.12

19.2.6 Харилцан үйлчлэлийн үр дүнг үнэлэх хандлага нь байгаль орчин, нийгмийн олон янзын сэдэвт онцлог нөлөөллийн нийтлэг рецепторт үүссэн нөлөөг авч үздэг, жишээ нь дуу шуугиан, тоосны нөлөөллөөс орон нутгийн нийгэмд үзүүлэх нөлөө. Үнэлгээ нь нийтлэг рецепторуудад үзүүлсэн үлдэгдэл (бага эсвэл илүү их нөлөөтэй) дээр үндэслэсэн (тус бүрийн сэдэвт бүлгүүдэд тодорхойлогдсон). Үнэлгээний судалгааны бүс нь 7-17-р бүлэгт заасан тусдаа сэдвүүд бүрийн үнэлгээний судалгааны бүсээр тодорхойлогддог.

Нэгдсэн нөлөөллүүд

19.2.7 Хослолын нөлөөг үнэлэх арга нь хэд хэдэн өөр төслийн ('төлөвлөсөн хөгжүүлэлт') хамтарсан үйлдлээс үүссэн үр дагаврыг нэг рецептор дээр авч үздэг.

19.2.8 Үнэлгээ нь 7-17-р бүлэгт тодорхойлогдсон нийтлэг рецепторуудад үзүүлсэн үлдэгдэл (бага эсвэл илүү чухал нөлөөтэй) болон холбогдох 'төлөвлөгдсөн хөгжүүлэлтүүд'-ийн боломжит өгөгдлийг үндэслэдэг.

19.2.9 'Төлөвлөсөн хөгжүүлэлт'-ийн стандарт тодорхойлолт байхгүй тул хөгжүүлэлтүүдийг мэргэжлийн шийдвэрээр болон тохиолдол бүрээр нь үнэлдэг. Энэхүү үнэлгээний хүрээнд төлөвлөгдсөн хөгжүүлэлтүүдийг төслийн нийтлэг мэдрэг рецепторуудтай холбогдох газарзүйн хил хязгаарт багтсан, барилга байгуулалт болон/эсвэл үйл ажиллагааны үед төслийн нийтлэг мэдрэг рецепторуудад нөлөөлөх магадлалтай шинж чанар, цар хүрээтэй хөгжүүлэлтүүдийг тодорхойлсон.

19.3 Ноцтой нөлөөллийг тодорхойлох нь

19.3.1 Хуримтлагдах нөлөөний ач холбогдлыг тодорхойлох шалгуур дээр албан ёсны зааварчилгаа байхгүй. Дараах зарчмуудыг харгалзан үзсэн бөгөөд Харилцан холбоо болон хослолын нөлөөтэй холбоотой хуримтлагдах нөлөөллийг үнэлэхэд авч үзсэн:

- Нөлөөлөлд өртсөн рецепторуудын шинж чанар, мэдрэмтгий байдал;
- Тодорхойлсон нөлөөллүүд нь рецепторын нөхцөлд хэрхэн нөлөөлдөг вэ;
- Тодорхойлсон нөлөөллүүд хоорондоо харилцан үйлчлэлцэж, хуримтлагдах нөлөөлөл үүсгэх магадлал;
- Рецепторын цаашдын нөлөөллүүдийг шингээх чадвар.

19.3.2 Үүний үр дүнд гарсан цар хүрээг тодорхойлох нь олон нөлөө нь тусгаарлагдсан нөлөөлөлтэй харьцуулахад үлдэгдэл нөлөөллийг нэмэгдүүлж болохыг харуулж байна.

19.4 Хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээ

Нийтлэг рецепторууд

19.4.1 Орчны болон нийгмийн олон сэдвээр нөлөөлөгдөж, хэд хэдэн үлдэгдэл нөлөөнд өртсөн рецептор эсвэл нөөцийг нийтлэг рецепторууд гэж нэрлэдэг. Энэ нь энэ БОНИНУ-ийн сэдэвчилсэн бүлэг бүрт ямар рецепторуудыг үлдэгдэл сөрөг нөлөө үзүүлж байгааг харгалзан тогтоосон. Жишээ нь, орон нутгийн хамт олныг хүлээн авагч гэж тодорхойлсон нь ландшафт ба хараа, ус, нийгэм, нийгэм зэрэг сэдвийн бүлгүүдэд бууруулсны дараах сөрөг нөлөөг үлдээдэг гэж тодорхойлсон. Энэ рецептор нь олон сэдэвчилсэн бүлэгт тодорхойлогдсон тул нийтлэг рецептор гэж тооцогддог. Нэгээс дээш сэдэвт үнэлгээнд авч үзээгүй рецепторууд хүснэгтэд багтаагүй. Бага болон түүнээс дээш үеийн үлдэгдэл нөлөөтэй нийтлэг рецепторууд болон тэдгээрийн холбогдох орчин болон/эсвэл нийгмийн сэдвийг дараах байдлаар тодорхойлсон **19-1.**

19-1 Нийтлэг рецепторууд

Үе шат	Рецептор эсвэл нөөц	Байгаль орчны болон нийгмийн сэдвүүд
Барилга угсралт	Орон нутгийн олон нийтийн (баг), үүнд эмзэг хүмүүсийг багтаасан: <ul style="list-style-type: none"> Далайшанд баг Чандмань баг Ялалт баг Ганзам баг Зүүнбаян баг Хайрхан баг Наран баг Аргалант баг Улааншорот баг Сэрвэнбаянхошуу баг Алагтээг баг 	Газрын гадарга, үзэгдэх байдал Ус Соёлын өв Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа Нийгмийн ба олон нийтийн үйл ажиллагаа Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл
	ЦДАШ замаас 1 км радиуст малчин гэр бүлүүд, үүнд эмзэг хүмүүс багтсан	Агаарын чанар Дуу чимээ ба чичиргээ Хөрс Ус Соёлын өв Нийгмийн ба Олон нийтийн үйл ажиллагаа Газрын ашиглалт, эзэмшил ба шилжилт Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл
	CES / Орон нутгийн бизнесүүдийн (уурхайг оролцуулан) хэрэглэгчид	Нийгмийн ба Олон нийтийн үйл ажиллагаа Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа
	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээ эзэмшигчид	Ус Нийгмийн ба Олон нийтийн үйл ажиллагаа Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа Газрын ашиглалт, эзэмшил ба шилжилт
	Барилгын ажилчид	Байгалийн аюул/гамшиг Нийгмийн ба олон нийтийн үйл ажиллагаа Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажлын нөхцөл
	Усны орчин	Ус

Үе шат	Рецептор эсвэл нөөц	Байгаль орчны болон нийгмийн сэдвүүд
		Газрын ашиглалт, эзэмшил ба шилжилт
	Ургамал ба амьтан	Биологийн олон янз байдал, ургамал ба амьтан Дуу чимээ ба чичиргээ Агаарын чанар Хөрс Ус
Үйл ажиллагаа	Орон нутгийн олон нийтийн (баг), үүнд эмзэг хүмүүсийг багтаасан: <ul style="list-style-type: none"> Далашанд баг Чандмань баг Ялалт баг Ганзам баг Зүүнбаян баг Хайрхан баг Наран баг Аргалант баг Улааншорот баг Сэрвэнбаянхошуу баг Алагтээг баг Төслийн бүсэд зочлогчид 	Ландшафт ба дүрслэл Ус Соёлын өв Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа Нийгмийн ба Олон нийтийн үйл ажиллагаа Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл
	ОНТЛ замаас 1 км доторх мал айдасны өрхүүд багтдаг, үүнд эмзэг хүмүүс багтсан	Агаарын чанар Дуу чимээ ба чичиргээ Хөрс Байгалийн аюул Ус Соёлын өв Нийгмийн ба олон нийтийн үйл ажиллагаа Газар ашиглалт, эзэмшил ба шилжилт Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл
	ТЭХС / Орон нутгийн бизнесүүдийн (уурхайг оролцуулан) хэрэглэгчид	Нийгмийн ба Олон нийтийн үйл ажиллагаа Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа
	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний эзэмшигчид	Нийгмийн ба Олон нийтийн үйл ажиллагаа Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа Газрын ашиглалт, эзэмшил ба шилжилт
	А&ЗҮ ажилчид	Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа Хөдөлмөр ба ажлын нөхцөл Байгалийн аюул
	Ургамал ба амьтан	Биологийн олон янз байдал, ургамал ба амьтан Дуу чимээ ба чичиргээ Агаарын чанар Ус

Барилгын үе шат

- 19.4.2 **Хүснэгт 19-2 нь** төслийн барилгын үе шатны хураангуй матрицыг агуулсан бөгөөд 7-18-р бүлэгт заасан бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлсний дараах холбогдох сэдвийн үнэлгээгээр илэрсэн үлдэгдэл нөлөөг харуулсан. Энэ нь судалж буй нийтлэг рецепторуудын үлдэгдэл нөлөөний харилцан үйлчлэлийг чанарын үнэлгээгээр үнэлж, тодорхойлсон нийтлэг рецепторуудад үзүүлсэн нөлөөллийн ерөнхий цар хүрээг тодорхойлдог.
- 19.4.3 Нийтлэг рецепторуудад нөлөөлөхгүй үлдэгдэл нөлөөллийг хүснэгтэд дэлгэрэнгүй тусгаагүй бөгөөд харилцан үйлчлэл таамаглагдаагүй.

Ашиглалт

- 19.4.4 **Хүснэгт 19-3 нь** Төслийн үйл ажиллагааны үе шатны хураангуй матрицыг агуулсан бөгөөд 7-16-р бүлэгт заасан бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлсний дараа сэдвүүдийн хоорондын үлдэгдэл нөлөөлөл, харилцан холбоог харуулсан. Энэ нь үлдэгдэл нөлөөллийн харилцан үйлчлэлд чанарын үнэлгээ өгч, тодорхойлогдсон нийтлэг рецепторуудад үзүүлэх ерөнхий цар хүрээг тодорхойлдог.
- 19.4.5 Нийтлэг рецепторуудад нөлөөлөхгүй үлдсэн нөлөөллийг хүснэгтэд дэлгэрэнгүй тусгаагүй тул үр дүн харилцан холбоог таамаглаагүй.

Хүснэгт 19-2 Барилгын үе шатны нөлөөний харилцан үйлчлэлийн матриц

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
Агаарын чанар	Үгүй	Их биш – Барилгын үйл ажиллагааны үр дүнд тоос үүсдэг.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Их биш – Барилгын үйл ажиллагааны үр дүнд тоос үүсдэг.
Дуу чимээ ба чичиргээ	Үгүй	Их биш – Барилгын үйл ажиллагааны үр дүнд дуу чимээ болон чичиргээ үүсгэдэг.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Их биш – Барилгын үйл ажиллагааны үр дүнд дуу чимээ болон чичиргээ үүсгэдэг.
Биологийн олон янз байдал, ургамал ба амьтан	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	<p>Маш бага/байхгүй</p> <p>- Бохирдлын үйл явдлууд болон барилгын ажилчдын амьдрах орчинд үзүүлсэн дарамт</p> <p>Барилгын ажилчдын жижиг хөхтөн амьтдад дарамт үзүүлж байна</p> <p>Амьдрах орчны алдагдал ба доройтолт, амьтдын үхэл, саад бэрхшээл болон барилгын ажилчдын байгаль хамгаалах</p>

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
							<p>шаардлагагүй шувуудад дарамт үзүүлж байна</p> <p>Барилгын ажилчид мөлхөгчид болон сээр нуруугүй амьтдад нөлөөлөл үзүүлж байна</p> <p>Бага зэрэг сөрөг сөрөг – Амьдрах орчинд шууд алдагдал ба доройтол</p> <p>Шууд алдагдал ба доройтол, бохирдлын үйл явдлууд болон барилгын ажилчдаас нэн ховор / ховор ургамалд үзүүлэх нөлөөлөл</p> <p>Амьдрах орчны алдагдал ба доройтол, амьтдын хорогдол, саад болон барилгын ажилчдын том хөхтөн амьтдад үзүүлэх дарамт</p> <p>Амьдрах орчны алдагдал ба</p>

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
							доройтол, амьтдын хорогдол, саад, барилгын ажилчдаас хамгааллын ач холбогдолтой шувуудад үзүүлэх дарамт
Ландшафт ба үзэгдэх байдал	Дунд зэргийн сөрөг байдал – Хийморин овоо болон Улаан Толгойн хөндийн уралдааны уралдааны бүсийн ойр орчмын хэрэглэгчид болон зочдод үзэгдэх байдлын нөлөө. Бага сөрөг – Ландшафтын онцлогийн нөлөө. Бага зэрэг сөрөг – Сайншандын орон нутгийн иргэдэд үзэгдэх байдал болон Хан Баянзүрх уулын оройд зочдод үзэгдэх байдлын нөлөөлөл.	Орон нутгийн олон нийтийн адил.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Хөрс	Үгүй	Маш бага/Байхгүй – Хөрсний шахалт, элэгдэл, доройтол, бохирдол.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Маш бага – Хөрсний нягтралт, элэгдэл, доройтол, бохирдол

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
Байгалийн гамшиг	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Их биш - байгалийн аюулын нөлөө, талбай руу нэвтрэх, цамхагийн суурь ухах чадвар, барилгын ажилчдын эрүүл мэнд, аюулгүй байдал; ялангуяа судалгааны бүсийн газар нутгийн уудам тал.	Үгүй	Үгүй
Ус - Үерийн эрсдэл ба гадаргын усны гольдрол	Үгүй	Маш бага/байхгүй – Газрыг хусаж, газар шорооны ажил хийх, цамхаг барих нь ус үл өнгөрүүлэх нөхцлийг нэмэгдүүлж болзошгүй бөгөөд энэ нь хур тунадасны улмаас үүсэх гадаргын усны урсацын хурд, хэмжээг нэмэгдүүлэх боломжтой. Барилгын ажлын үеэр гадаргын усны хяналтгүй урсгал нь урсгалын доод хэсэг дэх эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй. Маш бага/байхгүй - Хуурай голын сайрыг гатлах барилгын хүрээнд нэвтрэлтийг хялбар болгох зорилгоор түр зуурын	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Маш бага/Байхгүй - Газрыг хусаж, газар шорооны ажил хийх, цамхаг барих нь ус үл өнгөрүүлэх нөхцлийг нэмэгдүүлж болзошгүй бөгөөд энэ нь хур тунадасны улмаас үүсэх гадаргын усны урсацын хурд, хэмжээг нэмэгдүүлэх боломжтой. Барилгын ажлын үеэр гадаргын усны хяналтгүй урсгал нь урсгалын доод хэсэг дэх эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй. Маш бага/байхгүй - Хуурай голын сайрыг гатлах барилгын хүрээнд нэвтрэлтийг хялбар болгох	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
		сувгийн бүтэц барих нь урсгалд саад учруулж болзошгүй, урсгалын хурдны орон нутгийн өөрчлөлт, бүтцийн суурийн хөрс үерийн усаар угаагдах эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй. Тодорхойгүй хуурай сайрт цамхагийн суурь байгуулах нь цамхагийн бүтэц болон гадаргын усны гидроморфологид нөлөөл үзүүлж, цамхагийн бүрэн бүтэн байдлыг бууруулж магадгүй.				зорилгоор түр зуурын сувгийн бүтэц барих нь урсгалд саад учруулж болзошгүй, урсгалын хурдны орон нутгийн өөрчлөлт, бүтцийн суурийн хөрс үерийн усаар угаагдах эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй. Тодорхойгүй хуурай сайрт цамхагийн суурь байгуулах нь цамхагийн бүтэц болон гадаргын усны гидроморфологид нөлөөл үзүүлж, цамхагийн бүрэн бүтэн байдлыг бууруулж магадгүй.	
Ус - Усны нөөц	Бага зэрэг сөрөг - барилгын ажилчдад ус шаардлагатай, түр кэмп, байгууламж, бетон зуурах, тоос багасгах ус зэрэг барилгын үйл ажиллагаанд шаардлагатай.	Бага зэрэг сөрөг зүйл - Ундны усны худаг ойролцоо барилгын ажил эсвэл газрын доорх усны хэрэглээг нэмэгдүүлэх нь худагны дэд бүтцэд санамсаргүй хохирол учруулж, газрын доорх усны нөөцөд нөлөөлж, ус ашиглах боломжид саад учруулж болзошгүй.	Үгүй	Бага зэрэг сөрөг - барилгын ажилчдад ус шаардлагатай, түр кэмп, байгууламж, бетон зуурах, тоос багасгах ус зэрэг барилгын үйл ажиллагаанд шаардлагатай.	Үгүй	Бага зэрэг сөрөг - барилгын ажилчдад ус шаардлагатай, түр кэмп, байгууламж, бетон зуурах, тоос багасгах ус зэрэг барилгын үйл ажиллагаанд шаардлагатай. Ундны усны худаг ойролцоо барилгын ажил эсвэл газрын доорх усны хэрэглээг	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
						нэмэгдүүлэх нь худагны дэд бүтцэд санамсаргүй хохирол учруулж, газрын доорх усны нөөцөд нөлөөлж, ус ашиглах боломжид саад учруулж болзошгүй.	
Ус – Усны чанар	<p>Маш бага/Байхгүй – Бохир ус болон нийтийн хог хаягдал үүсч, намгархаг газар, газрын доорх усны давхарга эсвэл хуурай голын сайрт орж усны чанарт нөлөөлж болзошгүй. Бохирдсон усны хяналтгүй урсгал нь гадаргуу болон газрын доорх усны чанарын доройтолд хүргэж болзошгүй, энэ нь одоо байгаа ундны усны худаг болон намгархаг газрын бүтэн байдалд нөлөөлж болзошгүй.</p> <p>Газрын тос/химийн бодисууд санамсаргүйгээр асгарч, газар руу нэвтэрч болзошгүй.</p>	<p>Маш бага/Байхгүй – Бохир ус болон нийтийн хог хаягдал үүсч, намгархаг газар, газрын доорх усны давхарга эсвэл хуурай голын сайрт орж усны чанарт нөлөөлж болзошгүй. Бохирдсон усны хяналтгүй урсгал нь гадаргуу болон газрын доорх усны чанарын доройтолд хүргэж болзошгүй, энэ нь одоо байгаа ундны усны худаг болон намгархаг газрын бүтэн байдалд нөлөөлж болзошгүй.</p> <p>Газрын тос/химийн бодисууд санамсаргүйгээр асгарч, газар руу нэвтэрч болзошгүй.</p>	Үгүй	Үгүй	Үгүй	<p>Маш бага/Байхгүй – Бохир ус болон нийтийн хог хаягдал үүсч, намгархаг газар, газрын доорх усны давхарга эсвэл хуурай голын сайрт орж усны чанарт нөлөөлж болзошгүй. Бохирдсон усны хяналтгүй урсгал нь гадаргуу болон газрын доорх усны чанарын доройтолд хүргэж болзошгүй, энэ нь одоо байгаа ундны усны худаг болон намгархаг газрын бүтэн байдалд нөлөөлж болзошгүй.</p> <p>Газрын тос/химийн бодисууд санамсаргүйгээр асгарч, газар руу нэвтэрч болзошгүй.</p>	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
Ус - Гидроморфологи	Үгүй	үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага сөрөг - барилгын үеэр сайрыг гатлах явцад хуурай голын сайрт түр зуурын физик саад учруулж болзошгүй. Хуурай голын сайрыг түр хаах, саатуулах нь усны урсгалын гидроморфологийн шинж чанарт өөрчлөлт авчирч болзошгүй. Сайрт бий болгосон бүтэц нь урсгалд саад болж, орон нутгийн усны хурдыг өөрчилж, элэгдэх, хуримтлалын процессыг нэмэгдүүлж болно.	Үгүй
Нийгмийн ба Олон нийт - Сайн сайхан байдал	Бага сөрөг => Маш бага/байхгүй - ЦДАШ барилгын үйл ажиллагааны шууд үр дагавар, үүнд замын хөдөлгөөн нэмэгдэх, газар хөндөх, газар шорооны ажил ба ухлага, овоолго үүсгэх, буцааж дүүргэх, тэгшлэх, цамхагийн суурь хамгаалалтгүй ухах (ялангуяа хүүхэд, малд эрсдэлтэй),	Дунд зэргийн сөрөг – ЦДАШ-ын барилгын үйл ажиллагааны шууд нөлөөлөл, үүнд замын хөдөлгөөн нэмэгдэх, газар хөндөх, газар шорооны ажил ба ухлага, овоолго үүсгэх, буцаан дүүргэлт, тэгшлэх, цамхагийн суурь хамгаалалтгүй ухах (ялангуяа хүүхэд, малд эрсдэлтэй), барилгын ажилчдын	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
	барилгын ажилчдын хөдөлгөөн, хүнд жинтэй материал, тоног төхөөрөмжийн тээвэрлэлт, буулгалт.	хөдөлгөөн, хүнд жинтэй бараа материал, тоног төхөөрөмжийн тээвэрлэлт, буулгалт зэрэг нь шууд нөлөөлөл үзүүлдэг.					
Нийгмийн ба олон нийтийн - Сайн сайхан байдал	Бага сөрөг эсвэл маш бага/Байхгүй; Эмэгтэйчүүд, хүүхдүүд – Дунд => Бага Сөрөг - Орон нутгийн бус, гадаад эсвэл олон бүс нутгийн ажилчдын урсгал халдварт өвчний тархалтын эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг.	Бага сөрөг эсвэл маш бага/Байхгүй - орон нутгийн, гадаад эсвэл олон бүс нутгийн ажилчдын урсгал халдварт өвчний тархалтын эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг.	Үгүй	Үгүй	Бага сөрөг эсвэл маш бага/Байхгүй; - орон нутгийн , гадаад эсвэл олон бүс нутгийн ажилчдын урсгал халдварт өвчний тархалтын эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг.	Үгүй	Үгүй
Нийгмийн ба Олон нийтийн - Аюулгүй байдал, хамгаалалт	Бага сөрөг - жишээ нь, барилгын талбайгаас эсвэл барилгын талбай руу, талбай хоорондох барилгын тээврийн хөдөлгөөн нэмэгдсэнээс үүдэлтэй олон нийтийн гэмтэл, бэртэл; хамгаалалтгүй ухлага (ялангуяа хүүхэд, мал амьтдад эрсдэлтэй); мөн машин механизм	Бага сөрөг - жишээ нь, барилгын талбайгаас эсвэл барилгын талбай руу, талбай хоорондох барилгын тээврийн хөдөлгөөн нэмэгдсэнээс үүдэлтэй олон нийтийн гэмтэл, бэртэл; хамгаалалтгүй ухлага (ялангуяа хүүхэд, мал амьтдад эрсдэлтэй); мөн машин механизм эсвэл операторын хяналтаа алдсан.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
	эсвэл операторын хяналтаа алдсан.						
Нийгмийн ба олон нийтийн - Жендэрийн аюулгүй байдал ба хамгаалалт	Дунд => бага сөрөг - Барилгын ажилчид ихэвчлэн гэр бүлгүй ирдэг бөгөөд орон нутгийн иргэдтэй харьцуулахад их орлоготой тул бэлгийн дарамт, хүчирхийлэл, мөлжлөгийн харилцааны эрсдэл үүсгэж болно.	Дунд => бага сөрөг - Барилгын ажилчид ихэвчлэн гэр бүлгүй ирдэг бөгөөд орон нутгийн иргэдтэй харьцуулахад их орлоготой тул бэлгийн дарамт, хүчирхийлэл, мөлжлөгийн харилцааны эрсдэл үүсгэж болно.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Нийгмийн ба олон нийтийн - Дэд бүтэц ба үйлчилгээ	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Нийгмийн дэд бүтэц – Дунд => Бага сөрөг Тээврийн дэд бүтэц – Маш бага/байхгүй Санал болгож буй барилгын үйл ажиллагаа болон цагаач ажилчдын шилжилт хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй орон нутгийн хүн амын цэвэр өсөлт нь барилгын явцад орон нутгийн үйлчилгээ, дэд бүтцийн эрэлтийг нэмэгдүүлнэ.	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
				Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн нэмэгдэх, тоног төхөөрөмж, ажилчдыг тээвэрлэх нь орон нутгийн тээврийн сүлжээнд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй.			
Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа - Хөдөлмөр ба Жендэр	Дунд => Их эерэг - богино хугацааны шууд ажлын байр, ур чадвараа дээшлүүлэх боломж, эмэгтэйчүүдийг төслийн хүрээнд ажиллуулах боломж бий болно.	Дунд => Их эерэг - богино хугацааны шууд ажлын байр, ур чадвараа дээшлүүлэх боломж, эмэгтэйчүүдийг төслийн хүрээнд ажиллуулах боломж бий болно.	Үгүй	Үгүй	Дунд => Их эерэг - богино хугацааны шууд ажлын байр, ур чадвараа дээшлүүлэх боломж, эмэгтэйчүүдийг төслийн хүрээнд ажиллуулах боломж бий болно.	Үгүй	Үгүй
Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа – Бүс нутгийн эдийн засаг	Дунд эерэг - Барилгын гүйцэтгэгчийн төслийн материал, хангамж, үйлчилгээнд зарцуулах зардал	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа – Орон нутгийн эдийн засаг	Цаг хугацааны явцад Дунд зэргээс Их эерэг - барилгын ажилчдын тээвэр, хөрөнгө, хатуу бараа болон хэрэглээний бараанд зарцуулах зардал	Цаг хугацааны явцад Дунд зэргээс Их эерэг - барилгын гэрээт компанийн гэрээнд шаардсаны дагуу орон нутгийн сүүн бүтээгдэхүүн, мах, хүнсний ногоо худалдан авах нь орон нутгийн	Цаг хугацааны явцад Дунд зэргээс Их эерэг - барилгын ажилчдын тээвэр, хөрөнгө, хатуу бараа болон хэрэглээний бараанд зарцуулах зардал	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
		эдийн засаг, үйлдвэрлэгч, борлуулагчдын орлогыг дэмжих болно.					
Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа – Амьдралын эх үүсвэр	Бага => дунд эерэг - Төслийн бүсийн орон нутгийн хөдөлмөрийн насны хүмүүсийн ашиг, орлогыг нэмэгдүүлэх.	Бага => дунд эерэг - орон нутгийн сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, мах, хүнсний ногоо худалдан авах нь малчдын өрхийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.	Үгүй	Үгүй	Бага болон дунд зэргийн ашигтай - Барилгын ажилчид сургалт, ажилд орох замаар мэргэжлийн мэдлэг, туршлага хуримтлуулах бөгөөд энэ нь ирээдүйд илүү тогтвортой ажлын байртай болох боломжийг бүрдүүлэх боломжтой.	Үгүй	Үгүй
Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа – Амьжиргааны өртөг	Маш бага/Байхгүй – Ажилчдын шилжилт хөдөлгөөнтэй холбоотой эрэлтийн өсөлтөөс үүдэлтэй орон нутгийн инфляцийн зардал				Маш бага/Байхгүй – Ажилчдын шилжилт хөдөлгөөнтэй холбоотой эрэлтийн өсөлтөөс үүдэлтэй орон нутгийн инфляцийн зардал	Үгүй	Үгүй
Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа – Амьжиргааны өртөг	Маш бага/байхгүй - түр хугацааны ажиллах хүчнийшилжилт хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй бараа, үйлчилгээний эрэлт эрс нэмэгдсэнээс орон нутгийн инфляцийн	Маш бага/байхгүй - түр хугацааны ажиллах хүчнийшилжилт хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй бараа, үйлчилгээний эрэлт эрс нэмэгдсэнээс орон нутгийн инфляцийн дарамт болон амьжиргааны	Маш бага/байхгүй - түр хугацааны ажиллах хүчнийшилжилт хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй бараа, үйлчилгээний эрэлт эрс нэмэгдсэнээс орон нутгийн инфляцийн дарамт болон амьжиргааны	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
	дарамт болон амьжиргааны өртөг нэмэгдэхэд хүргэж болно.	өртөг нэмэгдэхэд хүргэж болно.	өртөг нэмэгдэхэд хүргэж болно.				
Газар ашиглалт, эзэмшил ба нүүлгэн шилжүүлэлт – Газар ашиглалт	үгүй (нөлөөлөл нь нийгмийн дэд бүтцийн ашиглалтаар явна, жишээ нь сайтаас хол байгаагаар холбоотой)	Маш бага/байхгүй - Одоогоор газар нь голчлон бэлчээрээр ашиглагдаж байгаа тул бэлчээр ашиглалтад хамгийн их нөлөөлөх магадлалтай.	Маш бага/байхгүй - Тухайн хөгжлийн цар хүрээнээс хамааран газрыг тэсрэх бодис үйлдвэрлэх/хадгалах зориулалтаар ашиглахад нөлөөлөх нөлөөлөл байж болзошгүй. Одоогоор уул уурхайн лиценз, газрын нэгж талбарууд нь ашиглагдаагүй байгаа тул хайгуул эсвэл хуваарилагдсан хөгжүүлэлтэд нөлөөлөл гарах төлөвгүй байна.	Маш бага/байхгүй - Барилгын ажил эдгээр онцлогт ойрхон эсвэл хөндлөн огтолсон газарт асфальтан болон шороон зам, төмөр зам болон бусад ЦДАШ/харилцаа холбооны шугамуудыг ашиглахад нөлөөлөл байж болно.	Үгүй	Үгүй	Маш бага/байхгүй Газрыг ОНТХГ-н зориулалтаар ашиглахад нөлөөлөл үзүүлэхгүй гэж таамаглаж байна. Учир нь эдгээр газруудыг одоогоор бэлчээрийн зориулалтаар ашиглаж байна.
Газар ашиглалт, эзэмшил ба нүүлгэн шилжүүлэлт	Үгүй	Бага сөрөг – Маш бага/Байхгүй - Бэлчээрийн талбайд нэвтрэх эрхээ түр хугацаанд алдах ба малчдын амьжиргаагаар холбоотой нөлөөлөл. Бага сөрөг – Маш бага Малчдын амьжиргаанд тоос, зам тээврийн осол болон барилгын бусад	Үгүй	Маш бага/байхгүй - Цамхагуудын микро-байрлалыг эцсийн байдлаар сонгохдоо биет болон эдийн засгийн агуулгаар нүүлгэн шилжихээс сэргийлэх зорилготой байх болно. Барилгын явцад шаардлагатай	Үгүй	Бага зэрэг сөрөг - Голчлон малчдын усны нөөцийн хүртээмжид түр зуурын нөлөөлөл үзүүлэх.	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
		<p>эрсдлээр түр зуурын нөлөөлөл үзүүлнэ. Голчлон малчдын усны нөөцийн хүртээмжид түр зуурын нөлөөлөл үзүүлнэ.</p> <p>Маш бага/байхгүй - Цамхагуудын микро-байрлалыг эцсийн байдлаар сонгохдоо биет болон эдийн засгийн агуулгаар нүүлгэн шилжихээс сэргийлэх зорилготой байх болно. Барилгын явцад шаардлагатай бусад түр талбайн хувьд, Барилгын гүйцэтгэгч нь байгаль орчны болон нийгмийн хамгийн бага нөлөөллийг үндэслэн сонгож, үүнд албадан нүүлгэн шилжүүлэлтээс сэргийлэх шаардлагатай.</p>		бусад түр талбайн хувьд, Барилгын гүйцэтгэгч нь байгаль орчны болон нийгмийн хамгийн бага нөлөөллийг үндэслэн сонгож, үүнд албадан нүүлгэн шилжүүлэлтээс сэргийлэх шаардлагатай.			
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл	<p>Дунд => Бага сөрөг</p> <ul style="list-style-type: none"> Хүүхдийн болон албадан хөдөлмөр зэрэг хөдөлмөрийн 	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Дунд => Бага сөрөг <ul style="list-style-type: none"> Хүүхдийн болон албадан хөдөлмөр зэрэг хөдөлмөрийн мөлжлөгийн эрсдэл 	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
	<ul style="list-style-type: none"> мөлжлөгийн эрсдэл Барилгын ажилчдын хувийн аюулгүй байдлын эрсдэл Болзошгүй ялгаварлан гадуурхалт Хөдөлмөрийн гомдол 				<ul style="list-style-type: none"> Барилгын ажилчдын хувийн аюулгүй байдлын эрсдэл Болзошгүй ялгаварлан гадуурхалт Хөдөлмөрийн гомдол 		
Хөдөлмөр ба ажлын нөхцөл – Жендэр	Бага зэрэг – Орон нутгийн эмэгтэйчүүдийн ажлын байр, ялангуяа нийтийн хоол, ажилчдын кэмп, үйлчилгээний салбар, захиргаа удирдлагын салбарт ажиллах боломж олгох	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага зэрэг – Орон нутгийн эмэгтэйчүүдийн ажлын байр, ялангуяа нийтийн хоол, ажилчдын кэмп, үйлчилгээний салбар, захиргаа удирдлагын салбарт ажиллах боломж олгох	Үгүй	Үгүй
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл – ЖСХД	Бага зэрэг сөрөг – ЖСХД нь орон нутгийн бус эрэгтэй ажилчдын шилжилт хөдөлгөөнтэй ихтэй орон нутгуудад эрчимжиж болзошгүй.	Бага зэрэг сөрөг – ЖСХД нь орон нутгийн бус эрэгтэй ажилчдын шилжилт хөдөлгөөнтэй ихтэй орон нутгуудад эрчимжиж болзошгүй.	Үгүй	Үгүй	Бага зэрэг сөрөг – ЖСХД нь орон нутгийн бус эрэгтэй ажилчдын шилжилт хөдөлгөөнтэй ихтэй орон нутгуудад эрчимжиж болзошгүй.	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл – нийлүүлэлтийн сүлжээ	Бага сөрөг – <ul style="list-style-type: none"> Нийлүүлэлтийн сүлжээнд хүүхэд болон албадан хөдөлмөрийн эрсдэл Нийлүүлэлтийн сүлжээнд хяналт дутсан аюултай ажлын талбайнууд 	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага сөрөг – <ul style="list-style-type: none"> Нийлүүлэлтийн сүлжээнд хүүхэд болон албадан хөдөлмөрийн эрсдэл Нийлүүлэлтийн сүлжээнд хяналт дутсан аюултай ажлын талбайнууд 	Үгүй	Үгүй
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл – ХЭМАА	Бага сөрөг – түр зуурын барилгын ажилчдын кэмгийн нөхцөлөөс үүдэлтэй өвчний эрсдэл.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага сөрөг – <ul style="list-style-type: none"> Барилгын ажилчдын хувийн аюулгүй байдлын эрсдэл Түр зуурын барилгын ажилчдын кэмгийн нөхцөлөөс үүдэлтэй өвчний эрсдэл Байгалийн аюул, жишээ нь шороон шуурга, хэт халуун болон аянга цахих зэрэг онцгой нөхцөл байдал 	Үгүй	Үгүй
Нийт нөлөөллийн харилцан үйлчлэл	Барилгын үеийн олон сэдвээс орон нутгийн олон нийттэй холбогдох бага зэрэг	Барилгын үеийн олон сэдвээс орон нутгийн олон нийтэд бага зэрэг сөрөг нөлөөлөл (их	Хамгийн ихдээ барилгын ажилчдын орон нутгийн тээвэр, хөрөнгө, хатуу бараа	Барилгын хугацаанд орон нутгийн дэд бүтцийн эрэлт ихтэй холбоотой дунд	Дунд зэргийн сөрөг нөлөө (Их) – барилгын ажилчдад хамаарах төлөвтэй бөгөөд	Бага зэрэг сөрөг (Их биш) нөлөөгүүд – усан биеттэй холбогдоход таамаглаж байгаа	Бага зэрэг сөрөг (Их биш) нөлөөг – ургамал, амьтантай

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
	<p>сөрөг нөлөөлөл (Их биш) таамаглаж байна.</p> <p>Үзэгдэх байдлын дунд зэргийн сөрөг нөлөө (Их), эмэгтэйчүүд, хүүхдүүдийн сайн сайхан/аюулгүй байдал; хөдөлмөрийн зах зээл дэх эмзэг бүлгүүдтэй холбоотой. Эдгээр нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг техникийн бүлгүүдэд санал болгосон бөгөөд аль хэдийн санал болгосон нэмэлт арга хэмжээг хэрэгжүүлэх боломжгүй, учир нь ажил хэрэгжиж байх үед шалгах нь нөхцөл боломж хомс юм; Ихэнхдээ нөлөөлөл нь маш орон нутгийн шинж, богино хугацааны байх болно.</p> <p>Дунд => Их зэрэг нөлөөлөл (Их) – богино хугацааны ажлын байр болон ур чадвар нэмэгдүүлэх</p>	<p>биш) таамаглаж байгаа ч, эдгээр нь барилгын үйл ажиллагаатай холбоотой тээврийн хөдөлгөөн нэмэгдэх, газар хөндөх зэрэг барилгын үйл ажиллагаатай холбоотой дунд зэргийн сөрөг нөлөөлөлтэй (Их) нийлж, барилгын ажил явагдаж байгаа газруудын ойролцоох малчин өрхүүдэд түр зуурын дунд зэргийн сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй.</p> <p>Эдгээр нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг техникийн бүлгүүдэд санал болгосон бөгөөд аль хэдийн санал болгосон нэмэлт арга хэмжээг хэрэгжүүлэх практик ач холбогдол байхгүй.</p> <p>Дунд => Их зэрэг нөлөө (Их) – богино хугацааны амьжиргааны боломж болон ажлын байрны боломжуудтай</p>	<p>болон хэрэглээний барааны зардал дунд зэргийн эсвэл их зэрэг нөлөөтэй.</p>	<p>зэргийн болон бага зэрэг сөрөг (Их) нөлөө. Энэ нь голчлон холбогдох үйлчилгээ үзүүлэгчидтэй хамтран эрэлтийн оргил байдлыг бууруулах замаар шийдэгдэх бөгөөд техникийн бүлгүүдэд тусгаснаас гадна нэмэлт арга хэмжээ санал болгохгүй. Үйлчилгээний эрэлт бусад хэрэглэгчдэд нөлөөлөхгүй байхыг хангах стратеги боловсруулах ёстой.</p>	<p>барилгын эцсийн арга барилаас хамаарах бөгөөд энэ рецептортой харилцан үйлчлэлтэй хэд хэдэн сэдвээр харилцан үйлчлэл үүсэх нэмэлт үр дагавар хүлээгдэхгүй. Эдгээр нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг техникийн бүлгүүдэд санал болгосон. ТХН нь хөдөлмөрийн практикийг Монгол болон Олон улсын сайн туршлагад нийцүүлэхийн тулд нэмэлт арга хэмжээ хэрэгжүүлнэ; үүнд барилгын гүйцэтгэгчийн үйл ажиллагааг шалгах, аливаа зөрчлийг цагт нь, үр ашигтай шийдвэрлэнэ. Давтагдсан зөрчилд тасралтгүй сайжруулалтыг дэмжих үүднээс гэрээний дагуу торгууль тавихыг шаардлага байж болно.</p> <p>Дунд зэргийн болон их нөлөө (Их) – барилгын ажилчдад богино хугацааны</p>	<p>бөгөөд энэ рецептортой харилцан үйлчлэлтэй хэд хэдэн сэдвээр нэмэлт нөлөө таамаглагдахгүй байна. Эдгээр нөлөөг бууруулах арга хэмжээг техникийн бүлгүүдэд санал болгосон бөгөөд аль хэдийн санал болгосон нөхцөлд нэмэлт арга хэмжээ хэрэгжүүлэх боломжгүй.</p>	<p>холбоотой таамаглаж байна. Үнэлгээ нь тоос тоос, дуу чимээ, хөрс, бохирдлын үйл явдлуудыг авч үзсэн тул нэмэлт үр дагавар хүлээгээгүй байна. Эдгээр нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг техникийн бүлгүүдэд санал болгосон.</p>

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүл	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/ орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	Барилгын ажилчид	Усан орчин	Ургамал ба амьтан
	боломж, орон нутгийн амьжиргаанд нөлөөлөх нөлөөлөлтэй холбоотойгоор орон нутгийн олон нийтэд таамаглаж байна.	холбогдуулан таамаглаж байна.			ажлын байр болон ур чадвараа дээшлүүлэх боломжтой гарахтай холбоотой гэж таамаглаж байна.		

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Хүснэгт 19-3 Үйл ажиллагааны үе шатны эффе́ктүүдийн харилцан холбооны матриц

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
Агаарын чанар	Үгүй				Үгүй	Үгүй
Дуу шуугиан ба чичиргээ	Их биш – Дуу чимээ ба чичиргээний нөлөө <ul style="list-style-type: none"> Нэмэлт дэд станцын байгууламжаас үүдэлтэй дуу чимээ ба чичиргээ үүсгэх ЦДАШ-аас гарах шуугиан дуу чимээ 				Их биш – Дуу чимээ ба чичиргээний нөлөө <ul style="list-style-type: none"> Нэмэлт дэд станцын байгууламжаас үүдэлтэй дуу чимээ ба чичиргээ үүсгэх ЦДАШ-аас гарах шуугиан дуу чимээ 	Их биш – Дуу чимээ ба чичиргээний нөлөө <ul style="list-style-type: none"> Нэмэлт дэд станцын байгууламжаас үүдэлтэй дуу чимээ ба чичиргээ үүсгэх ЦДАШ-аас гарах шуугиан дуу чимээ
Биологийн олон янз байдал, ургамал ба амьтан	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Маш бага/байхгүй Шууд алдагдал ба доройтол, бохирдлын үйл явдлууд болон засвар үйлчилгээний ажилчдын амьдрах орчинд үзүүлсэн нөлөөлөл Засвар үйлчилгээний ажилчдын жижиг хөхтөн амьтдад үзүүлэх нөлөөлөл Мөргөлдсөний улиаас хорогдох, үүрний хорогдолт, саад бэрхшээл болон засвар үйлчилгээний ажилчдын хамгааллын статусгүй шувуудад үзүүлэх нөлөөлөл Засвар үйлчилгээний ажилчдын мөлхөгч болон

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
						<p>сээр нуруугүй амьтдад үзүүлэх нөлөөлөл</p> <p>Бага сөрөг</p> <p>Шууд алдагдал ба доройтол, бохирдлын үйл явдлууд болон засвар үйлчилгээний ажилчдаас нэн ховор / ховор ургамалд үзүүлэх нөлөөлөл</p> <p>Амьдрах орчны алдагдал ба доройтол, саад бэрхшээл ба засвар үйлчилгээний ажилчдын том хөхтөн амьтдад үзүүлэх нөлөөлөл</p> <p>Мөргөлдсөний улиаас хорогдох, үүрний хорогдолт, саад бэрхшээл болон засвар үйлчилгээний ажилчдын хамгааллын статусгүй шувуудад үзүүлэх нөлөөлөл</p>
Газрын гадарга ба үзэгдэх байдал	<p>Бага/дунд зэргийн сөрөг – газрын гадаргын шинж чанар.</p> <p>Бага зэрэг сөрөг – Сайншанд хотын оршин суугчид болон Хан Баянзүрх уулын оройд зочлох зочдод үзэгдэх</p>	Орон нутгийн олон нийтийн хувьд	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
	байдлын нөлөөлөл үзүүлдэг. Хийморийн овоо болон Улаан Толгой хөндийн морин уралдааны бүсийн ойр орчмын хэрэглэгчид болон зочдод үзэгдэх байдлын дунд зэргийн сөрөг үзүүлнэ.					
Хөрс	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Байгалийн аюул	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Их - Төслийн дэд бүтцэд тодорхой нөлөө үзүүлж болох хэд хэдэн аюулт үзэгдэл бий, үүнд: төслийн машин, тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх, жишээлбэл хэт хүйтэн цаг агаар нь тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх; мөн их цас орох, хүчтэй салхинаас болж дамжуулах шугам нурах.	Их - Төслийн дэд бүтцэд тодорхой нөлөө үзүүлж болох хэд хэдэн аюулт үзэгдэл бий, үүнд: төслийн машин, тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх, жишээлбэл хэт хүйтэн цаг агаар нь тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх; мөн их цас орох, хүчтэй салхинаас болж дамжуулах шугам нурах.	Үгүй
Ус – Үөрийн эрсдэл ба гадаргын усны гольдрол	Маш бага/байхгүй – Гадаргын усны гольдрол эсвэл түүний ойролцоо байрлах цамхгууд нь	Маш бага/байхгүй – Гадаргын усны гольдрол эсвэл түүний ойролцоо байрлах цамхгууд нь	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
өөрчлөгдөх эрсдэл	үерийн дараа гидрологийн урсгалыг өөрчлөх боломжтой. Энэ нь үерийн усны чиглэлийг өөрчилж, ойролцоох малчны гэр бүл эсвэл суурингуудад нөлөөлөх магадлалтай.	үерийн дараа гидрологийн урсгалыг өөрчлөх боломжтой. Энэ нь үерийн усны чиглэлийг өөрчилж, ойролцоох малчны гэр бүл эсвэл суурингуудад нөлөөлөх магадлалтай.				
Ус – усны чанар	Үгүй	Маш бага/байхгүй - Гадаргын усны гольдрол болон газрын доорх ус руу бохирдлын дамжих замууд харьцангуй хязгаарлагдмал байх болно. Засвар үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл, үйл ажиллагаанаас тос, түлш санамсаргүйгээр асгарах эрсдэл, энэ нь ундны усны худаг эсвэл намгархаг газарт бохирдол үүсгэх эрсдэл үүсгэж болзошгүй.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Нийгмийн ба олон нийтийн - Сайн сайхан байдал	Маш бага/байхгүй - А&ЗҮ-ний үйл ажиллагаа нь орон нутгийн хэмжээнд саад учруулж болох (дуу чимээ, тоос, чичиргээ), ялангуяа ЦДАШ-ын ойролцоох малчдад. Маш бага/байхгүй - Санал болгосон дамжуулалт нь	Маш бага/байхгүй - А&ЗҮ-ний үйл ажиллагаа нь орон нутгийн хэмжээнд саад учруулж болох (дуу чимээ, тоос, чичиргээ), ялангуяа ЦДАШ-ын ойролцоох малчдад.	Дунд зэрэг эерэг - Төсөл нь дамжуулах сүлжээний найдвартай байдал, тогтвортой байдлыг бэхжүүлж, ТЭХС-ийн одоогийн хэрэглэгчдийн сайн	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
	төв шугамаас ойролцоогоор 20м эсвэл түүнээс бага зайтай бүсэд эрүүл мэндийн эрсдэл үүсгэж болзошгүй.	Маш бага/байхгүй - Санал болгосон дамжуулалт нь төв шугамаас ойролцоогоор 20м эсвэл түүнээс бага зайтай бүсэд эрүүл мэндийн эрсдэл үүсгэж болзошгүй.	сайхны байдалд эерэг нөлөө үзүүлнэ.			
Нийгмийн ба олон нийтийн - Аюулгүй байдал, хамгаалалт	Бага зэрэг сөрөг - Олон нийтэд тохиолдох эрсдэлүүдэд: цахилгаанд цохиулах эрсдэл, агаарын шугам болон аянганы улмаас гал гарах, унах болон/эсвэл савлаж буй зүйлс; тусгаарлагчийн утасны механик эвдрэл эсвэл дамжуулагч тасарснаас амьд цахилгаан дамжуулагч унах; тулгуур/цамхгууд нурж болзошгүй; мөн ЦСО. ЦСО-ийг дээр эрүүл мэнд ба сайн сайхан байдлын хэсэгт авч үзсэн.	Бага зэрэг сөрөг - Олон нийтэд тохиолдох эрсдэлүүдэд: цахилгаанд цохиулах эрсдэл, агаарын шугам болон аянганы улмаас гал гарах, унах болон/эсвэл савлаж буй зүйлс; тусгаарлагчийн утасны механик эвдрэл эсвэл дамжуулагч тасарснаас амьд цахилгаан дамжуулагч унах; тулгуур/цамхгууд нурж болзошгүй; мөн ЦСО. ЦСО-ийг дээр эрүүл мэнд ба сайн сайхан байдлын хэсэгт авч үзсэн.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Нийгмийн ба олон нийтийн – Жендэрийн аюулгүй байдал ба хамгаалалт	Бага =>Маш бага/байхгүй - зарим барилгын ажилчид тухайн бүсэд үлдэж магадгүй, жишээ нь бусад ажлын боломжуудтай холбоотой, ерөнхийдөө	Бага =>Маш бага/байхгүй - зарим барилгын ажилчид тухайн бүсэд үлдэж магадгүй, жишээ нь бусад ажлын	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
	төслийн бүсэд ажилчдын тоог байнгын нэмэгдүүлэх шаардлага гарахгүй.	боломжуудтай холбоотой, ерөнхийдөө төслийн бүсэд ажилчдын тоог байнгын нэмэгдүүлэх шаардлага гарахгүй.				

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

<p>Нийгмийн ба Олон нийтийн - Дэд бүтэц ба үйлчилгээ</p>	<p>Үгүй</p>	<p>Үгүй</p>	<p>Дунд зэрэг эерэг - Төсөл нь дамжуулах сүлжээний найдвартай, тогтвортой байдлыг бэхжүүлж, ТЭХС дэх цахилгаан эрчим хүчний системийн хүчин чадлыг сайжруулна.</p>	<p>Эмнэлгүүд - Бага сөрөг</p> <p>Шугам сүлжээний үйлчилгээ (ус, бохир ус) – Маш бага/байхгүй</p> <p>Тээврийн дэд бүтэц - Маш бага/байхгүй</p> <p>Дэд станц болон ЦДАШ-д ажиллах эрсдэлтэй холбоотой тохиолдол, осол үүсэх магадлал нь яаралтай тусламжийн үйлчилгээний үйл ажиллагаанд дарамт үзүүлж болзошгүй. Гэсэн хэдий ч барилгын үе шатанд тохиолдын магадлал ихээхэн буурна.</p> <p>Ашиглалтын явцад ус, бохир ус гэх мэт маш</p>	<p>Үгүй</p>	<p>Үгүй</p>
---	-------------	-------------	---	--	-------------	-------------

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
				бага хэмжээний ус, бохир ус гэх мэт ерөнхий А&ЗҮ-ний үйл ажиллагаанд холбоотой гарна.		
Эдийн засаг, Ажил эрхлэлт ба амьжиргаа – Хөдөлмөр эрхлэлт ба жөндөр	Маш бага/байхгүй => бага бага зэрэг эерэг - Төслийн барилгын үе шат дууссаны дараа барилгын ажилчид өөр ажлын байр хайх шаардлагатай болно. ЦДАШ-ын А&ЗҮ-д шууд ажлын байрлах боломжууд харьцангуй хязгаарлагдмал байх бөгөөд ЦДҮС ашиглалтыг хариуцана.	Маш бага/байхгүй=>Бага (Шууд бус нөлөө) - Төслийн барилгын үе шат дууссаны дараа барилгын ажилчид өөр ажлын байр хайх шаардлагатай болно. ЦДАШ-ын А&ЗҮ-д шууд ажлын байрлах боломжууд харьцангуй хязгаарлагдмал байх бөгөөд ЦДҮС ашиглалтыг хариуцана.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа – Бүс нутгийн эдийн засаг	Цаг хугацааны туршид дунд зэргийн эерэг - Гүйцэтгэлийн хаалттай тойрог системээр эрчим хүч дамжуулах найдвартай, тэсвэртэй байдлыг нэмэгдүүлж, төслийн бүсэд шинэ бизнесүүдийг хөгжүүлэхэд түлхэц өгнө.	Үгүй	Цаг хугацааны туршид дунд зэргийн эерэг - Гүйцэтгэлийн хаалттай тойрог системээр эрчим хүч дамжуулах найдвартай, тэсвэртэй байдлыг нэмэгдүүлнэ.	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Эдийн засаг, хөдөлмөр эрхлэлт ба	Цаг хугацааны туршид дунд зэргийн эерэг - дамжуулах үйлчилгээ	Үгүй	Цаг хугацааны туршид дунд зэргийн эерэг -	Үгүй	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
амьжиргаа – Орон нутгийн эдийн засаг	сайжруулснаар төслийн бүсэд шинэ бизнесүүдийг хөгжүүлэхэд дэмжлэг өгч, энэ нь орон нутгийн эдийн засагт (үйлчилгээний эрэлт) шууд бусаар нөлөөлж, бүс нутгийн болон үндэсний түвшинд орлого нэмэгдэнэ.		дамжуулах үйлчилгээ сайжруулснаар төслийн бүсэд шинэ бизнесүүдийг хөгжүүлэхэд дэмжлэг өгч, энэ нь орон нутгийн эдийн засагт (үйлчилгээний эрэлт) шууд бусаар нөлөөлж, бүс нутгийн болон үндэсний түвшинд орлого нэмэгдэнэ.			
Эдийн засаг, хөдөлмөр эрхлэлт ба амьжиргаа – амьжиргааны эх үүсвэр	Бага => дунд зэргийн эерэг - барилгын ажилчдын сургалт болон мэргэжлийн туршлага нь бүс нутгийн болон түүний гаднах хөгжлийн төслүүдэд өөр ажил хайхад тусална.		Бага болон дунд зэргийн эерэг - дамжуулах системийг сайжруулснаар эрчим хүч дамжуулах систем сайжирч, энэ нь орон нутгийн эдийн засагт хувь нэмэр оруулж, үүний үр дүнд амьжиргаанд эерэг нөлөө үзүүлнэ.			
Эдийн засаг, ажил эрхлэлт ба амьжиргаа – амьжиргааны өртөг	Маш бага/Байхүй - төсөл нь амьжиргааны өртөгт шууд нөлөө үзүүлэхгүй байх магадлалтай.	Маш бага/Байхүй - төсөл нь амьжиргааны өртөгт шууд нөлөө үзүүлэхгүй байх магадлалтай.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй
Газар ашиглалт, эзэмшил ба нүүлгэн	Үгүй	Маш бага/Байхүй – зам дагуух малчны өвөлжөө, худгийн газрын ашиглалт	Маш бага/Байхүй Өнгөт болон Цагаан цавын худаг дахь	Маш бага/Байхүй - Энгийн ашиглалтын үед төсөл нь дайран	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
шилжүүлэлт – газар ашиглалт		өөрчлөгдөхгүй, учир нь 25 метрийн хамгаалалтын зурваст өвөлжөө, худаг байхгүй. Хамгаалалтын зурваст малын бэлчээр зөвшөөрөгдсөн хэвээр байна.	хайгуулын талбайн ашиглалтад нөлөөлөх болзошгүй нөлөө; мөн Цагаан Суваргийн ойролцоох тэсрэх бодисын агуулахын талбайд нөлөөлөх боломжтой хэдий ч эдгээр бизнес эрхлэгчидтэй тохиролцоо хийх эсвэл трассыг тухайн талбайгаас зайлсхийхийн тулд трассыг өөрчлөх шаардлагатай гэж таамаглаж байна.	өнгөрөх олон дэд бүтцэд нөлөөлнө гэж тооцоогүй. Бага зэрэг сөрөг - Онцгой нөхцөл байдлын үед (жишээ нь шуурга) ЦДАШ-ын эвдрэл гарвал ойр орчмын дэд бүтцэд нөлөөлөх магадлалтай.		
Газрын ашиглалт, эзэмшил ба нүүлгэн шилжүүлэлт	Үгүй	Нөлөөлөлгүй - Цамхагийн суурин доорх бэлчээрийн талбайд нэвтрэх боломжгүй болж, малчдын амьжиргаанд нөлөөлөх. Гэсэн хэдий ч хамгаалалтын зурваст мал бэлчээхийг зөвшөөрнө.	Бага зэрэг (Цагаан суварга / Цагаан цавын худаг) нь бага зэрэг сөрөг (Өнгөт болон Бластын агуулах) нөлөө нь газраа алдах, бизнесийн орлогоо алдаж болзошгүй. Хөгжлийн өөр тохиромжтой бүсүүдийг тодорхойлсон тохиолдолд, эсвэл төлөвлөсөн	Нөлөөлөлгүй - Төсөл нь дамжуулах шугам, зам, төмөр зам зэрэг дэд бүтцэд шилжүүлэлтийн нөлөө үзүүлэхгүй. Төслийн үр дүнд эдгээр онцлогуудыг нүүлгэн шилжүүлэх эсвэл задлах шаардлагагүй. Онцгой байдлын нөхцөлд эдийн засгийн нөлөө гарч болох ч үүнийг тодорхой таамаглах боломжгүй бөгөөд шугам сүлжээний	Үгүй	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
			хөгжүүлэлтүүд шаардлагагүй болсон тохиолдолд нөлөөлөл нь маш бага/байхгүй . Ийм нөхцөлд газар нутгийн байнгын алдагдалтай холбоотой боломжит үр дагавар болон хөгжүүлэлтэд зориулан хуваарилсан газраас үүсэх бизнесийн орлогын нөлөөлөл гарахгүй.	ашиглалтын алдагдлыг холбогдох хууль тогтоомжтой холбоотой нөхөн олговрын эрхийн хүрээнд шийднэ.		
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл	Бага зэрэг сөрөг – Хүүхэд болон албадан хөдөлмөр зэрэг хөдөлмөрийн мөлжлөгийн эрсдэл.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага зэрэг сөрөг – Хүүхэд болон албадан хөдөлмөр зэрэг хөдөлмөрийн мөлжлөгийн эрсдэл.	Үгүй
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл – Жендэр	Маш бага/байхгүй – А&ЗҮ үе шатанд нэмэлт ажилтан шаардлагагүй гэж тооцож байна.	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага зэрэг сөрөг – А&ЗҮ үе шатанд нэмэлт ажилтан шаардлагагүй гэж тооцож байна.	Үгүй
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл – ЖСХД	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага зэрэг сөрөг - ажлын байранд ЖСХД-ийн эрсдэлтэй.	Үгүй
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажиллах нөхцөл –	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага зэрэг сөрөг байдал - Хүүхдийн болон албадан хөдөлмөр зэрэг	Үгүй

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
нийлүүлэлтийн сүлжээ					хөдөлмөрийн мөлжлөгийн эрсдэл	
Хөдөлмөр эрхлэлт ба ажлын нөхцөл – ХЭМАА	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Үгүй	Бага => Их сөрөг – Цахилгаанд цохиулах эрсдэл, агаарын шугам унаснаас болон аянга цахилгаанаас үүдэн гал түймэр гарах эрсдэл, механик эвдрэлээс үүдэлтэй галтай цахилгаан дамжуулагч унах эрсдэл, тулгуур/цамхаг унах эрсдэл болон ЦСО.	Үгүй
Ерөнхий нөлөө харилцан үйлчлэл	Ашиглалтын явцад хэд хэдэн сэдвийн хүрээнд бага (их биш) болон дунд зэргийн сөрөг (их) нөлөөлөл гарах төлөвтэй бөгөөд нэмэлт нөлөөлөл үүсэхээргүй байна. Эдгээр нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг техникийн бүлгүүдэд тусгасан бөгөөд санал болгосон арга хэмжээнээс давсан нэмэлт арга хэмжээ авах нь боломжгүй гэж үзэж байна. Их => бага зэрэг нөлөө – г сэдвүүдийн харилцан үйлчлэлээс үүдэн эдийн	Ашиглалтын явцад хэд хэдэн сэдвийн хүрээнд бага (их биш) болон дунд зэргийн сөрөг (их) нөлөөлөл гарах төлөвтэй бөгөөд нэмэлт нөлөөлөл үүсэхээргүй байна. Эдгээр нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг техникийн бүлгүүдэд тусгасан бөгөөд санал болгосон арга хэмжээнээс давсан нэмэлт арга хэмжээ авах нь боломжгүй гэж үзэж байна. Маш бага => бага ашигтай үр дагавар – сэдвүүдийн харилцан	Өнгөт болон Бласт компанийн үйл ажиллагаанд бага зэргийн сөрөг нөлөөлөл гарах төлөвтэй бөгөөд нэмэлт нөлөөлөл үүсэхээргүй байна. Их болон бага зэргийн зэрэг нөлөөлөл гарах төлөвтэй бөгөөд энэ нь төслийн бүс нутагт төслүүд болон бизнесийн өсөлтийг өдөөх боломжтойг харуулж байна.	Их - Төслийн дэд бүтцэд тусгайлан нөлөөлж болох хэд хэдэн үйл явдал бий, энэ нь ойр орчмын дэд бүтцэд нөлөөлж болох ч ихэнх эрсдлийг ЦДҮС-ний А&ЗҮ төлөвлөгөөгөөр төлөвлөж, эсвэл удирдах төлөвтэй гэж үзэж байна. Төслийн хүрээнд гарч болзошгүй гэмтэлтэй холбоотойгоор эмнэлгийн үйлчилгээнд үргэлжилсэн бага зэргийн сөрөг (их биш)	Эрүүл мэнд, сайн сайхан байдлын хувьд их сөрөг (Их) хүртэл, учир нь тохиолдлын магадлал бага байж болох ч нөлөөллийн эрчим нь үхлийн аюултай байж болзошгүй. Энэ рецептортой харилцан үйлчлэлтэй холбоотой сэдвүүд нэмэлт нөлөө үзүүлэхгүй байна. Гэсэн хэдий ч эдгээр нөлөө нь ерөнхийдөө орон нутгийн болон богино хугацааны шинж чанартай гэж тооцогддог бөгөөд тохирох тэмдэг, үзлэг	Бага зэрэг сөрөг (Их биш) нөлөөг – ургамал, амьтантай холбоотой таамаглаж байна. Гол болзошгүй нөлөөлөл нь хамгааллын ач холбогдолтой шувуудын мөргөлдөөний эрсдэлтэй холбоотой. Бусад сэдвүүд энэ нөлөөтэй харилцан үйлчлэлтэй гэж үзээгүй. Эдгээр нөлөөг бууруулах арга хэмжээг 9-р бүлэг: Биологийн олон янз байдал, ургамал ба амьтан-т санал болгосон.

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Техникийн сэдэв	Орон нутгийн олон нийт	Малчин гэр бүлүүд	ТЭХС-ийн орон нутгийн хэрэглэгчид/орон нутгийн бизнесүүд	Нийгмийн дэд бүтэц болон үйлчилгээний шугам сүлжээ эзэмшигчид	А&ЗҮ-ны ажилчид	Ургамал ба амьтан
	засаг, амьжиргаанд таамаглаж байна.	үйлчлэлээс үүдэн амьжиргаанд таамаглаж байна.		нөлөөлөл гарах төлөвтэй байна. Гэсэн хэдий ч нэмэлт нөлөөлөл гарах төлөвтэй байна.	шалгалтууд хийж байвал тохиолдох магадлал бага гэж үзнэ. ЦДҮС нь зураг төслийн сүүлийн хувилбар, хамгаалалтын арга хэмжээ болон ХЭМАА-ны хэмжилтүүдийг эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээний үндсэн дээр бэлэн байлгахаа баталгаажуулах ёстой.	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

19.5 Хосолсон нөлөөг үнэлэх

- 19.5.1 Төслийн бүсэд одоогоор төсөлтэй давхцах томоохон төлөвлөгдсөн хөгжүүлэлтүүд байхгүй. Цагаан Суварга уурхайн өргөтгөлийн огноо тодорхойгүй боловч энэ нь төслийн барилгын явцтай давхцах магадлалтай. Мөн үндэсний болон бүс нутгийн түвшинд тэд ижил нөөц, хүлээн авагчдад эрэлт тавьж болох тул ерөнхийдөө доогуур тооцогддог.
- 19.5.2 Ашиглалтын нөлөөний хувьд тодорхой хөгжүүлэлтүүдийг авч үзээгүй байгаа ч, төсөл нь Дорноговь аймагт цаашдын хөгжлийн түлхэц болж магадгүй гэж таамаглаж байгаа тул үүнийг доор авч үзнэ. ЕСБХБ-ээс санхүүжүүлж буй Чойр-Сайншанд ЦДАШ төсөл нь дэд станцын нийлүүлнэ гэж тооцогдохгүй бөгөөд үйл ажиллагаа нь энэ төслийн шаардлага бөгөөд барилгын өмнө дуусгах ёстой.

Барилга угсралт

- 19.5.3 Нэгэн зэрэг баригдаж буй хэд хэдэн төсөл дээр ажиллах хүчний эрэлт нь барилгын ажилчид, түүхий эд, тоног төхөөрөмж, бараа, үйлчилгээний нийлбэр эрэлтээр хуримтлагдах нөлөөлөлтэй байж болно. Үүний үр дүнд ажлын байрны боломж нэмэгдэх, орлого нь зөвхөн төслийн орлогоос илүү их байх болно. Төсөл нь барилгын ажилчдын их хэмжээний урсгалыг бий болгож, барилгын үе шат дууссаны дараа ажлын байрны цомхтгол дагалдаж болзошгүй. Энэ нь ялангуяа өөр ажил эрхлэх боломж хомс байгаа нөхцөлд орон нутгийн эдийн засаг болон амьжиргаанд илүү их сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх төлөвтэй байна. Гэсэн хэдий ч, барилгын хөтөлбөрийн янз бүрийн шатанд өөр өөр ур чадвар шаардлагатай тул нэг төслийн ур чадвартай орон нутгийн барилгын ажилчид эдгээр ур чадвараа бүс нутгийн цаашдын төслүүдэд ашиглах боломжтой тул цаашид үргэлжлэх эерэг нөлөөтэй байж болно.
- 19.5.4 Ажилтнуудын урсгал нэмэгдсэнээр орон нутгийн иргэдэд дарамт үүсгэж, халдварт өвчин тархах эрсдэл болон ЖСХД болон БМХД-д өртөх эрсдлийг нэмэгдүүлж магадгүй.
- 19.5.5 Хэрэв төслийн ажил бусад төслүүдтэй зэрэгцэн явагдах тохиолдолд нөөц, үйлчилгээний эрэлт нь орон нутгийн олон нийт, байгууламжид (жишээ нь, ажилчид, усан хангамж, эрүүл мэндийн төвүүд, цахилгаан хангамж) нэмэлт дарамт үүсгэж болох бөгөөд энэ нь илүү эмзэг хэрэглэгчдэд нөлөөлж магадгүй. Эдгээр нөлөө голчлон Сайншанд хотод мэдрэгдэх магадлалтай. Төслийн хүрээнд ажилчдын кэмпиог байгуулах санал гарсан тул Цагаан Суварга төслийн хэрэгжилт шиг томоохон нөлөө Сайншандад хотод гарахгүй гэж таамаглаж байна.
- 19.5.6 Хөдөлмөр, нөөцийн эрэлт, орон нутгийн иргэдэд үзүүлэх дарамт нь ажилчдын тоо, бусад томоохон хөгжүүлэлтийн байршил, хотын гаднах ажилчдын кэмпиог ашиглах эсэхээс хамаарна. Цагаан Суварга төсөл нь орон нутгийн иргэдэд шууд нөлөөлөхөөргүй гэж үзэж байгаа тул тоосжилт, агаарын ялгаруулалт болон дуу чимээний нийлмэл нөлөөлөл зэрэг ноцтой сөрөг хуримтлагдсан нөлөөллийг орон нутгийн иргэдэд үүсгэх магадлал бага байна.
- 19.5.7 Нэгэн зэрэг хэд хэдэн төслийг барих нь хог хаягдлын менежментийн байгууламжид нийлбэр нөлөө үзүүлж, барилгын хог хаягдал үүсэх явдлыг нэмэгдүүлдэг.
- 19.5.8 Энэ төслийн зэрэгцээ өөр төсөл ижил малчны гэр бүлд нөлөөлөх магадлал багатай гэж үздэг; гэхдээ одоогоор Цагаан Суварга уурхайд өргөтгөл явагдаж байгааг тэмдэглэгдсэн боловч энэ нь төслийн трассын хамгийн алслагдсан төгсгөлд, судалгаагаар тодорхойлсон малчдын өвөлжөөнөөс хол байрладаг.
- 19.5.9 Гэсэн хэдий ч, төслийг бусад төслүүдтэй зэрэгцэн хэрэгжүүлвэл эдийн засаг, ажил эрхлэлт, амьжиргаанд шууд болон шууд бус нөлөөлөл нь эерэг, сөрөг зэрэг илүү их байж болох боломжтой.
- 19.5.10 Өмнөх бүлгүүдэд тодорхойлсноор төслийг удирдах хэд хэдэн арга хэмжээг бууруулах санал болгосон бөгөөд үүнд Барилгын БОНУТ, БТОХОТ, Хөдөлмөрийн удирдлагын төлөвлөгөө, Ажиллах хүчний урсгалын удирдлагын төлөвлөгөө гэх мэт. Хэрэв өөр нэг хөгжүүлэлтийн төсөл төслийн хамт хэрэгжиж байвал, ТХН болон Барилгын гүйцэтгэгч нь хөгжүүлэгч(үүд) болон орон нутгийн захиргаа (аймаг, сум, баг)-тай хамтран ажиллаж, талуудын оролцоо, орон сууцны шаардлага, үйлчилгээний эрэлт болон тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн зэрэг асуудлуудыг зохицуулах шаардлагатай. Аливаа гомдол нь төсөл хөгжүүлэгчдийн хооронд хуваалцагдаж, нийтлэг сэдвүүдийг хамтран тодорхойлж, шийдвэрлэх боломжтой байх ёстой.

Үйл ажиллагаа

- 19.5.11 Төсөл нь илүү үр ашигтай, найдвартай дамжуулах сүлжээг бий болгож, энэ нь олон төрлийн нөлөөг хослуулан эдийн засагт нийт эерэг нөлөө үзүүлэх, үүнд орон нутгийн эрчим хүчний эх үүсвэрийг дэмжих, ажлын байр болон орон нутгийн эдийн засгийг сайжруулахад нөлөөлнө.
- 19.5.12 Засгийн газрын эрчим хүчний салбар дахь одоогийн хөрөнгө оруулалт нь Монгол Улсын Урт хугацааны хөгжлийн бодлого: Алсын хараа 2050-тай холбоотой бөгөөд энэ нь улсын бүтээмжийг нэмэгдүүлэх олон салбарын хөгжлийг тодорхойлсон. Засгийн газар найдвартай цахилгаан хангамжийн дутагдал хөгжлийг саатуулж байгааг хүлээн зөвшөөрсөн тул төслийн бүсэд илүү найдвартай цахилгаан үүсвэр бий болгох нь тухайн бүс нутгийн хөгжлийн төслүүдийг дэмжих боломжтой гэж үзэж байгаа бөгөөд эдгээр нь Алсын хараа 2050 болон бусад орон нутгийн хөгжлийн зорилгуудын нэг хэсэг юм. Төсөл нь ТЭХС-ийн дамжуулах хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, шинээр төлөвлөсөн эрчим хүчний эх үүсвэрийн хөгжүүлэлтээр үйлдвэрлэсэн цахилгаан эрчим хүчний техникийн нэгтгэлийг дэмжих; цахилгаан хангамжийг сайжруулах нь төслийн бүсэд санал болгож буй хөгжүүлэлтүүдийг дэмжих төлөвтэй бөгөөд үүнд Цагаан Суварга зэсийн уурхайн өргөтгөл, Алтанширээ Металлургийн Цогцолбор, Замын Үүдд Чөлөөт Эдийн Засгийн Бүсийн хөгжил багтана. Цаашдын хөгжил нь байгаль орчинд сөрөг нөлөө, бэлчээрийн доройтол болон уламжлалт амьдралын эх үүсвэр буурахад нөлөөлж болно. Эцэст нь, өргөн хүрээний хөгжлийн төслүүдийн нөлөөллийн бууруулах арга хэмжээнүүд энэ төслийн хүрээнд багтдаггүй боловч төслийн хүрээнд санал болгосон олон бууруулах арга хэмжээг төслийн бүс нутгийн бусад хөгжүүлэлтүүдэд хэрэгжүүлж, ашиг тусыг нэмэгдүүлэх, хөгжлийн сөрөг нөлөөг бууруулах боломжтой.

20 Хураангуй

- 20.1.1 ЕСБХ нь Монгол Улсын Засгийн газарт 204 км урт, хоёр хэлхээтэй 220 кВ-ын агаарын дамжуулах шугам (ЦДАШ)-ыг Дорноговь аймагт барих санхүүжилтийг олгох зорилгоор засгийн газрын (sovereign loan) олгох боломжийг авч үзэж байна. Шугамын трасс нь ЕСБХБ-ны санхүүжилтээр хэрэгжих Чойр-Сайншанд ЦДАШ төслийн хүрээнд баригдах Сайншандын дэд станцтай холбогдсоноор эхэлж, Цагаан суваргын уурхайн ашиглалтын талбайд байрлах, Цахилгаан Дамжуулах Үндэсний Сүлжээ (ЦДҮС)-ний ашиглалтад байгаа 220/35/22 кВ-ын дэд станцад холбогдож дуусна. 204 км ЦДАШ болон холбогдох дэд станцын холболтуудыг хамтад нь “Төсөл” гэж нэрлэнэ.
- 20.1.2 ЕСБХБ-ны 2019 оны Байгаль орчин, нийгмийн бодлогын (БОНБ) 2-р хавсралтын дагуу Төслийг “өндөр хүчдэлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барих” гэсэн ангилалд багтах шинээр хэрэгжих (ногоон тал) төсөл гэж үзэн А ангилалд хамруулсан. Энэ ангилал нь иж бүрэн Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ (БОНИНҮ) боловсруулах, холбогдох баримт бичгүүдийг хянан үзэх шаардлагатайг илэрхийлнэ. Мөн ЕСБХБ-ны 2019 оны “Мэдээлэлд Хандах Журам”-ын дагуу, уг төсөл нь төрийн секторын төсөл тул олон нийтэд дор хаяж 120 хоногийн хугацаанд мэдээллийг ил болгох ёстой. Энэхүү баримт бичиг нь БОНИНҮ тайлан бөгөөд ЕСБХБ-ны ил тод байдлын шаардлагыг хангахын тулд бэлтгэсэн дараах баримт бичгүүдийн нэг хэсэг болно:
- Техникийн бус хураангуй (ТБХ)
 - Талуудын оролцоог хангах төлөвлөгөө (ТОХТ)
 - Байгаль орчин, нийгмийн удирдлагын төлөвлөгөө (БОНУТ)
 - Газар чөлөөлөлт, нүүлгэн суурьшуулалтын хамрах хүрээ (ГЧНСХХ)
 - Байгаль орчин, нийгмийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (БОНҮАТ)

- 20.1.3 **Хүснэгт 20-1**-д БОНиНУ-ний хүрээнд үнэлэгдсэн бүх болзошгүй нөлөөллийн хураангуй дүгнэлтийг тусгасан болно. БОНиНУ-ний дүгнэлтээр төслийн нөлөөллийг удирдан зохицуулах боломжтой бөгөөд төслийн барилга, ашиглалтын үе шатад хүн ам, байгаль орчинд эргэлт буцалтгүй, хүлээн зөвшөөрөх боломжгүй эрсдэл учруулахгүй гэж үзсэн байна.
- 20.1.4 ЭХЯ нь төслийг хэрэгжүүлэх ерөнхий хариуцлагыг хүлээх бөгөөд барилгын явцад ТХН болон хяналтын инженерийн туслалцаатайгаар гүйцэтгэнэ. Төслийн байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийг ЭХЯ/ТХН-аас боловсруулан хэрэгжүүлэх БОНУТо-гоор зохицуулна. Шаардлагатай гэж үзэх магадлал багатай боловч тулгуурын эцсийн байршлаас хамааран ТХН эсвэл томилогдсон гадны зөвлөх нь НСҮАТ болон/эсвэл АНСТ боловсруулах шаардлага гарч болзошгүй.
- 20.1.5 Төслийг барих барилгын гэрээт гүйцэтгэгчийг томилно. БОНУТ нь гүйцэтгэгчийн тендерийн баримт бичгийн нэг хэсэг болно. Барилгын гэрээт гүйцэтгэгч нь төслийн байгаль орчин нийгэм (БОН)-ийн гүйцэтгэлийг удирдахад хүртээмжтэй боловсон хүчин бүрдүүлж, ТХН болон хяналтын инженерээр батлуулна.
- 20.1.6 Барилгын гэрээт гүйцэтгэгч нь мөн адил хяналтын инженер/ТХН-ийн зөвшөөрөл авахад нарийвчилсан Барилгын БОНУТ болон ТОХТ-г боловсруулж хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Барилгын гэрээт гүйцэтгэгчийн гүйцэтгэлийг хяналтын инженер/ТХН хянана.
- 20.1.7 Төслийн БОНУТо, БОНУТ-ний хүрээнд зохих бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлснээр төслийн нөлөөллийн ихэнх нь бага хэмжээний сөрөг нөлөө буюу түүнээс доогуур түвшинд буурна гэж тооцож байна. Дийлэнх нөлөөлөл нь түр зуурын шинжтэй бөгөөд зөвхөн барилгын ажлын хугацаанд үргэлжилнэ.
- 20.1.8 Дараах мэдрэгдэхүйц ('томоохон', 'дунд зэрэг', 'дундаас бага зэрэг', эсвэл 'ач холбогдолтой') сөрөг нөлөөллүүд нь бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлсний дараа ч барилгын явцад үлдэхээр байна:
- Хийморийн овоо, Улаан толгой болон Улаан толгой хөндийн уралдааны морьдын бүсийн ойр орчмын хэрэглэгч, аялагчдад үзүүлсэн нөлөөлөл - дунд зэргийн сөрөг нөлөө
 - Экологи, ховор/ устгах аюултай ургамал, том хөхтөн амьтад болон хамгаалалт шаардлагатай шувуудын нөлөөлөл - бага зэрэг сөрөг нөлөө
 - Трассын дагуу 1 км доторх малчдын өвөлжөө, хаваржаа болон эмзэг малчин өрхийн гишүүдийн эрүүл мэнд, сайн сайхан байдлын барилгын ажлын үеийн нөлөөлөл - дунд зэргийн сөрөг нөлөө
 - Эмэгтэйчүүд, хүүхдүүдийн эрүүл мэнд, сайн сайхан байдалд хүн амын шилжилт хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй халтварт өвчин тархах эрсдэл – дунд эсвэл бага зэргийн сөрөг нөлөө
 - Жөндөрийн аюулгүй байдал, хамгаалалтын нөлөөлөл – дунд эсвэл бага зэргийн сөрөг нөлөө
 - Барилгын ажил, шилжин ирсэн ажилчдын тоо нэмэгдснээр орон нутгийн үйлчилгээ, дэд бүтцийн эргэлт нэмэгдэх нөлөөлөл – дунд ба бага зэргийн сөрөг нөлөө
 - Хөдөлмөрийн болон ажлын нөхцөл муу байх боломж – дунд ба бага зэргийн сөрөг нөлөө
 - Барилгын талбайн ХЭМАА хангалтгүй, хяналт, удирдлага сул байх боломж – Бага-аас Их сөрөг нөлөө

20.1.9 Одоогийн байдлаар ноцтой нөлөөлөл гэж үзэхгүй байгаа боловч ЭХЯ нь Монгол улсын газар ашиглалт болон соёлын өвтэй холбоотой хууль тогтоомжид нийцүүлэн археологи, палеонтологийн судалгаа (шаардлагатай тохиолдолд угсаатны судалгааг мөн адил) гүйцэтгэх мэргэжлийн байгууллагыг томилох шаардлагатай. Төслийн трассын дагуу цаашдын судалгааны явцад археологи/палеонтологийн ямар нэг зүйл илэрвэл хамгийн тохиромжтой буруулах арга хэмжээ нь зайлсхийх явдал юм. Илэрсэн археологи/палеонтологийн зүйлийн нөлөөллөөс зайлсхийх боломжгүй бөгөөд зохион байгуулалтын бууруулах арга хэмжээ амжилтгүй болбол эдгээр үнэт зүйлсийг бүртгэх, малтлага хийх үе шат хэрэгжүүлж, нүүлгэн салгах шаардлагатай болно. Эдгээр арга хэмжээний нарийвчилсан төлөвлөгөөг ЭХЯ/тэдний мэргэжлийн зөвлөхүүдийн боловсруулсан Соёлын өвийн менежментийн төлөвлөгөөд тусгагдсан байх шаардлагатай.

20.1.10 Барилгын явцад дараах эерэг нөлөөлөл гарах төлөвтэй байна:

- Барилгын салбарын хөдөлмөр эрхлэлт. Цалин хөлс нь салбарын дундажтай ойролцоо байх бөгөөд орон нутгийн албан бус эдийн засгийн бусад салбарын давсан байх магадлалтай.
- Заавал хэрэгжүүлэх сургалт, богино хугацааны нэмэлт сургалтаар дамжуулан ур чадвараа дээшлүүлэх боломжтой болно.
- Барилгын ажил гүйцэтгэгчийн төслийн материал, хүнс, үйлчилгээний шууд эрэлт хэрэгцээгээр дамжуулан барилгын үе шатанд бүс нутгийн эдийн засагт эерэг нөлөө үзүүлнэ.
- Амьжиргаа дээшлэх. Орон нутагт үйлдвэрлэсэн сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, мах, хүнсний ногоо худалдан авах нь малчин өрхийн орлогод хувь нэмэр оруулахаас гадна барилгын салбарын хөдөлмөр эрхлэлт нь төслийн бүсийн хөдөлмөрийн насны орон нутгийн иргэдийн орлого, зарлагын мөнгийг мэдэгдэхүйц нэмэгдэх боломжтой.
- Орон нутгийн эмэгтэйчүүд хоол үйлдвэрлэл, ажилчдын байр, үйлчилгээний салбар болон захиргааны бусад ажлын байранд ажиллах боломжтой байх магадлалтай.

20.1.11 Ашиглалтын үе шатад төсөл нь ТБЭХС-д цахилгаан дамжуулах найдвартай, тогтвортой байдлыг илт сайжруулахад нэмэр болно. Иймд энэ нь эрчим хүчний салбар дахь Засгийн газрын бодлогод шууд нөлөөлж бүс нутгийн аж үйлдвэрт эрчим хүчний хангамжийг бий болгох замаар эдийн засгийн өсөлтийг хангах, Засгийн газрын урт хугацааны хөгжлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дэд бүтцийг бүрдүүлнэ.

20.1.12 Гэвч бууруулах арга хэмжээг арга хэмжээ хэрэгжүүлсний дараа ашиглалт, засвар үйлчилгээний үе шатанд дараах ноцтой нөлөөлөл үлдэхээр байна:

- Ландшафтад үзүүлэх нөлөөлөл – Бага/дунд зэргийн сөрөг нөлөө
 - Хийморийн овоо, Улаан толгойн хөндийн хурдан морины уралдааны талбайн хэрэглэгч, аялагчдад үзэгдэх байдлын нөлөөлөл – Дунд зэргийн сөрөг нөлөө
 - Экологид үзүүлэх нөлөөлөл – ховор/устах аюулд орсон төрөл зүйл, хөхтөн амьтад болон хамгаалалт шаардлагатай шувуудад үзүүлэх нөлөөлөл - Бага хэмжээний сөрөг
- Төслийн дэд бүтцэд шууд нөлөөлж болзошгүй байгалийн гамшгийн үзэгдэлүүд дараах байдлаар илэрч болно: төслийн машин, тоног төхөөрөмжийн ажиллагаанд үзүүлэх нөлөөлөл, тухайлбал, хэт хүйтэн нөхцөлд тоног төхөөрөмжийн ажиллагаа доголдох; цахилгаан дамжуулах шугам нурж унах эрсдэл, тухайлбал, их хэмжээний цас орж хуралдах, салхины хурд нэмэгдэх гэх зэрэг – Ноцтой нөлөө
- Төслийн онцлогтой холбоотой ХЭМЭА эрсдэл: тогонд цохиулах; агаарын шугам болон аянга цахилгаанаас үүдэлтэй гал түймэр; унах болон савлах объектууд; цахилгаанд цохиулах, цахилгааны шок, цахилгааны осол; тулгуур нурж унах эрсдэл; өндрөөс унах эрсдэл;

цахилгаан соронзон орон; дэд станц дахь галын эрсдэл; химийн бодис, аюултай болон шатамхай материалд өртөх; хүнд тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл, материал ашиглах үеэр гэмтэх эрсдэл – Багаас их зэрэг хүртэлх сөрөг нөлөө

- Уур амьсгал – ЦДАШ хэт халснаар унжих, ингэснээр ургамал, барилга байгууламж, олон нийтийн орчинтой холбогдох эрсдэл үүсч цахилгаан тасрах, гал түймэр, гэмтэл болон засварын зардал гарах боломжтой – Ноцтой.
- Уур амьсгал – Агаарын дамжуулах шугам дээр тоос хуримтлагдсаар тусгаарлагчийн үр ашиг буурч, цахилгаан нум үүсэх эрсдэлтэй бөгөөд улмаар гал түймэр, олон нийтэд гэмтэл учруулах, шугам хүчдэлгүй болох эрсдэл үүсэж болзошгүй. Энэ нөлөөлөл нь өндөр чийгшил болон хур тунадастай хавсарвал улам даамжирна – Ноцтой.
- Уур амьсгал – Ой хээрийн түймэр нь ЦДАШ болон цамхагуудад гэмтэл учруулж, цахилгаан дамжуулах чадварыг бууруулан цахилгаан тасалдал, засварын зардал гаргахад хүргэж болзошгүй. – Ноцтой.
- Уур амьсгал – Ой хээрийн түймэр нь хүний эрүүл мэнд, сайн сайхан байдалд ноцтой гэрсдэл учруулж болзошгүй бөгөөд байнгын гэмтэл, эсвэл нас баралтад хүргэж болзошгүй. – Ноцтой.

20.1.13 Эцсийн зураг төсөлд дэд бүтцийн үйл ажиллагаанд байгалийн гамшгаас үүсэх эрсдэлийг бууруулахтай холбоотой шаардлагатай бүх арга хэмжээг тусгана. АЗҮ БОНУТ боловсруулах эсвэл одоо байгаа үйл ажиллагааны гарын авлагыг БОНУАТ, болон холбогдох баримт бичгүүдийн (энэхүү тайлан, БОНУТ, ГЧНСХХ) шаардлагад нийцүүлэн шинэчилнэ. Түүний хэрэгжилтийг ЦДҮС зохион байгуулна.

20.1.14 Дараах байдлаар эерэг үр нөлөө хүлээгдэж байна:

- Одоогоор хамгаалалтад орсон бүс болон ТБЭХС нь цахилгаан дамжуулах сүлжээний хүчин чадлын хомсдол, найдвартай цахилгаан хангамжийн дутагдалтай байна. Төслийн хүрээнд шинэ болон одоо байгаа хэрэглэгчдэд цахилгаан нийлүүлэлт, түгээлтийг шууд нэмэгдүүлэхгүй боловч Төвийн эрчим хүчний системийн дамжуулалтын найдвартай байдал, тогтвортой байдлыг илт сайжруулахад тусална.
- ТБЭХС-ийн дамжуулалтын найдвартай, тогтвортой байдлыг сайжруулах нь Дорноговь аймаг болон Дорноговь аймаг болон ТБЭХС-ийн одоогийн бизнес үйл ажиллагаанд эерэг нөлөөтэй. Энэ нь цахилгааны өсөн нэмэгдэж буй болон ирээдүйн эрэлт хэрэгцээг хангахад дэмжлэг үзүүлж, сүлжээний дамжуулах хүчин чадлыг сайжруулна. Сайжруулсан дамжуулалтын үйлчилгээ нь төслийн бүс нутагт шинэ бизнес хөгжүүлэхийг хангаж, орон нутгийн эдийн засагт (үйлчилгээний эрэлт) шууд нөлөө үзүүлэхийн зэрэгцээ бүс нутгийн болон улсын хэмжээнд орлого бий болгоно.
- Ерөнхийдөө эрчим хүчний салбар болон орон нутгийн бизнесийн хөгжилтэй уялдуулан дамжуулалтын сайжруулалт нь эрчим хүчний хангамжийг сайжруулахад хүргэнэ. Энэ нь орон нутгийн эдийн засагт хувь нэмэр болохоос гадна амьжиргаанд эерэг нөлөө үзүүлнэ.

Хүснэгт 20-1 Болзошгүй нөлөөлөл, үр дагавар болон бууруулах арга хэмжээний хураангуй

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Агаарын чанар					
<p>Сайншанд хотод байрлах автомат агаарын чанарын хяналтын төхөөрөмжийн хэмжилтээр NO₂ болон SO₂-ийн агууламж нь Монгол улсын болон ЕХ-ны жилийн хязгаарын утгаас доогуур байна.</p> <p>PM10-ийн агууламж нь 2022 оноос эхлэн хяналт эхэлснээс хойш ЕХ-ны жилийн дундаж хязгаарын утга болох 20µg/m³-ийг давсан байна. PM2.5-ийн агууламж нь мөн 2022 оноос эхэлсэн хэмжилтээс хойш ЕХ-ны жилийн дундаж хязгаарын утга болох 10µg/m³-ийг давсан байна. Монгол Улсын PM2.5-ийн жилийн дундаж хязгаарын утга зөвхөн 2022 онд давсан байна.</p> <p>2025 оны 6-р сард төслийн хүрээнд хийсэн агаарын чанарын хяналтын хэмжилтээр 24 цагийн хугацаанд хэмжсэн PM10 болон PM2.5-ийн агууламж нь Монгол Улсын Үндэсний агаарын чанарын стандарт болон ДЭМБ-ын тогтоосон хязгаараас доогуур гарсан байна.</p> <p>ЦДАШ-ын трассын төвөөс 1 км-ийн радиуст 16 малчин өрхийн бууц байрлаж байна.</p>	Барилгажилт	Барилгын ажил гүйцэтгэх явцад тоосны ялгаралт бий болно. Болзошгүй тоосны ялгаралтын хэмжээг IAQM-ийн барилгын тоосны удирдамжийн дагуу дараах барилгын үйл ажиллагаанд (газрын ажил, барилга угсралт болон замын хөдөлгөөнөөс үүсэх тоос) тодорхойлсон. Барилгын ажил нь газарзүйн болон цаг хугацааны хувьд түр зуурын шинжтэй тул аливаа барилгын ажил нь аливаа хүлээн авагчийн 250 м-ийн радиуст багтах хугацаа маш бага байх төлөвтэй байна.	Бага эрсдэл	<p>IAQM-ийн барилгын тоосны удирдамжид заасан бага эрсдэлтэй талбайн тоосжилтыг хянах шилдэг туршлагын бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх:</p> <ul style="list-style-type: none"> Төслийн ажлын талбайгаас 250 м-ийн радиуст байрлах малчин өрхийн бууцтай холбогдох талуудын харилцаа холбооны төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх. Тоос болон агаарын чанартай холбоотой бүх гомдлыг бүртгэж, шалтгааныг тодорхойлох, ялгаралтыг цаг тухайд нь бууруулах зохих арга хэмжээг авч, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг тэмдэглэх. Тоосжилттой холбоотой гомдлын бүртгэлийг хөтлөх. Тоос болон/эсвэл агаарын ялгарал үүсгэсэн онцгой тохиолдлыг талбай дотор болон гадна бүртгэж, нөхцөл байдлыг шийдвэрлэхийн тулд авсан арга хэмжээг тэмдэглэлд бүртгэх. Хүлээн авагч (зам зэрэг)-ийн ойролцоо тоосжилтыг хянах зорилгоор үзлэг хийж, үзлэгийн үр дүнг тэмдэглэх. Бууруулах арга хэмжээний хуваарьт нийцэж байгаа эсэхийг 	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
ЦДАШ трассын төвөөс 1 км радиуст 16 малчны өрхийн бууц байдаг.				<p>хянахын тулд тогтмол талбайн үзлэг хийх</p> <p>Талбайн зохион байгуулалтыг төлөвлөхдөө тоног төхөөрөмж болон тоос үүсгэх үйл ажиллагааг хүлээн авагчдаас аль болох хол байрлуулах.</p> <ul style="list-style-type: none"> Тоос үүсгэх үйл ажиллагаа эсвэл талбайн хязгаар орчимд хатуу хаалт, хашаа барьж, хэрэв барилгын ажил удаан үргэлжилж, хүлээн авагч ойрхон байгаа бол тухайн хаалт нь талбай дээрх материалын овоолгоос багагүй өндөртэй байх. Тоос үүсгэх боломжтой материалыг талбайгаас аль болох хурдан зайлуулна. Хэрэв тухайн материалыг талбай дээр дахин ашиглах бол доорх зааврын дагуу бүрхүүлээр хучих. <p>Материалын овоолгыг салхиар хийсэхээс сэргийлж хучих, үр тарих эсвэл хашаа барих.</p> <ul style="list-style-type: none"> Зүсэх, нунтаглах, хөрөөдөх тоног төхөөрөмжийг зөвхөн усан цацлага зэрэг тохиромжтой тоос дарах аргуудтай хамт ашиглах. Талбайд тоос/тоосонцрын ялгаралтыг үр дүнтэй дарах, бууруулахад хангалттай усан хангамжийг бүрдүүлэх, боломжтой тохиолдолд ундны бус усыг ашиглах. Хаалттай шугам хоолой болон хучлагатай хог хаягдал, материалын савыг ашиглах. 	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<ul style="list-style-type: none"> Конвейер, ачигч, бункер болон бусад ачих, боловсруулах тоног төхөөрөмжөөс материал унах өндрийг аль болох багасгаж, шаардлагатай тохиолдолд нарийн усан цацлага ашиглах. Талбайд хуурай асгарсан материалыг цэвэрлэх тоног төхөөрөмжийг бэлэн байлгаж, асгарсан тохиолдолд аль болох богино хугацаанд нойтон аргаар цэвэрлэх. <p>Гал түлэх болон хог хаягдлыг шатаахаас зайлсхийх.</p> <ul style="list-style-type: none"> Боломжтой тохиолдолд бетон гадаргууг хагтахаас зайлсхийх. Элс болон бусад дүүргэгч материалыг хамгаалалтын хашлага бүхий талбайд хадгалж, хуурайшихаас сэргийлэх. Хэрэв тодорхой үйл явцад хуурай байх шаардлагатай бол нэмэлт зохих хяналтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх. Өргөн талбайг хуурайгаар шүүрдэхээс зайлсхийх. Талбайд нэвтрэх болон гарах тээврийн хэрэгслийг тээвэрлэлтийн явцад материал алдагдахаас сэргийлж бүрхүүлтэй байлгах. 	
		Барилгын тээврийн хэрэгслээс гарах ялгарал.	Их биш	<ul style="list-style-type: none"> Бүх тээврийн хэрэгсэл хөдөлгүүрийг хөдөлгөөнгүй үед унтраахыг баталгаажуулна - сул зогсох хэрэггүй. 	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				Гэрүүд болон барилгын холбогдох тээврийн хэрэгслүүд болон NRMM хооронд 100 метрийн зай хадгалагддаг.	
	Ашиглалт	Нөлөөлөл байхгүй.	-	-	-
Дуу шуугиан, доргион чичиргээн					
<p>2024 оны 6-р сард ЦДАШ-ын дагуух зургаан байршилд 24 цагийн хугацаанд хийсэн суурь дуу шуугианы хэмжилтээр өдрийн болон шөнийн дуу шуугианы түвшин нь Монгол улсын Үндэсний агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016 болон ОУСК-ийн Байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын ерөнхий удирдамжид тогтоосон зөвшөөрөгдөх хязгаараас доогуур гарсан байна.</p> <p>ЦДАШ-ын тэнхлэгийн төвөөс 1 км-ийн радиуст 16 малчин өрхийн бууц байрлаж байна.</p>	Барилгажилт	<p>Барилгын ажил болон тоног төхөөрөмжөөс үүсэх дуу шуугиан нэмэгдэх.</p> <p>Ердийн хөдөлгөөнт барилгын тоног төхөөрөмж болон CFA багана суурилуулах ажиллагаанаас үүсэх доргилтын түвшин нь эх үүсвэрээс ойролцоогоор 20 м-ээс их зайд бараг мэдрэгдэхгүй. Доргилт үүсгэх тоног төхөөрөмжийг аливаа дуу чимээнд мэдрэмтгий хүлээн авагчидтай 20 м-ээс бага зайд удаан хугацаагаар байрлуулахгүй гэж тооцож байна. Иймээс барилгын доргилтоос үүдэлтэй ноцтой сөрөг нөлөөлөл хүлээгдэхгүй.</p>	<p>Зөвхөн шинэ малчин өрхийн бууц ЦДАШ-ын трассаас 90 м-ийн радиуст байрласан тохиолдолд л ноцтой нөлөөлөл гарах боломжтой.</p> <p>Одоогоор энэ 90 м-ийн радиуст дуу чимээнд мэдрэмтгий хүлээн авагч тогтоогдоогүй байна.</p>	<p>Дуу чимээ ба доргилтын менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэхээс гадна ХЗХАХ-г хэрэгжүүлэх нь тодорхой үйл ажиллагаанд барилгын дуу чимээний түвшинг 20 дБ хүртэл, ерөнхий барилгын үйл ажиллагаанд 10 дБ хүртэл бууруулах боломжтой.</p> <p>Ингэснээр барилгын дуу шуугиан, доргилтыг зохистойгоор хянаж, бүх ноцтой сөрөг нөлөөллийг арилгах боломжтой. ХЗХАХ-д дараах зүйлс хамаарна:</p> <p>Захиалж, худалдан авч ашиглаж буй барилгын машин, тоног төхөөрөмжийн дуу шуугиан, доргилт нь холбогдох стандартын зөвшөөрөгдөх түвшингөөс ихгүй байна; эсвэл шаардлагатай тохиолдолд дуу шуугиан бууруулах төхөөрөмжөөр тоноглогдсон байна.</p> <p>Ингэснээр тээврийн хэрэгсэл болон тоног төхөөрөмжийн дуу шуугианы ялгарал нь үндэсний стандарттай нийцнэ.</p> <p>Тээврийн хэрэгслийн дуу шуугианы ялгаралд тогтмол үзлэг хийж, засвар үйлчилгээ цаг тухайд нь гүйцэтгэснээр муу засвар үйлчилгээний улмаас дуу чимээ нэмэгдэхээс сэргийлэх.</p>	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<p>Барилгын ажлын талбайд тогтмол дуу шуугианы мониторинг хийж, дуу шуугианы түвшинг холбогдох орон нутгийн стандарттай харьцуулан үнэлэх.</p> <p>Трассын дагуух малчин өрхийн бууцтай урьдчилан харилцаж, өндөр түвшний дуу шуугиан болон/эсвэл доргилт үүсгэх боломжтой үйл ажиллагааны талаар мэдээлэх, мөн дуу шуугиан болон доргилтыг хянах арга хэмжээг танилцуулах.</p> <p>Гомдол барагдуулах механизм ажиллуулах.</p> <p>Барилгын ажлын цагийн хуваарийг ноцтой дуу шуугианы нөлөөллийг хянах үндсэн арга болгон ашиглаж, барилгын ажлыг зөвхөн ажлын өдрүүдийн 07:00–19:00 цагийн хооронд явуулах.</p>	
	Барилгажилт	Эх үүсвэрийн дуу шуугианы түвшинг 1 м зайд 85 дБ (А) гэж тооцоход, нэмэлт цэгэн эх үүсвэр трансформатор ийм байдлаар тархах тохиолдолд ойролцоогоор 100 м-ийн радиуст шөнийн дуу шуугианы түвшин 45 дБ-ээс дээш гарч, ноцтой нөлөөлөл үзүүлэх боломжтой. Гэвч үнэлгээ хийх үеийн байдлаар энэ зайд дуу шуугианд мэдрэмтгий хүлээн авагч тогтоогдоогүй бөгөөд хамгийн ойрын хүлээн авагч нь дэд станцаас 2 км-ээс хол зайд байрлаж байна.	Их биш	Уурхайн талбайтай холбоотой ирээдүйн болзошгүй байр сууцыг дэд станцаас дор хаяж 100 м-ийн зайд байрлуулахыг зөвлөж байна. Ингэснээр ноцтой нөлөөлөл гарахаас сэргийлэх боломжтой.	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
	Ашиглалт	Корона шуугиан – Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээний зөвлөмжийн дагуу ЦДАШ-аас гарах үйл ажиллагааны сонсогдох шуугиан нь дамжуулагчийн гадаргуугийн хүчдэлийн градиент буюу цахилгаан стрессийн түвшин ойролцоогоор 17–20 киловольт/сантиметр (кВ/см) үед үүсдэг. Харин 220 кВ-ын хэлхээний цахилгаан стресс нь 17–20 кВ/см-ээс мэдэгдэхүйц бага тул ийм хэлхээнүүд бараг шуугиан гаргахгүй. Корона шуугиантай холбоотой нөлөөлөл хүлээгдэхгүй.	-	-	-
	Ашиглалт	Нөлөөлөл байхгүй.	-	-	-
Экологи, биологийн олон янз байдал					
<p>ЦДАШ нь олон улсын болон улсын хэмжээнд хамгаалагдсан газар нутаг, эсвэл чухал амьдрах орчныг дайран өнгөрөхгүй.</p> <p>ЦДАШ-ын дагуух амьдрах орчин нь дундаж үнэлгээтэй бөгөөд төслийн хүрээнээс 5 км-ийн радиуст дундаж ач холбогдолтой хоёр идэвхтэй орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутагт (ОНТХГН) байрлаж байна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Өөшийн говь ОНТХГН - нүүдлийн туурайт амьтдад зориулсан хамгаалсан. 	Барилгажилт	Шууд алдагдал, доройтол , бохирдлын үйл явдал, барилгын ажилчдын дарамт, амьтдын хорогдол, саад тотгор.	Бага-с Их	<ul style="list-style-type: none"> • Түр нуурын орчимд амьдрах орчноос зайлсхийх • Дэд бүтцийн нарийвчилсан байршлын төлөвлөлт • Ажил эхлэхээс өмнө шалгах • Хүлээн авагчийг хамгаалах арга хэмжээ • Ажилчдын сургалт, сайн туршлага /урьдчилан сэргийлэх ажлын арга хэмжээ • Үйл ажиллагааны хяналт • Шилжүүлэх (сүүлчийн арга) 	Маш бага-с Бага
	Ашиглалт	Шууд алдагдал ба доройтол, бохирдлын тохиолдол, ус зайлуулах өөрчлөлт, засвар үйлчилгээний ажилчдын дарамт,	Бага-с Их	<ul style="list-style-type: none"> • Шувууд олноор төвлөрсөн амьдрах орчноос зайлсхийх 	Маш бага-с Бага

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
<ul style="list-style-type: none"> Ганзага уулын өргөтгөл ОНТХГН - туурайт амьтад болон шувуудыг хамгаалах. <p>ЦДАШ-ын дагуух амьдрах орчин нь хуурай тал хээр, хагас цөлийн хэв шинжтэй, сайн нөхцөлтэй дундаж үнэлгээтэй амьдрах орчин байна.</p> <p>Ургамлын үнэлгээ өндөр бөгөөд учир нь хоёр зүйлийг устах аюултай (Говийн тост <i>Brachanthemum gobica</i>, Толбот бэрээмэг <i>Spotted Arnebia</i>) гэж ангилсан, мөн дөрвөн зүйл нь ховор (Зүүнгарын гоёо <i>Cynomorium songaricum</i>, Монгол хулан хойрго <i>Potania mongolica</i>, Өргөст ортууз <i>Oxytropis aciphylla</i>, Эгэл нишингэ <i>Phragmites communis</i>) жагсаалтад багтсан байна.</p> <p>ЦДАШ-ын дагуу улсын хэмжээнд чухал ач холбогдолтой хөхтөн амьтад орсон байдаг: Хар сүүлт зээр (Олон улс, бүс нутгийн Улаандансны жагсаалтад эмзэг гэж ангилалд орсон); Хулан (Улаандансны үнэлгээгээр Ховордож болзошгүй ангилалд орсон бол Ногоон үнэлгээгээр Ихэд ховордсон ангилалд орсон); Цагаан зээр (ДБХХ-ны Улаан дансны анхааралд өртөхөөргүй ангилалд орсон бөгөөд Бүс нутгийн Улаандансанд устаж болзошгүй ангилалд орсон).</p> <p>ЦДАШ-ын дагуу улсын хэмжээнд чухал ач холбогдолтой шувууд</p>		амьдрах орчны бутрал, амьтдын хорогдол, саад тотгор, мөргөлдөх улмаас хорогдол болон үүрэнд хорогдох тохиолдол.		<ul style="list-style-type: none"> Шувууд олноор төвлөрсөн байршилд шувуу үргэлгэгч төхөөрөмж суурилуулах Ажил эхлэхээс өмнө шалгах Хүлээн авагчийг хамгаалах хэмжээ Ажилчдын сургалт, сайн туршлага / урьдчилан сэргийлэх ажлын арга хэмжээ Үйл ажиллагааны хяналт 	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
<p>орсон байдаг: Идлэг шонхор, хошуу галуу, улаанзүүт шумбуур, ундар шумбуур, нөмрөг тас, морин тутгалжин, морин цууцал, умардын хавтгаалж, хархираа тогоруу, гэзэгт нугас. Мөн бүс нутгийн ач холбогдолтой шувууд ЦДАШ-ын дагуу бүртгэгджээ.</p> <p>Мөн орон нутгийн ач холбогдолтой / түгээмэл тооцогдох: жижиг хөхтөн амьтад, хэвлээр явагчид, сээр нуруугүй амьтад болон сарьсан багваахай бүртгэгдсэн байна.</p>					
Газрын гадарга, үзэгдэх орчин					
<p>Өргөн уудам газар нутаг нь далайн түвшнээс дээш 1,000 м-ээс бага өндөрт орших уудам тал хээрээр тодорхойлогдоно. Тал хээр нь ерөнхийдөө нээлттэй, хуурай бөгөөд гадаргын ус, мод болон бусад ургамал маш бага. Байгаль орчны шинж чанарт харьцангуй алслагдсан байдал ба нам гүм орчин; хагас цөлийн тал хээрийн нээлттэй, уудам байдал; нээлттэй хөндий болон уулын оройгоос харагдах урт панорам үзэгдэл; улирлын чанартай түр зуурын намгархаг газар болон усны урсгал бүхий хэсгүүд; мөн орон нутгийн соёл, нийгмийн ач холбогдолтой цөөн байршлууд багтана.</p> <p>Харагдах байдлын хүлээн авагчид: Сайншандын оршин суугчид; Цагаан Суварга уурхайн ажилчид;</p>	Барилгажилт	<p>Төслийн барилгын үе шатанд түр хугацаагаар дараах зүйлсийг бий болно:</p> <ul style="list-style-type: none"> • барилгын талбайн байгууламж, байршуулах талбай, тодорхой тооны хиймэл гэрэлтүүлэг; • материалын нөөцийн овоолго; • тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн; • түр газар шорооны ажил (Тухайлбал ЦДАШ-ын тулгуурын суурь ухах, хог хаягдал, хөрсний овоолго үүсгэх, дууссаны дараа тэгшлэх); • Замаар нэвтрэх/барилгын зам, тэмдэглэгээ; • ажилчдын суурин, тодорхой тооны гэрэлтүүлэг; м 	<p><u>Ландшафтын онцлог</u></p> <p>Бага сөрөг нөлөө</p> <p><u>Үзэгдэх орчин</u></p> <p>Сайншандын оршин суугчид - Бага сөрөг нөлөө</p> <p>Ханбаянзүрх уул руу аялагчид - Бага сөрөг нөлөө</p> <p>Хийморийн овоо болон Улаантолгой хөндийн уралдааны бүсийн ойр орчмын хэсгийн хэрэглэгч, аялагчид – Дунд сөрөг нөлөө</p>	<p>Соёл, нийгмийн ач холбогдолтой гэж тодорхойлогдсон бүсүүд (тухайлбал: Хийморийн овоо болон жил бүрийн наадмын спортын арга хэмжээ, морин уралдаан зохиогддог Улаан толгойн хөндийн хэсэг)-ийн ойролцоо явагдах барилгын хамгийн эрчимтэй ажлуудыг тухайн газрууд хамгийн ихээр зочлогддог / ач холбогдолтойд тооцогддог үетэй давхцуулахгүйгээр төлөвлөх.</p> <p>Барилгын ажилд гадна үзэмжийн хувьд зохисгүй элементүүдийг (жишээлбэл: байгууламж, материалын овоолго, ажилчдын суурингийн талбай) хамгийн бага талбай эзлэх байдлаар төлөвлөж, мэдрэмтгий хүлээн авагчид ашигладаг газар (жишээлбэл: Хийморийн овоо болон Сайншандын суурин бүс)-ээс хол байрлуулах.</p>	<p><u>Ландшафтын онцлог</u></p> <p>Бага сөрөг нөлөө</p> <p><u>Үзэгдэх орчин</u></p> <p>Сайншандын оршин суугчид - Бага сөрөг нөлөө</p> <p>Ханбаянзүрх уул руу аялагчид - Бага сөрөг нөлөө</p> <p>Хийморийн овоо болон Улаантолгой хөндийн уралдааны бүсийн ойр орчмын хэсгийн хэрэглэгч, аялагчид – Дунд сөрөг нөлөө</p>

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
мөн амралт, нийгэм, соёлын газруудын аялагчид.		•Тулгуур, багана угсрах, агаарын шугам татах.		Аюулгүй байдлыг хангахын үүднээс гэрэлтүүлгийг хамгийн бага хэмжээнд ашиглах хязгаарлалт тогтооно. Ингэснээр гэрэл алдалт, тэнгэрийн туяг багасгах, ойр орчмын мэдрэмтгий хүлээн авагчид руу чиглэсэн хурц гэрэл тусахаас сэргийлнэ. Шаардлагатай тохиолдлолд эвдэрсэн газрыг анхны байдалд руу ойртуулан нөхөн сэргээнэ.	
	Ашиглалт	Төслийн ашиглалтын үе шатад дараах зүйлс бий болно: • Нийт 690 ширхэг ЦДАШ-ын тулгуур, өндөр нь 36–41.5 м-ийн хооронд хэлбэлзэх бөгөөд ойролцоогоор 280 м зайтай байрлана (газар нутгийн нөхцлөөс хамааран зай өөрчлөгдөж болно). Эдгээр нь нийт 204 км урттай төслийн шугамын дагуу, одоогоор баригдаагүй байгаа Сайншандын дэд станцаас (батлагдсан Чойр–Сайншанд ЦДАШ-ын холболтоор баригдах) эхлэн Цагаан суваргын уурхайн дэд станц хүртэл байрлана. • Сүлжээг хэвийн ажиллуулах үүднээс тулгуур, агаарын шугамыг тогтмол шинэчлэх ажил хийгдэнэ. Үүнд: агаарын шугамын хэсгийн тусгаарлагчийг солих; зэврэлтийг арилгах болон цамхагийн эд ангиудыг дахин будгах; таслуур болон хамгаалалтын системийн үзлэг,	<u>Ландшафтын онцлог</u> Дунд зэргийн сөрөг <u>Үзэгдэх орчин</u> Сайншандын оршин суугчид - Бага сөрөг нөлөө Ханбаянзүрх уул руу аялагчид - Бага сөрөг нөлөө Хийморийн овоо болон Улаантолгой хөндийн уралдааны бүсийн ойр орчмын хэсгийн хэрэглэгч, аялагчид – Дунд/бага сөрөг нөлөө	Санал болгож буй ЦДАШ-ийн нарийвчилсан чиглэл, энэ нь одоо байгаа дээвэр шугамыг гаталсан үед 'wirescape' нөлөөлөл үүсэхээс сэргийлнэ. Төлөвлөж буй цамхгуудыг мэдрэмтгий рецепторууд оршин суух/зочилдог газруудаас хол байрлуулах (жишээ нь, Сайншанд, Khiimoriin овоо болон Улан Толгойн хөндийн ойр орчмын хэсэг, морин уралдаан болон жил бүрийн naadam спортын наадмын хэсэг) хол байрлуулах.	<u>Ландшафтын онцлог</u> Дунд/бага сөрөг нөлөө <u>Үзэгдэх орчин</u> Сайншандын оршин суугчид - Бага сөрөг нөлөө Ханбаянзүрх уул руу аялагчид - Бага сөрөг нөлөө Хийморийн овоо болон Улаантолгой хөндийн уралдааны бүсийн ойр орчмын хэсгийн хэрэглэгч, аялагчид – Дунд сөрөг нөлөө

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		засвар үйлчилгээ хийх зэрэг ажил багтана.			
Хөрс					
Төслийн судалгааны талбайн газар нутаг нь ихэвчлэн тэгш тал хээрээс бүрдэх бөгөөд зарим намгархаг хэсэг, намхан уулс, элсэн хөндий болон тал хээр оршино. Хөрсний судалгаагаар ЦДАШ-ын коридорын дагуух газар нь голчлон элс болон/эсвэл хайргаас бүрдсэн байна. Бүртгэгдсэн хөрсний хэв шинж нь зуны улиралд хүчтэй аадар борооны урсгалаар зөөгдөх тунамал, мөн хүчтэй салхиар зөөгдөх элсээр ихээхэн нөлөөлөгдсөн бөгөөд эдгээр нь нам дор газарт хуримтлагддаг. Хөрсний гурван үндсэн ангилал нь: цөлөрхөг хээрийн хүрэн хөрс, цөлөрхөг хээрийн цайвар хүрэн хөрс, цөлийн бор саарал хөрс байна.	Барилгажилт	Төслийн байгууламжуудад түр зуурын ашиглалт (жишээ нь түр зам, гол болон туслах хороолол/зуслан); Бэлчээрээс бүрмөсөн хасагдсан газар; Хөрсийг байнгын ухаж, цамхагуудын суурийг бий болгосон нь элэгдэл үүсгэсэн, муудалт, шахалт, бохирдол. Төслийн байгууламжид түр хугацаанд газар ашиглах (тухайлбал: түр зам, үндсэн болон дагалдах байгууламж/ажилчдын суурин); Малын бэлчээрээс зориулалтаар хасагдсан газар; Тулгуурын суурь барих зорилгоор хөрсийг байнга ухсанаар эвдрэл, доройтол, нягтрал болон бохирдол үүсэх.	Маш бага	Хөрс хамгаалах арга хэмжээг Хөрсний менежментийн төлөвлөгөөнд тусгах. Барилгын өмнөх үе шатанд хөрсийг зохистой ашиглах сургалт зохион байгуулах	Маш бага
	Ашиглалт	Ашиглалтын үе шатанд ашиглагдах бүх газрыг барилгын ажлын явцад анхны төлвөөс өөрчлөгдсөн тул ашиглалтын шатанд газар ашиглалтад нэмэлт нөлөө гарахгүй.	-	-	-
Байгалийн гамшиг					
Монгол улс үер, шороон шуурга, ган гачиг, ой модны түймэр, газар хөдлөлт зэрэг байгалийн олон төрлийн гамшигт өртөмтгий бөгөөд газар хөдлөлтийн идэвхтэй бүсэд	Барилгажилт	Барилгын үе шатанд гол нөлөөлөл нь байгалийн гамшигтай холбоотой. Барилгын үе шатанд талбайд нэвтрэх бололцоо, тулгуурын суурь ухах	Их	Онцгой байдлын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлж тогтмол шинжлэх. Ажил эхлэхээс өмнө цаг	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
байрладаг. Сүүлийн жилүүдэд Монгол улсад тохиолдсон онцлох гамшигт цас болон шороон шуурга, аянга, үер, газар хөдлөлт, ган, тал нутгийн болон ой модны түймэр, халдварт өвчин, зуд зэрэг орно.		чадамж, барилгын ажилчдын эрүүл мэнд, аюулгүй байдал зэрэгт байгалийн гамшиг нөлөөлж болзошгүй. Ялангуяа судалгааны талбайн газар нутгийн нээлттэй шинж чанарыг харгалзан үзвэл илүү их өртөх боломжтой.		агаарын урьдчилсан мэдээг зарим тохиолдолд дахин төлөвлөх. Барилгын ажилчдыг цаг агаарын эрсдэлийг бууруулахад тохиромжтой ХХХ-ээр хангах. Эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын сургалт зохион байгуулах. Галын тархалтын эрсдэлийг бууруулах үүднээс шатамхай материалыг ажилчид байнга ашигладаг газраас хол хадгалах	
	Ашиглалт	Төслийн машин, тоног төхөөрөмжийн ажиллагаанд нөлөөлөх зэргээр төслийн дэд бүтцэд онцгой нөлөө үзүүлж болох хэд хэдэн тохиолдол гарч болзошгүй байна. Тухайлбал: хэт хүйтэн нөхцөлд тоног төхөөрөмжийн ажиллагаа саатах; их хэмжээний цас, салхины хурдны улмаас дамжуулах шугам нурах.	Их	Эцсийн зураг төслийг холбогдох дүрэм, нормын дагуу буюу цаг агаарын нөхцөлтэй уялдуулан боловсруулна. Дараах арга хэмжээг авч үзнэ: Салхины нөлөөгөөр үүсэх хэлбэлзлийг бууруулахын тулд дамжуулах шугамын таталтыг нэмэгдүүлэх. Салхины нөлөөгөөр хог, шороо тархах эрсдэл өндөртэй бүсэд салхины хаалт байгуулах. ЦДАШ-ын унжилтыг тогтмол үнэлэх зорилгоор инфра улаан лазер систем, гэрэл зураг ашиглан хяналт хийх, тоон загварчлал зэрэг унжилт хянах аргуудыг хэрэглэх. Дамжуулагч дээр мөс, цас хуримтлагдахаас сэргийлэхийн тулд гидрофоб бүрхүүл болон мөс бага наалддаг материал ашиглах. Шугамын хяналтын системийг ашиглан хуримтлалыг эрт илрүүлж, засвар үйлчилгээ хийх.	Их

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<p>Галын эрсдэлийг бууруулахын тулд цахилгаан нум үүсэхээс сэргийлэх, хүчний урсгалыг автоматаар таслах боломжтой гүйдэл хязгаарлагч гал хамгаалагч суурилуулах.</p> <p>Хөлдөлт-хайлах эрсдэлийг бууруулахын тулд хатуу гадаргуу дээр ус хуримтлагдахаас сэргийлэх зорилгоор гадаргын ус зайлуулах байгууламжийг тогтмол арчлах. Дэд станцыг өндөрлөг газарт байрлуулах, ус зайлуулах насос болон бусад байгууламж суурилуулах. Цахилгаан дамжуулах шугам, дамжуулагчид ус нэвтрэх эрсдэлийг бууруулахын тулд гидрофоб бүрхүүл болон мөс бага наалддаг материалыг ашиглаж, цахилгааны галын эрсдэлийг багасгах</p> <p>Ашиглалт, засвар үйлчилгээнд дараах зүйлсийг харгалзан үзнэ:</p> <p>Болзошгүй гэмтлийг эрт илрүүлж, засварлах урьдчилсан засвар үйлчилгээний тогтолцоог хэрэгжүүлэх.</p> <p>Салхины хурд ихтэй болон өндөр эрсдэлтэй цаг агаарын нөхцөлд, ялангуяа өндөрт ажиллах шаардлагатай үед засварын ажил хийхээс зайлсхийх.</p> <p>Хөрс, ургамлыг дулаан болон галд тэсвэртэй байлгаж, ойр орчмын шатамхай материалыг багасгахын тулд тогтмол арчлах.</p> <p>Ажилчдыг цаг агаарын эрсдэлийг бууруулахад тохиромжтой хувийн хамгаалах хэрэгсэл хувцсаар хангах.</p>	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				Ажил эхлэхийн өмнө бүх ажилчдад эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын сургалт зохион байгуулж, халуунд цохиулах шинж тэмдэг болон холбогдох эрүүл мэндийн нөлөөллийн талаар мэдээлэл өгөх. Төслийн онцлогт тохирсон АЗҮ онцгой байдлын бэлтгэл болон хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг ЦДҮС боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.	
Соёлын өв					
“ЮНЕСКО-гийн түр жагсаалтад багтсан Монголын говийн Цэрдийн галавын үлэг гүрвэлийн олдворын талбай нь төслөөс ойролцоогоор 104 км-ийн өмнө байрлана. Төслийн талбайд палеонтологийн хүлээн авагчид байж болзошгүй. Талбайн судалгаа болон орон нутгийн саналд үндэслэн ЦДАШ дайран өнгөрөх сумдын нутагт нийт 22 соёлын өвийн хүлээн авагч тодорхойлогдсон. Эдгээрийн ихэнх нь ЦДАШ-аас хол зайтай тул мэдрэмтгийд тооцогдохгүй. Харин зөвхөн нэг хүлээн авагч болох Хийморийн овоо нь ЦДАШ-аас 1 км-ийн дотор байрлаж байна. Энэ тоо ЭХЯ-ны захиалгаар хийгдэх археологийн судалгааны үр дүнгээс хамааран нэмэгдэх болно.	Барилгажилт	“Барилгын үйл ажиллагаа нь соёлын өвийн үнэт зүйлд (жишээлбэл: булшлагдсан археологи, барилга архитектурын өв, түүхэн байгалийн тогтоц) байнгын сөрөг бие махбодийн нөлөө үзүүлэх боломжтой. Газар шорооны ажил бүхий бүх үйл ажиллагаа нь өмнө нь тодорхойлогдсон эсвэл тодорхойлогдоогүй соёлын өвийн үнэт зүйлд бие махбодийн гэмтэл учруулж болзошгүй. Гэсэн хэдий ч төслийн ЦДАШ-ын трассаас найман өвийн үнэт зүйл хол зайтай байрлаж байгаа тул шууд болон шууд бус нөлөөлөл гарахгүй гэж тооцогдож байна.	Их биш	Төслийн өнөөгийн ойлголт болон байршилд үндэслэн мэдэгдэж буй соёлын өвийн үнэт зүйлд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үнэлэгдсэн. Иймд нэмэлт бууруулах арга хэмжээ шаардлагагүй. Харин төслийн зураг төсөл өөрчлөгдөх эсвэл нэмэлт судалгааны явцад шинэ үнэт зүйл илэрвэл энэхүү үнэлгээ өөрчлөгдөж болзошгүй. ЭХЯ нь Монголын мэргэжлийн байгууллагыг газар ашиглалт болон соёлын өвтэй холбоотой Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу археологийн болон палеонтологийн судалгаа (болзошгүй тохиолдолд угсаатны судалгаа ч байж болно) хийхээр захиалах ёстой. Хэрэв нэмэлт судалгааны явцад төслийн трассын дагуу археологийн/палеонтологийн үнэт зүйл илэрвэл хамгийн тохиромжтой бууруулах арга нь зайлсхийх байх болно. Хэрэв илэрсэн археологийн/палеонтологийн үнэт	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				зүйлд үзүүлэх нөлөөллийг зайлсхийх боломжгүй бөгөөд зураг төслийн бууруулах арга амжилтгүй болбол тухайн үнэт зүйлийг бүртгэх, малтлага хийх үе шат хэрэгжүүлж, үнэт зүйлийг зайлуулах шаардлагатай болно. Эдгээр арга хэмжээний нарийвчилсан мэдээлэл нь ЭХЯ болон тэдний мэргэжлийн зөвлөхүүдийн боловсруулсан Соёлын өвийн менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдана. Барилгын ажил гүйцэтгэх явцад 'санамсаргүй олдворын журам'-ыг хэрэгжүүлэх шаардлагатай.	
	Ашиглалт	Төслийн ашиглалтын үе шатанд гарах нөлөөлөл нь барилгын үе шатанд тодорхойлогдсон нөлөөлөлтэй адил байх болно. Нэмэлт биет нөлөөлөл гарахгүй бөгөөд ЦДАШ-ын байнгын оршин тогтнох байдлаас шалтгаалан үнэт зүйлийн орчны өөрчлөлт үлдэх шинжтэй болох юм (одоо байгаа байдлаар ийм үнэт зүйл тодорхойлогдоогүй байна).	-	-	-
Үерийн эрсдэл, гадаргын усны голдирол					
Төсөл нь өргөн нь 5–80 км хооронд хэлбэлзэх 14-өөс дээш хуурай голын сувагтай огтлолцоно. Эдгээр голууд нь ихэвчлэн хуурай байдаг боловч их хэмжээний хур тунадасны дараа урсгалтай болох эсвэл үерт автах боломжтой	Барилгажилт	Барилгын үе шатанд одоо байгаа гадаргын усны голдирол болон хур тунадасны урсацын дэглэмд нөлөөлөх боломжтой. Газар цэвэрлэх, газар шорооны ажил болон тулгуур барих нь ус нэвтрэхгүй гадаргууг нэмэгдүүлж, хур тунадасны	Бага Сөрөг	Хаягдал ус болон гадаргын усны урсацыг зохицуулах зорилгоор Ус, бохир ус болон голдирлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх. Барилгын менежер нь цаг агаарын урьдчилсан мэдээг тогтмол хянаж,	Маш бага

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
бөгөөд бүс нутгийн гадаргын усны голдирлын үүргийг гүйцэтгэдэг.		дараа үүсэх гадаргын усны урсацын хэмжээ, эзлэхүүнийг нэмэгдүүлэх боломжтой. Барилгын ажил гүйцэтгэх явцад гадаргын усыг хяналтгүйгээр зайлуулах нь доод урсгалд үерийн эрсдэлийг нэмэгдүүлэх боломжгүй.		гэнэтийн үер тохиолдох магадлалтай үед нүүлгэн шилжүүлэх боломжит хугацааг бүрдүүлэх. Орон нутгийн гадаргын усны үерийн эрсдэлийг бууруулах, одоо байгаа гадаргын урсацын замыг хаахаас сэргийлэхийн тулд түр усны голдирлын систем хэрэгжүүлэх. Гадаргын ус болон/эсвэл үерт өртөх эрсдэлтэй бүх талбайн эргэн тойронд үерээс хамгаалах шуудуу (барилгын ус зайлуулах байгууламж) суурилуулах. Боломжтой тохиолдолд байгалийн усны голдирлын хэв шинжийг хадгалж, хаахгүй байх. Үүнд барилгын ажилчдын түр байр, агуулах талбайг байрлуулахдаа гэнэтийн үерийн анхааруулгын дараа нүүлгэн шилжүүлэх боломжит хугацаа олгох нөхцөлийг бүрдүүлэх. Аль ч түр гүүрийг үерийн анхааруулгын дараа задлах боломжтойгоор эсвэл урсгалд автагдсан тохиолдолд доод урсгалд эрсдэл учруулахгүйгээр барих.	
	Ашиглалт	Голын сувагт эсвэл түүний ойролцоо байрлах цамхгууд нь үерийн дараа гидрологийн дэглэмийг өөрчлөх боломжтой. Үүний үр дүнд үерийн усны урсгалын чиглэл өөрчлөгдөж, ойролцоох малчдын өрхүүд болон доод урсгалын суурин газарт нөлөөлөх эрсдэлтэй..	Бага Сөрөг	Тулгууруудыг голын сувагт эсвэл түүний ойролцоо байрлуулахгүй бөгөөд урсгалыг өөр газар чиглүүлэх боломжгүй.	Маш бага

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Газар луу ус нэвтрэх боломжтой бөгөөд албан ёсны гадаргын усны голдирол байхгүй.	Барилгажилт	Хуурай голын сувагт барилгын нэвтрэх гүүр байгуулах зорилгоор түр байгууламж барих нь урсгалд саад учруулж, урсгалын хурдны орон нутгийн өөрчлөлт, элэгдэл болон дээд урсгалын үерийн эрсдэлийг нэмэгдүүлэх боломжтой. Мэдэгдээгүй хуурай голын сувагт тулгуурын суурь тавих нь тулгуурын бүтцийн бат бөх чанарыг бууруулж, гадаргын усны гидроморфологид нөлөөлж болзошгүй.	Бага Сөрөг	Дээрх Үерийн эрсдэл ба ус зайлуулахтай адил — хуурай голын сувагт барилгын ажлын бууруулах арга хэмжээний нөлөөлөл.	Маш бага
	Ашиглалт	Нөлөөлөл байхгүй.	-	-	-
Усны нөөц					
Одоогийн байдлаар ЦДАШ-ын трассаас 1 км-ийн доторх Судалгааны талбайд нийт есөн худаг байрлаж байна.	Барилгажилт	Барилгын үе шатанд барилгын ажилчдыг хангах, түр байрны ахуйн үйлчилгээний байгууламжийг хангах, бетон зуурах болон тоос дарах зорилгоор ус шаардлагатай болно. Барилгын үе шатанд ундны усны худгийн ойролцоо барилгын ажил гүйцэтгэх, эсвэл газрын доорх усны хэрэглээг нэмэгдүүлэх нь худгийн дэд бүтцэд санамсаргүй гэмтэл учруулж болзошгүй бөгөөд газрын доорх усны нөөцөд нэвтрэх болоцоонд нөлөөлөх эрсдэлтэй.	Их Сөрөг	Ус, бохир ус болон усны голдирлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх. Одоогийн усны эх үүсвэрийг тодорхойлж, төслийн усны хэрэгцээг тооцоолон, талбай дээр усны хэрэглээний үр ашгийг нэмэгдүүлэх. Албан ёсны зөвшөөрөлгүйгээр гадаргын болон газрын доорх усыг ашиглахгүй. Барилгын ажилчдыг зөвшөөрөгдсөн эх үүсвэрээс ундны усаар хангах. Төлөвлөгөөнд усны хэрэглээг багасгах арга хэмжээг тусгаж, боломжтой тохиолдолд ус дахин ашиглах боломжийг судлах, сургалтаар дамжуулан усны үр ашгийг нэмэгдүүлэх.	Бага Сөрөг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				Төслийн ул мөрний хүрээнд болон төслийн ажлын ойролцоох малчдын худгийг тэмдэглэн, гэмтлээс хамгаалах. Малчдын ашиглаж буй худгийг алдах тохиолдолд нөхөн сэргээх.	
	Ашиглалт	Нөлөөлөл байхгүй.	-	-	-
Усны чанар – Газрын доорх болон гадаргын ус					
<p>2025 оны 7 дугаар сарын хээрийн судалгааны үеэр гурван худгаас дээж авч усны чанарын мэдээлэл цуглуулсан. Үр дүнгээс харахад Худаг05 болон Худаг02 худгийн ус нь гидрокарбонатын төрөл, натрийн бүлэгт хамаарах бөгөөд голлох химийн үзүүлэлтүүдийн ихэнх нь MNS 0900:2018 Үндэсний стандартын шаардлагад нийцэж байна. Худаг01 худгийн ус нь холимог төрөл, натрийн бүлэгт хамаарах бөгөөд эрдэс болон натрийн ионы агууламж нь MNS 0900:2018 Үндэсний стандартын хязгаараас давсан байна.</p> <p>Хээрийн судалгааны үеэр намгархаг газар хуурай байсан тул усны чанарын дээж авах боломжгүй байв.</p>	Барилгажилт	<p>Нойтон газар, газрын доорх усны түвшин эсвэл сайр орж болзошгүй ахуйн болон бохир усны хаягдал нь усны чанарт нөлөөлөх эрсдэлтэй.</p> <p>Бохирдсон усыг хяналтгүйгээр зайлуулах нь гадаргын болон газрын доорх усны чанарыг доройтуулах бөгөөд одоо байгаа ундны усны худгууд болон нойтон газрын бүтцийн бүрэн бүтэн байдалд нөлөөлөх боломжтой.</p> <p>Газарт шингэсэн тос/химийн бодисын санамсаргүй асгарах</p>	Томоохон Эсрэг	<p>Намгархаг газар/одоогийн усны хангамжийн худагтай ойролцоо ажиллах үед усны чанарыг зохих ёсоор хянах.</p> <p>Барилгын талбайгаас газрын болон гадаргын усны эх үүсвэрт шууд болон шууд бус хаягдал гаргахыг хориглох бөгөөд бохир усыг талбайгаас цистернээр зөөвөрлөн зайлуулах.</p> <p>Шаардлагатай байгаль орчны болон бусад төрлийн зөвшөөрлийг үйл ажиллагаанд нийцүүлэн авах.</p> <p>Санамсаргүй асгарсан бохирдлыг шуурхай цэвэрлэх, аюулгүй болгох үүднээс зориулалтын шингээгч материалын иж бүрдлийг бэлэн байлгах.</p> <p>Түлш, тос, шатамхай шингэн болон химийн бодисыг эмзэг усны эх үүсвэрээс хол, хариуцлагатайгаар хадгалах. Бүх шатахуун цэнэглэх, тослох болон химийн бодис хэрэглэх үед тохиромжтой тос баригч тавиур ашиглаж, асгарсан тохиолдолд шуурхай цэвэрлэх.</p>	Маш бага

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<p>Тээврийн хэрэгсэл болон дугуйг зөвшөөрөгдсөн газарт угааж, угаасан ус хуурай сайр луу шууд орох, эсвэл газарт шингэхээс сэргийлэх.</p> <p>Төлөвлөгдөөгүй үйл явдал, үүнд онцгой цаг агаарын нөхцөл болон бохирдлын тохиолдлыг багтаасан тохиолдолд хэрэгжүүлэх журмыг тодорхойлсон Онцгой байдлын бэлтгэл болон хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулах.</p> <p>Талбай дээрх бүх ариун цэврийн байгууламжийг шингээх материалтайгаар доторлож, намгархаг газар, худгийн ойролцоо эсвэл сайр луу асгарах эрсдэлтэй газраас гадна байрлуулах.</p>	
	Ашиглалт	<p>Г "Гадаргын голын суваг болон газрын доорх усанд бохирдлын нөлөөллийн замууд харьцангуй хязгаарлагдмал байна. Учир нь барилгын ажлыг дуусгасны дараа газар нөхөн сэргээгдэх бөгөөд ЦДАШ-ын трассаас гадаргын голын сувагт үйл ажиллагааны хаягдал гарахгүй.</p> <p>Гэсэн хэдий ч засварын тээврийн хэрэгсэл болон үйл ажиллагаанаас тос, түлш санамсаргүй асгарах эрсдэл байж болох бөгөөд энэ нь ундны усны худгууд болон намгархаг газрыг бохирдуулах эрсдэлтэй.</p>	Их Сөрөг	Их оврын машин техник нь зөвшөөрөгдсөн түр гүүрийн байршлаас бусад жижиг голын сувагт нэвтрэхгүй. Түр барилгын ажлаар өөрчлөгдсөн сувгийг сэргээх шаардлагатай.	Маш бага
Гидроморфологи					

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Судалгааны талбайн голын сайр болон намгархаг газар нь гадаргын усны голдирол эсвэл үерийн хамгаалалтын зорилгоор өөрчлөлтөд өртөөгүй боловч улирлын онцгой тохиолдолд үерт автах боломжтой.	Барилгажилт	Төслийн барилгын үе шатанд голын сайрт гүүр барих явцад сувгийн ёроол болон эрэгт түр зуурын биет өөрчлөлт гарах боломжтой. Голын сайрт түр хугацаанд хоолойгоор хаах нь тухайн сувгийн гидроморфологийн шинж чанарт өөрчлөлт оруулж болзошгүй. Сувгийн доторх байгууламжууд нь урсгалд саад болж, урсгалын хурдны орон нутгийн өөрчлөлтөд хүргэхийн зэрэгцээ элэгдэл болон хуримтлалын үйл явцыг нэмэгдүүлэх эрсдэлтэй.	Бага сөрөг	Их оврын машин техник нь зөвшөөрөгдсөн түр гүүрийн байршлаас бусад жижиг голын сувагт нэвтрэхгүй. Түр барилгын ажлаар өөрчлөгдсөн сувгийг сэргээх шаардлагатай.	Бага сөрөг
Эрүүл мэнд, сайн сайхан байдал					
Төслийн дэд станцууд болон ЦДАШ-ын трассын ойролцоо шууд суурьшлын бүс байхгүй; хамгийн ойрын мэдрэмтгий суурьшлын хүлээн авагч нь Төслөөс ойролцоогоор 4.4 км зайд орших Сайншанд хот бөгөөд хоёр дахь дэд станцын ойролцоо Цагаан Суварга уурхайн ажилчид байна. Трассын 1 км-ийн дотор нийт 16 малчны бууц болон холбогдох өрхүүд байгаа бөгөөд бүгд 25 м-ийн хамгаалалтын зурвасаас гадна байрлаж байна. Судалгаанд хамрагдсан хоёр өрхөд өндөр настан байсан бөгөөд архаг өвчтэй хүн байгаагүй. Сайншанд хот болон Дорноговь аймагт гадаадын хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлсэн олон	Барилгажилт	ЦДАШ-ын барилгын үйл ажиллагааны шууд нөлөөлөлд авто замын хөдөлгөөний нэмэгдэл, газар цэвэрлэх, газар шорооны ажил болон ухалт, материалын нөөцлөлт, нөхөн дүүргэлт, тэгшилгээ, хамгаалагдаагүй тулгуурын суурийн ухалт (ялангуяа хүүхэд болон малд эрсдэлтэй), барилгын ажилчдын хөдөлгөөн, мөн хүнд даацын тээврийн хэрэгслээр материал, тоног төхөөрөмж тээвэрлэх болон ашиглалт зэрэг орно.	Орон нутгийн иргэд - Бага сөрөг Трассын ойролцоох малчдын бууц – Дундаас их сөрөг Малчин өрхийн эмзэг гишүүд - Их Сөрөг	Барилгын гүйцэтгэгч дараах төлөвлөгөө, журам, менежментийг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ: <ul style="list-style-type: none"> Барилгын ажилчдын ёс зүйн дүрэм. Олон нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, хамгаалалтын төлөвлөгөө. Агаарын чанарын менежментийн төлөвлөгөө. Дуу шуугиан, доргион чичиргээний менежмент төлөвлөгөө. Замын хөдөлгөөний удирдлагын төлөвлөгөө. 	Орон нутгийн иргэд - Бага сөрөгөөс маш бага нөлөө Трассын ойролцоох малчдын бууц – Дунд сөрөг Малчин өрхийн эмзэг гишүүд – Дунд сөрөг
	Барилгажилт	Орон нутгийн бус, гадаад болон бүс хоорондын ажилчдын нэмэгдэл нь тухайн бүс нутгаас гаднаас ирсэн дамжуулагчдын тоо өсөх, хүний харилцаа	Орон нутгийн иргэд – Маш бага нөлөөгөөс бага сөрөг	<ul style="list-style-type: none"> Ус, бохир ус болон голдирлын менежмент төлөвлөгөө. ХЭМАА төлөвлөгөө. 	Орон нутгийн иргэд – Маш бага нөлөөгөөс бага сөрөг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
бүтээн байгуулалт, уул уурхайн төслүүд хэрэгжиж байгаа бөгөөд орон нутгийн иргэд гадаад ажилчид (хятад, франц, энэтхэг гэх мэт) болон тэдний соёл, дадал зуршилтай харьцангуй танил болсон байна. Энэ нь 2020–2024 оны хооронд аймаг дахь БЗДХ-ын үзүүлэлт тогтвортой буурсан үзүүлэлттэй уялдаж байгаа бөгөөд 2020 онд 62.2 байсан нь 2024 онд 44.1 болж буурсан байна. Сумдын түвшинд ч БЗДХ-ийн чиг хандлага энэ хугацаанд тогтвортой буурсан байна.		нэмэгдэхийн улмаас халдварт өвчин тархах эрсдэлийг нэмэгдүүлнэ. Барилгын ажилчдын нэмэгдэл нь орон нутгийн иргэдтэй зөрчил үүсгэж, нийгмийн эв нэгдэлд нөлөөлж болзошгүй. Орон нутгийн ажилчид хөдөлмөрийн урсгалын улмаас, мөн гадаадын барилгын ажилчид төслийн бүсэд шилжин ирснээр иргэдэд заналхийлэгдсэн эсвэл хохиролтой болсон мэт санагдах магадлалтай.	Трассын ойролцоох малчдын бууц – Багаас дунд сөрөг Эмэгтэйчүүд, хүүхдүүд – Ихээс дунд сөрөг	<ul style="list-style-type: none"> Онцгой байдлын бэлэн байдал ба хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө. Барилгын ажилчдын байрны менежмент төлөвлөгөө. Барилгын шатны ТОХТ ба олон нийтийн гомдол барагдуулах механизм. <p>“Барилгын гүйцэтгэгч нь ЭХЯ/ТХН барилгын гүйцэтгэгчийн гэрээнд тодорхойлогдох хугацаанд байгаль орчны болон нийгмийн тайланг тогтмол гаргаж өгнө.</p> <p>Хяналтын инженер болон ТХН нь тогтмол аудит явуулна.</p> <p>Мөн барилгын гүйцэтгэгч нь газар хөндлөн гарсан тохиолдлыг тайлагнаж, тухайн нөхцөл байдлыг хяналтдаа авах, дахин гарахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн тухай мэдээлнэ.</p>	Трассын ойролцоох малчдын бууц – Бага сөрөг Эмэгтэйчүүд, хүүхдүүд – Дундаас бага сөрөг
	Ашиглалт	АЗҮ-ний үйл ажиллагаа нь орон нутгийн түвшинд (дуу шуугиан, тоосжилт, доргио) саад учруулж болзошгүй бөгөөд ялангуяа ЦДАШ-ын трассын ойролцоох малчдад нөлөөлөх эрсдэлтэй.	Бага сөрөг	ЦДҮС нь ашиглалтын БОНУТ боловсруулах бэлтгэх эсвэл энэ БОНИНУ-ийн ил болгох мэдээллийн баримт бичигт тусгагдсан арга хэмжээг одоо байгаа ашиглалт, засвар үйлчилгээний гарын авлагад оруулахыг баталгаажуулна.	Маш бага
	Ашиглалт	Төсөл нь цахилгаан дамжуулах сүлжээний найдвартай байдал, тогтвортой байдлыг бэхжүүлснээр ТБЭХС-ийн одоогийн хэрэглэгчдийн сайн сайхан байдалд эерэг нөлөө үзүүлнэ.	Дунд эерэг	Шаардлагагүй.	Дунд эерэг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
	Ашиглалт	“Цахилгаан соронзон орон (ЦСО) нь байгалиас болон хүний үйл ажиллагааны үр дүнд үүсдэг. Бүх агаарын цахилгаан дамжуулах шугам ЦСО үүсгэдэг. Төслийн дамжуулах шугам нь эрүүл мэндийн эрсдэлийг бий болгож болзошгүй бөгөөд энэ нь төв шугамын тэнхлэгээс ойролцоогоор 20 м буюу түүнээс бага зайд хязгаарлагдана. Дэд станцуудын 250 м-ийн радиуст орон сууцны барилга байгууламж байхгүй.	Маш бага	Төслийн ЦСО-той холбоотой нөлөөлөл нь их гэж тооцогдохгүй боловч төслийн зураг төсөл нь ЦСО-ын түвшин нь хөдөлмөрийн болон хүний эрүүл мэндийн байдлын зөвшөөрөгдсөн удирдамжийн хүрээнд хангах ёстой бөгөөд энэ нь улсын хууль тогтоомж болон олон улсын шилдэг туршлагад нийцсэн байх шаардлагатай. Тулгуурын микро-байршлыг сонгохдоо малчны бууцаас 100 м-ээс багагүй зайд байрлуулахыг зорих бөгөөд 25 м-ийн хамгаалалтын зурвасыг байнга баримтлах ёстой. Шаардлагатай гэж үзвэл (тухайлбал, гомдол гарсан тохиолдолд) ЦДҮС нь өртөлтийн түвшинг тухайн нөхцөл байдлын хил хязгаарын дагуу (талбайн геометр, дамжуулагч, гүйдлийн урсгал гэх мэт) загварчилна. Голдуу хоёр хэмжээст загвар байж болно. Харин бусад зэрэгцээ эсвэл огтлолцсон шугам байгаа, эсвэл шугам хүлээн авагчийн ойролцоо шулуун шугамаас хазайсан тохиолдолд гурван хэмжээст загвар шаардлагатай болж болно.	Маш бага
Аюулгүй байдал, хамгаалалт					
Оролцогч талуудтай хийсэн уулзалтаас харахад иргэд ЦДАШ-ын эрсдэлийг сайн ойлгож байгаа боловч ялангуяа хүүхдүүд илүү өндөр эрсдэлтэйд тооцогдож байна.	Барилгажилт	Барилгын явцад олон нийтийн аюулгүй байдал, хамгаалалтын хэд хэдэн эрсдэл, нөлөөллийг анхаарч үзэх шаардлагатай. Үүнд: барилгын талбай болон түүний орчимд нэмэгдсэн барилгын тээврийн хөдөлгөөнөөс үүдэн олон нийт	Их Сөрөг	Барилгын үе шатанд эрүүл мэнд, сайн сайхан байдалтай холбоотой эрсдэлүүд дээр дурдсан зүйлс хамаарна.	Бага Сөрөг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
<p>Сум тус бүр нэг цагдаагийн хэлтэстэй.</p> <p>Аймгийн одоогийн гэмт хэргийн ихэнх нь Сайншанд хот/сумын суурьшлын бүсэд төвлөрсөн байна.</p> <p>Монгол Улсын аймгийн төв бүрт Онцгой байдлын команд байрлаж байна.</p>		гэмтэх эрсдэл; хамгаалалтгүй малталт (ялангуяа хүүхэд болон малд эрсдэлтэй); машин механизм эсвэл операторын хяналт алдагдах эрсдэл багтана.			
	Ашиглалт	Нийтэд учирч болзошгүй эрсдэлд цахилгаанд цохиулах, агаарын шугам унаснаас болон аянгаас гал гарах, унах болон савлах объектууд, тусгаарлагчийн гинжний механик эвдрэлээс эсвэл дамжуулагчийн өөрийн хугаралтаас үүдэн амьд дамжуулагч унах, тулгуур/цамхагийн нуран унах эрсдэл, мөн ЦСО хамаарна. ЦСО нь дээрх “Эрүүл мэнд, сайн сайхан байдал” хэсэгт тусгасан болно.	Их Сөрөг	Төслийн эцсийн зураг төсөлд эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, хамгаалалтын нэмэлт арга хэмжээг тусгах шаардлагатай. Үүнд: газардуулга болон газардуулгын кабель, тэмдэг, хашаа, өргөсөт төмөр зэрэг бусад хаалт багтана. Олон нийт тулгуурт авирахаас сэргийлэхийн тулд авиралт сэргийлэх хаалт болон өргөсөт төмөр зэрэг хаалтыг ашиглана. Улсын хууль тогтоомж болон олон улсын шилдэг туршлагын дагуу амь насанд учирч болзошгүй эрсдэлийг анхааруулах зохих тэмдгийг тулгуур дээр байрлуулна. Дэд станцыг байнга хамгаалалттай байлгаж, зөвшөөрөлгүй этгээдийг оруулахгүй. Дэд станцад зохих гал унтраах хэрэгсэл байрлана. Хамгаалалтын зурваст гал ашиглахыг хориглоно. ЦДҮС нь мөн аймаг дахь орон нутгийн иргэд болон малчин өрхүүдтэй өндөр хүчдэлийн шугамын аюулгүй байдал, эрсдэлийн талаар боловсролын уулзалтуудыг зохион байгуулах ёстой.	Бага Сөрөг
Жендэрийн аюулгүй байдал ба хамгаалалт					
Монгол Улсад жендэрт суурилсан хүчирхийлэл, дарамт (ЖСХД) болон	Барилгажилт	Барилгын ажилчид ихэвчлэн гэр бүлгүйгээр ирдэг бөгөөд орон нутгийн иргэдтэй харьцуулахад их хэмжээний зарцуулж болох	Их Сөрөг	Дээр дурдсанчлан барилгын гүйцэтгэгч дараах төлөвлөгөө, бодлогыг боловсруулж хэрэгжүүлнэ:	Дунд эсвэл Бага Сөрөг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Бэлгийн мөлжлөг, хүчирхийлэл, дарамт (БМХД) өндөр түвшинд байна. ЖСХД нь барилгын салбарт эрсдэлтэйд тооцогддог бөгөөд ялангуяа тухайн бүс нутгийн гаднаас олон тооны эрэгтэй ажилчид ирэх үед орон нутгийн иргэдийн дунд эрсдэл нэмэгддэг.		орлоготой байдаг тул бэлгийн дарамт, хүчирхийлэл болон мөлжлөгийн шинжтэй харилцааны эрсдэлийг бий болгож болзошгүй.		<ul style="list-style-type: none"> Барилгын ажилчдын ёс зүйн дүрэм Ялгаварлан гадуурхалт болон дарамтын эсрэг бодлого Жендэрийн тэгш байдлын болон ЖСХД-ын тусгай үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, уг төлөвлөгөөнд төслийн ажилтан, ханган нийлүүлэгч, гүйцэтгэгчдэд ЖСХД болон БМХД-тэй холбоотой эрсдэлийн талаар сургалтыг хамруулна. <p>Мөн ЖСХД болон БМХД-тэй холбоотой асуудлаар нээлттэй хэлэлцүүлгийг дэмжихийн тулд жендэрийн талаарх мэдлэг олгох материал/сургалтыг ил тод мэдээлэх, төслийн болон ажилтны гомдол барагдуулах механизмыг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.</p>	
	Ашиглалт	Аюулгүй байдал, хамгаалалт болон жендэрийн хувьд зарим барилгын ажилчид бусад ажил эрхлэх боломжтой холбоотойгоор тухайн бүс нутагт үлдэх тохиолдол байж болох ч нийтдээ төслийн хүрээнд төслийн бүс нутагт ажилчдын тоог байнга нэмэгдүүлэх шаардлага гарахгүй.	Дунд зэргийн болон бага зэрэг сөрөг	<p>ЦДҮС дараах арга хэмжээ хэрэгжүүлнэ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ялгаварлан гадуурхалт болон дарамтын эсрэг бодлого боловсруулах. Жендэрийн тэгш байдал болон ЖСХД-ын тусгай үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулна. Уг төлөвлөгөөнд төслийн ажилтан, ханган нийлүүлэгч, гүйцэтгэгчдэд ЖСХД болон БМХД-тэй холбоотой эрсдэлийн талаар сургалтыг хамруулна. ЖСХД болон БМХД-тэй холбоотой асуудлаар нээлттэй 	Бага Сөрөг эсвэл маш бага

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				хэлэлцүүлгийг дэмжинэ. Үүнд жөндөрийн талаарх мэдлэг олгох материал/сургалтыг ил тод мэдээлэх, төслийн болон ажилтны гомдол барагдуулах механизмыг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.	
Дэд бүтэц, үйлчилгээ					
<p>Төлөвлөсөн ЦДАШ-ын трассын дагуу суурь нөхцөл нь Сайншанд хотын гадна оршин суугчдын нийгмийн дэд бүтцийн хүртээмж, хүчин чадал хангалтгүй байгааг харуулж байна.</p> <p>Сум бүрт эмнэлэг байрлаж байгаа бөгөөд Сайншанд хот яаралтай тусламжийн эмнэлэгтэй.</p> <p>Дорноговь аймгийн онцгой байдлын албанд зөвшөөрөгдсөн 167 орон тооноос ердөө 11 идэвхтэй ажилтан ажиллаж байгаа нь хүний нөөцийн ашиглалтын түвшин 6.6% байна.</p> <p>Дорноговь аймаг Улаанбаатар хоттой А0101 болон А0102 хатуу хучилттай замаар холбогддог бөгөөд эдгээр нь Азийн авто зам (АА3)-д ордог. АА3 нь Монгол улсын хойд хил Алтанбулагийг ОХУ-тай, өмнөд хил Замын-Үүдийн боомтыг БНХАУ-тай холбодог. Аймгийн төв болон сумын төвүүд хатуу хучилттай замтай боловч төслийн сумууд хоорондоо хатуу хучилттай (АА3 дагуух сумууд)</p>	Барилгажилт	<p>“Санал болгож буй барилгын үйл ажиллагаа болон гаднаас ирэх ажилчдын урсгалаас шалтгаалан орон нутгийн хүн амын тоо нэмэгдэх нь барилгын үе шатанд орон нутгийн одоо байгаа үйлчилгээ, дэд бүтцийн эрэлт хэрэгцээг нэмэгдүүлнэ.</p> <p>Машины хөдөлгөөн болон тоног төхөөрөмж, ажилчдын тээвэрлэлт нэмэгдэх нь орон нутгийн тээврийн сүлжээнд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй.</p>	<p>Нийгмийн дэд бүтэц - Том сөрөг</p> <p>Тээврийн дэд бүтэц - Бараг бага</p>	<p>Барилгын гүйцэтгэгч нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> Холбогдох байгууллага болон өмчлөгчидтэй хамтран ЦДАШ-ын трассын огтлолцол, уулзваруудыг тодорхойлох, техникийн шаардлага болон барилгын менежментийн нөхцөлийг авах. Бүх зөвлөлдөх уулзалтыг албан ёсны харилцаагаар явуулна. Дэд станц болон ЦДАШ-ын барилгын явцад буруу барилгын үйл ажиллагаанаас (тухайлбал: машин механизмын ашиглалт) үүдэн одоо байгаа дэд бүтэц, инженерийн шугам сүлжээнд гэмтэл учруулахгүй байх. Хэрэв гэмтэл гарвал барилгын гүйцэтгэгч нөхөн сэргээх болон/эсвэл нөхөн төлбөрийн арга хэмжээг авна. Төслийн хэрэгцээнд зориулсан ундны болон ундны бус усны эх үүсвэрийг тодорхойлох, шаардлагатай хэмжээг тооцоолох, бусад хэрэглэгчдэд үзүүлэх нөлөөллийг үнэлэх, усны хэрэглээг багасгах арга хэмжээ, төслийн шаардлагад нийцсэн 	<p>Нийгмийн дэд бүтэц - Дунд болон бага сөрөг</p> <p>Тээврийн дэд бүтэц - Маш бага</p>

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
болон шороон замаар (Сайншандаас бусад аймгийн хотууд руу) холбогддог. Төслийн талбайд шууд хатуу хучилттай замын нэвтрэх боломж байхгүй.				<p>чанарыг хангах арга хэмжээг тусгасан Усны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх. Төслийн нэмэлт усны хэрэгцээг хангахын тулд холбогдох усны үйлчилгээний байгууллагатай хамтран ажиллана.</p> <ul style="list-style-type: none"> Холбогдох усны үйлчилгээний байгууллагатай хамтран бохир усыг хамгийн ойрын ус цэвэрлэх байгууламжид зайлуулах эсвэл зохих бусад зохицуулалтыг хийнэ. Холбогдох аймагтай хамтран эсвэл мэргэжлийн хувийн гүйцэтгэгчийг хөлсөлж талбайн хатуу хог хаягдлыг цуглуулан хамгийн ойрын зөвшөөрөгдсөн хогийн цэгт хүргэнэ. Хувийн гүйцэтгэгчтэй хамтран талбайн аюултай хог хаягдлыг цуглуулж Аюултай хог хаягдлын боловсруулах байгууламжид зайлуулна. Аливаа тээврийн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө Тээвэр, хөдөлгөөний төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэн тээврийн үйл явцыг зохих ёсоор удирдана. Ажилчдын сургалтын нэг хэсэг болгон төслийн талбайд орших дэд бүтцийн элементүүдийн талаар онцлон тэмдэглэх ёстой. Мөн бүх үйл ажиллагааг зөвхөн тогтоосон бүсэд явуулах, эдгээр 	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<p>элемент болон тэдгээрийн хамгаалалтын бүсэд ойртохыг хатуу хориглохыг онцлон тэмдэглэнэ.</p> <p>Барилгын гүйцэтгэгч нь орон нутгийн ажилчдыг тэргүүн ээлжинд ажилд авах замаар байр, хоол хүнс болон дэд бүтцийн хязгаарлагдмал хэрэгцээг бууруулна. Мөн ханган нийлүүлэгчид болон зохицуулагч байгууллагуудтай хамтран төслийн ус, цахилгааны хэрэгцээний нарийвчилсан тооцоог гаргаж, орон нутгийн хүчин чадлыг хэтрүүлэхээс зайлсхийх шаардлагатай.</p> <p>Онцгой байдлын бэлтгэл болон хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний хүрээнд барилгын гүйцэтгэгч нь орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллагуудтай хамтран зохих эрүүл мэндийн байгууллагуудыг тодорхойлж, ажилчдын эрүүл мэндийн хэрэгцээ нь оршин суугчдын хэрэглээнд сөргөөр нөлөөлөхгүй байх шаардлагатай.</p>	
	Ашиглалт	Төсөл нь дамжуулах сүлжээний найдвартай, тогтвортой байдлыг бэхжүүлж, ТБЭХС-ийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	Дунд эерэг	Шаардлагагүй.	Дунд эерэг
	Ашиглалт	“Дэд станц болон ЦДАШ-д ажиллахтай холбоотой эрсдэлээс үүдэлтэй осол, гэмтлийн тохиолдол гарах боломж нь ашиглалтын үе шатанд яаралтай тусламжийн эрүүл мэндийн үйлчилгээний	Эмнэлэг - Дунд сөрөг Инженерийн шугам сүлжээ (ус, бохир ус) – Маш бага Тээврийн дэд бүтэц – Маш бага	Осол гэмтлийн тохиолдлыг бууруулах үүднээс ЦДҮС дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ: <ul style="list-style-type: none"> Аймгийн орон нутгийн иргэд болон малчин өрхүүдтэй өндөр хүчдэлийн шугамтай холбоотой аюулгүй байдал, эрсдэлийн 	Эмнэлгүүд - Бага зэрэг сөрөг Үйлчилгээний үйлчилгээ (ус, бохир ус) – Үл тоомсор

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		хүчин чадалд дарамт учруулж болзошгүй. Гэсэн хэдий ч осол, гэмтлийн тохиолдлын магадлал нь барилгын үе шаттай харьцуулахад мэдэгдэхүйц буурах төлөвтэй байна. Ашиглалтын явцад ерөнхий АЗҮ-тэй холбоотойгоор ус, бохир ус зэрэг хэрэглээ маш бага түвшинд байх төлөвтэй байна.		талаар цуврал сургалт, уулзалт зохион байгуулах. • АЗҮ-ний ажилчдад зохих сургалт, хувийн хамгаалах хэрэгсэл (XXX)-ээр хангах. ЦДҮС нь Онцгой байдлын бэлтгэл болон хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэх бөгөөд осол, гэмтэл, ялангуяа өндөр хүчдэлийн шугам болон дэд станцтай холбоотой тохиолдолд хэрхэн хариу арга хэмжээ авах талаар холбогдох эрүүл мэндийн байгууллагуудтай хамтран ажиллана. Мөн орон нутгийн болон улсын хэмжээнд аль эмнэлгүүд ийм үйлчилгээ үзүүлэх боломжтой талаар тодорхой удирдамж гаргасан байх шаардлагатай.	Тээврийн дэд бүтэц - Маш бага
Хөдөлмөр эрхлэлт ба жөндөр					
2024 онд Дорноговь аймагт эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам 30,473 байсан бөгөөд эрэгтэйчүүдийн 64.1%, эмэгтэйчүүдийн 58.2% нь хөдөлмөр эрхэлж, 5.4% нь ажилгүй байсан. Хөдөлмөрийн зах зээлд эрэгтэйчүүдийн оролцоо эмэгтэйчүүдээс бага зэрэг өндөр байна. Хөдөлмөрийн зах зээлд оролцох түвшин нийтдээ 64.5%, эрэгтэйчүүдийн хувьд 69.3%, эмэгтэйчүүдийн хувьд 60.1% байсан. Дорноговь аймагт эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийн оролцоо улсын дунджаас өндөр байв. Хөдөлмөрийн зах зээлд оролцох түвшний чиг хандлагын	Барилгажилт	Барилгын үе шат ойролцоогоор 24 сар үргэлжлэх төлөвтэй бөгөөд энэ хугацаанд богино хугацааны шууд ажлын байр бий болох төлөвтэй байна. ЦДАШ барилгын ажил эрхлэлтэд эерэг, чухал нийгэм-эдийн засгийн нөлөө үзүүлж болно. Цалин нь салбарын дундаж үзүүлэлттэй ойролцоо байх магадлалтай бөгөөд орон нутгийн албан бус эдийн засгийн бусад салбаруудад цалингаас өндөр байх төлөвтэй байна. Шууд хөдөлмөр эрхлэх боломжуудын ихэнх нь ур чадваргүй болон хагас ур	Багаас дунд эерэг	Барилгын гүйцэтгэгч нь орон нутгийн ажилчдыг ажилд авахыг дэмжих бөгөөд орон нутгийн иргэдийн дундаас зохих шаардлага хангасан, туршлагатай өргөдөл гаргагчдад давуу эрх олгож, холбогдох орон нутгийн байгууллагуудтай хамтран тохиромжтой ажил горилогчдыг тодорхойлно. Ажилд авах үйл явц нь олон нийтэд бүрэн ил тод байх бөгөөд хөдөлмөрийн насны, ажиллах чадвартай бүх орон нутгийн иргэд, түүний дотор эмэгтэйчүүдэд нээлттэй байна. Барилгын гүйцэтгэгч нь орон нутгийн иргэдтэй хөдөлмөр эрхлэлтийн боломжийн талаар харилцаа холбоог	Дундаас Их Эерэг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
хувьд Дорноговь аймаг 2020 оноос хойш бууралттай байна. 2024 онд Дорноговь аймагт хөдөө аж ахуй, уул уурхай, үйлдвэрлэлийн салбарт албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн тоо дараах байдалтай байсан: хөдөө аж ахуйд 560, уул уурхайд 0, үйлдвэрлэлд 107, бусад салбарт 0. Хөдөлмөрийн дутуу ашиглалтын хувьд цаг хугацаанаас хамаарсан дутуу хөдөлмөр эрхлэлт Дорноговь аймагт 2024 онд 0 байсан бол улсын хэмжээнд 4,315 байна. Хөдөлмөрийн ашиглалтгүй байдал (хөдөлмөрийн нийлүүлэлт ба эрэлт хоорондын зөрүү, өөрөөр хэлбэл хөдөлмөрийн насны хүн амын дунд ажил эрхлэх дутуу хэрэгцээ) Дорноговь аймагт 2,388 байсан бол улсын хэмжээнд 113,957 байв		чадвартай машин механизмын операторын ажлууд байх бөгөөд эдгээрийг голчлон эрэгтэйчүүд гүйцэтгэх төлөвтэй байна. Гэвч барилгын гүйцэтгэгч болон ажилчдын орон нутгийн бараа болон дэмжлэгийн үйлчилгээнд, үүнд захиргаа, зочид буудал, тээвэр, хөрөнгө, бараа, хэрэглээний бараа зэрэгт зарцуулсан зардал нь цаашид шууд болон шууд бус "дагалдах" хөдөлмөр бий болгоно. Төслийн барилгын ажил нь ажилчдад ур чадвараа дээшлүүлэх боломж олгох бөгөөд энэ нь заавал хийх ёстой сургалт болон ухах, тэгшлэх, нягтруулах, тээврийн хэрэгсэл болон тоног төхөөрөмжийн хэрэглээний богино хугацааны сургалтуудаар дамжин хэрэгжих юм. Ижил төстэй төслүүдийн туршлагаас үзэхэд нийт ажиллах хүч ойролцоогоор 200 хүн байх төлөвтэй бөгөөд ажиллах хүчний бүрэлдэхүүн нь ур чадвартай ажилчид ур чадваргүй ажилчдаас илүү их шаардлагатай байх магадлалтай байна.		хөнгөвчлөх зорилгоор ОНХА-ыг томилно. Барилгын гүйцэтгэгч дараах төлөвлөгөө, бодлого, механизмыг боловсруулж хэрэгжүүлнэ: <ul style="list-style-type: none">Хөдөлмөрийн удирдлагын төлөвлөгөөОрон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлт, худалдан авалтын бодлого, төлөвлөгөөСургалтын төлөвлөгөө.Ялгаварлан гадуурхалт болон дарамт шахалтын эсрэг бодлого, тэгш боломжийг дэмжих зорилготой.Жендэрийн тэгш байдал ба ЖСХД-ийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, жендерийн тэгш байдлыг дэмжихНийлүүлэлтийн сүлжээний удирдлагын төлөвлөгөө, нийт туслан гүйцэтгэгчид үндсэн барилгын гүйцэтгэгчийн шаардлагыг биелүүлэх шаардлагатайг баталгаажуулах.Орон нутгийн олон нийтийн гомдол барагдуулах механизм.	
	Ашиглалт	Төслийн барилгын үе шат дууссаны дараа барилгын ажилчид өөр ажлын байр хайх шаардлагатай болно. ЦДАШ-ын	(Шууд бус нөлөөгөөс) Маш багаас бага эерэг	ЦДҮС дараах бодлого, төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ: <ul style="list-style-type: none">Төслийн онцлогт тохирсон Үйл ажиллагааны хүний нөөцийн	(Шууд бус нөлөөгөөс) Маш багаас бага Эерэг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (буруулах арга хэмжээний дараах)
		АЗҮ-д шууд ажиллах боломж харьцангуй хязгаарлагдмал байх бөгөөд үүнийг одоогийн ЦДҮС-ээр удирдуулна.		<p>бодлого болон Хөдөлмөрийн удирдлагын төлөвлөгөөг ЕСБХБ-ны ГШ2-д нийцүүлэх</p> <ul style="list-style-type: none">• Ялгаварлан гадуурхалт болон дарамт шахалтын эсрэг бодлого, тэгш боломжийг хангах.• Жендэрийн тэгш байдал ба ЖСХД-ийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, жендерийн тэгш байдлыг дэмжих• Нийлүүлэлтийн сүлжээний удирдлагын төлөвлөгөө, үндсэн барилгын гүйцэтгэгчийн адил бүх шаардлагыг туслан гүйцэтгэгчид дагах бөгөөд, улсын хууль тогтоомж, ЕСБХБ-ны ГШ-тай нийцүүлсэн байх шаардлагатай.	
Бүс нутгийн эдийн засаг					
Сүүлийн 45 жилийн хугацаанд нэг хүнд ногдох ДНБ улсын дунджаар 101.4%-иар өссөн бол Дорноговь аймагт 40.42%-иар өссөн байна. Улсын дунджаас харьцангуй бага өсөлттэй боловч орон нутгийн түвшинд энэ нь мэдэгдэхүйц өсөлт гэж тооцогдоно.	Барилгажилт	Барилгын гүйцэтгэгчийн төслийн материал, хүнс, үйлчилгээний шууд хэрэгцээнээс шалтгаалан барилгын үе шатанд бүс нутгийн эдийн засагт эерэг нөлөө үзүүлэх болно.	Бага эерэг	Барилгын гүйцэтгэгч нь орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлт болон худалдан авалтын бодлого, төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлнэ. Үүнд төслийн шууд нөлөөлөлд өртсөн малчдаас бараа бүтээгдэхүүн худалдан авахыг тусгах шаардлагатай.	Дунд эерэг
2023 онд Дорноговь аймгийн нийт ДНБ 824.9 тэрбум төгрөг байсан бол 2024 онд 732.0 тэрбум төгрөг болж буурсан байна. ДНБ-д хамгийн их хувь нэмэр оруулж буй салбар нь үйлчилгээний салбар бөгөөд дараагийнх нь аж үйлдвэр, харин хөдөө аж ахуйн салбарын хувь нэмэр бага хэвээр үлдэж, тухайн	Ашиглалт	Одоогоор ТБЭХС нь цахилгаан дамжуулах сүлжээний хүчин чадлын хомсдол, найдвартай цахилгаан хангамжийн дутагдалтай байна. Төсөл нь шинэ болон одоо байгаа хэрэглэгчдэд цахилгаан нийлүүлэлт, түгээлтийг шууд нэмэгдүүлэхгүй боловч ТБЭХС-ийн дамжуулах сүлжээний	Багаас дунд эерэг	Бүс нутгийн эдийн засагт үзүүлэх эерэг нөлөө нь голчлон шууд бус байдлаар илэрнэ. Бүс нутгийн эдийн засгийн хувьд нэмэлт арга хэмжээ тодорхойлогдоогүй байна.	Хугацааны явцад дунд эерэг нөлөө

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
хугацаанд 13%-иас 7% болж буурсан байна.		<p>найдвартай байдал, тогтвортой байдлыг мэдэгдэхүйц сайжруулахад хувь нэмэр оруулна. Иймд энэ нь эрчим хүчний салбар дахь Засгийн газрын бодлогод шууд нийцэж, бүс нутгийн аж үйлдвэрт найдвартай эрчим хүч нийлүүлэх замаар эдийн засгийн өсөлтийг хангах Засгийн газрын урт хугацааны хөгжлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд чухал дэд бүтцийг бүрдүүлнэ. ТБЭХС-ийн дамжуулах сүлжээний найдвартай байдал, тогтвортой байдал сайжирснаар Дорноговь аймаг болон ТБЭХС-ийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй одоогийн бизнесүүдэд эерэг нөлөө үзүүлж, цахилгааны өсөн нэмэгдэж буй болон ирээдүйн эрэлт хэрэгцээг хангах боломжийг нэмэгдүүлнэ. Сайжруулсан дамжуулах үйлчилгээ нь төслийн бүс нутагт шинэ бизнесүүдийг хөгжүүлэхэд түлхэц болж, орон нутгийн эдийн засагт (үйлчилгээний эрэлт) шууд болон шууд бус нөлөө үзүүлэн, бүс нутгийн болон улсын хэмжээнд орлого нэмэгдэх боломжийг бий болгоно.</p>			
Орон нутгийн эдийн засаг					

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
<p>Сайншанд суманд хөдөө аж ахуй гол салбар байна. Улаанбадрах суманд уул уурхай гол эдийн засгийн салбар байна.</p> <p>Сайхандулаан суманд мал аж ахуй гол салбарын байр суурь эзэлж байна. Мандах суманд уул уурхай, төмөр зам болон мал аж ахуй гол эдийн засгийн салбар оржээ.</p> <p>БОНиНҮ-ний хүрээнд судалгаанд хамрагдсан өрхүүдийн дөрөв нь сарын дундаж орлого 1–2 сая төгрөгтэй байсан. Хоёр өрхийн орлого 2–2.5 сая төгрөгийн хооронд байсан бол дөрвөн өрхийн сарын дундаж орлого 2.5 сая төгрөгөөс дээш байжээ.</p>	Барилгажилт	Барилгын үе шатанд барилгын ажилчдын тээвэр, хөрөнгө, бараа болон хэрэглээний зүйлсэд зарцуулсан зардлаар орон нутгийн эдийн засагт эерэг нөлөө үзүүлнэ. Ялангуяа барилгын гүйцэтгэгчид тавигдах шаардлагын дагуу орон нутагт үйлдвэрлэсэн сүү, мах, хүнсний ногоо худалдан авах нь орон нутгийн эдийн засгийг идэвхжүүлж, үйлдвэрлэгч болон борлуулагчдын орлогыг нэмэгдүүлэх болно.	Дунд зэргийн эерэг	Барилгын гүйцэтгэгч нь орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлт болон худалдан авалтын бодлого, төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлнэ. Үүнд төслийн шууд нөлөөлөлд өртсөн малчдаас бараа бүтээгдэхүүн худалдан авахыг тусгах ёстой.	Хугацааны явцад дундаас өндөр эерэг нөлөө
	Ашиглалт	Бүс нутгийн эдийн засгийн хувьд дээр дурдсанчлан, цахилгаан дамжуулах үйлчилгээ сайжирснаар төслийн бүс нутагт шинэ бизнесүүдийг хөгжүүлэхэд түлхэц болж чадна. Энэ нь орон нутгийн эдийн засагт (үйлчилгээний эрэлт нэмэгдэх) шууд болон шууд бүс нөлөө үзүүлж, бүс нутгийн болон улсын хэмжээнд орлого бий болгох боломжийг бүрдүүлнэ.	Бага болон дунд зэргийн эерэг	Барилгын бүх ажилчдад ажлын тодорхойлолт/хөдөлмөр эрхлэлтийн баталгааны тодорхойлолт болон ур чадвар, сургалтын бүртгэлийг олгож, тэдний цаашдын хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлэх болно.	Цаг хугацааны явцад дунд зэргийн эерэг
Амьжиргаа					
Үндэсний хэмжээнд өрхийн сарын дундаж орлого 2024 онд 2,409,836 төгрөг байсан бөгөөд энэ нь 2020 оноос 72.86%-иар өссөн байна.	Барилгажилт	Барилгын үе шатны ажлын байр нь Төслийн бүсийн хөдөлмөрийн насны орон нутгийн иргэдийн орлого болон зарцуулалтын	Бага болон дунд зэргийн эерэг	Барилгын гэрээт гүйцэтгэгч нь орон нутгийн захиргаа, бизнесүүдтэй хамтран орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлт, худалдан авалтын бодлого,	Бага болон дунд зэргийн эерэг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Улсын хэмжээнд өрхийн сарын дундаж зарлага 2024 онд 2,626,520 төгрөг болж, 2020 оноос 72.36%-иар нэмэгджээ. Хөдөө амьдарч буй өрхийн сарын дундаж орлого 1,729,754 төгрөг бөгөөд энэ нь хотын дундажаас 63.33%-тай тэнцэж байна. Аймаг, сумын түвшинд мэдээлэл байхгүй байна. Дорноговь аймагт 2024 онд 17,932 хүн нийт 58,400,000 мянган төгрөгийн нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж авсан байна.		боломжийг мэдэгдэхүйц нэмэгдүүлэх боломжтой. Барилгын ажилчид сургалт болон хөдөлмөр эрхлэлтийн явцад мэргэжлийн ур чадвар, туршлага хуримтлуулж, цаашид барилгын салбарт тогтвортой ажлын байр бий болгоход хувь нэмэр оруулах боломжтой. Мөн орон нутгийн үйлдвэрлэсэн сүү, мах, хүнсний ногооны худалдан авалт нь малчин өрхийн орлогод тус болно.		төлөвлөгөөг боловсруулна. Энэхүү бодлого, төлөвлөгөөнд орон нутагт хангаж болох орон нутгийн агуулгын шаардлагуудыг тодорхойлж, нарийвчлан тусгах бөгөөд үүнд барилгын материалын дайрга, түргэн муудах хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн, цэвэрлэгээ болон хоолны үйлчилгээ зэрэг багтана. Мөн төслөөс шууд нөлөөлөлд өртсөн малчдаас бараа бүтээгдэхүүн худалдан авахыг багтаах ёстой.	
2024 оны байдлаар улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн малчин өрхийн тоо 249,450 байсан бөгөөд үүнээс 5,534 нь Дорноговь аймагт бүртгэгджээ. Сайншанд суманд 271 малчин өрх, Улаанбадрах суманд 326, Мандах суманд 355, Сайхандулаан суманд 294 малчин өрх бүртгэгдсэн байна. БОНИНУ-ний судалгаанд хамрагдсан өрхүүдийн дундаас дөрвөн өрх нь сарын 1–2 сая төгрөгийн орлоготой, хоёр өрх нь 2–2.5 сая төгрөгийн орлоготой, харин дөрвөн өрх нь сарын дундаж орлого нь 2.5 сая төгрөг буюу түүнээс дээш байна.	Ашиглалт	Төслийн барилгын үе шат дууссаны дараа барилгын ажилчид өөр ажлын байр хайх шаардлагатай болно. Барилгын ажилчдын сургалт, мэргэжлийн мэдлэг, туршлага нь бүс нутгийн болон гаднах хөгжлийн хүрээнд өөр ажил хайхад туслах болно. Төслийн хүрээнд Дорноговь аймагт илүү найдвартай цахилгаан хангах бөгөөд бодлогод заасан зорилгоор энэ нь бүс нутгийн хөгжлийг дэмжих зорилготой. Ерөнхийдөө болон эрчим хүчний салбар, орон нутгийн бизнесийн хөгжилтэй холбоотой бусад хөгжлийн хамт дамжуулах системийн сайжирснаар эрчим хүчний хангамж сайжирч, энэ нь орон нутгийн эдийн засагт хувь нэмэр оруулж, амьжиргалтын орчинд эерэг нөлөө үзүүлнэ.	Бага болон дунд зэргийн эерэг	Бүх барилгын ажилчдад ажлын байрны баталгаажуулалтын захидал болон ур чадвар/сургалтын бүртгэл өгнө, ингэснээр тэдний ажлын боломжоо сайжруулна. Яамны яам нь орон нутгийн уурхай зэрэг орон нутгийн хөгжүүлэлтүүдтэй хамтран ажиллаж, барилгын ажилчдын тодорхой хэсгийг орон нутгийн төслүүдэд элсүүлэх боломжийг олгох ёстой бөгөөд энэ нь төсөл дууссаны дараа орон нутгийн эдийн засагт ашигтай байх бөгөөд ур чадвартай ажилчид ажиллах боломжтой болно.	Бага болон дунд эерэг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Амьжиргааны өртөг					
<p>Дорноговь аймаг нь улсын дундажтай харьцуулахад ядуурлын түвшний хувьд харьцангуй дээр байна. Сумдын дотор 2024 онд хүн амын хэрэглээ нь ядуурлын шугамаас доогуур байгаа хувь хамгийн бага нь Сайншанд (15.9) байсан бөгөөд түүнээс хойш Мандах, Сайхандулаан (хоёулаа 19.2), Улаанбадрах (19.4) сумууд оржээ.</p> <p>Ядуурлын зөрүү гэдэг нь нийт хүн амын дундаж хэрэглээний түвшинг ядуурлын шугамаас доогуур байгаа зайгаар хэмждэг бөгөөд ядуурлын зөрүүгүй гэж тооцогдох хүн амыг тэг гэж тооцдог. 2024 онд ядуурлын зөрүү хамгийн бага нь Сайншанд (4.3), дараа нь Сайхандулаан (5.2), Улаанбадрах (5.3) байв.</p> <p>Ядуурлын ноцтой байдал (ядуурлын түвшнээс доогуур хэрэглээтэй хүн амын доторх хэрэглээний тархалт) нь 2024 онд Дорноговь аймагт 1.9 байсан бөгөөд энэ нь мөн адил хандлагыг харуулж байна. Сайншанд суманд хамгийн бага (1.8), дараа нь Мандах, Сайхандулаан (хоёулаа 2.1), Улаанбадрах (2.2) байжээ.</p>	Барилгажилт	Орон нутгийн илүүдэл нөөц, үйлдвэрлэлийн хүчин чадал болон хариу үйлдлийн түвшнээс хамааран түр хугацаанд хөдөлмөрийн хүчний урсгал нэмэгдэх нь бараа, үйлчилгээний эрэлт эрс өсөхөд хүргэж, хэрэв хөдөлмөрийн хүч, бараа, үйлчилгээний нийлүүлэлт хангагдахгүй бол орон нутгийн инфляцийн дарамт болон амьжиргааны өртөг нэмэгдэх эрсдэлтэй.	Бага сөрөг эсвэл маш бага	Орон нутгийн нийлүүлэлтийн сүлжээг дэмжихээс гадна, Орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлт болон худалдан авалтын бодлого, төлөвлөгөө нь үндсэн хүнсний бүтээгдэхүүний орон нутгийн эрэлт, нийлүүлэлтийг харгалзан үзэх шаардлагатай. Ингэснээр хүнсний бүтээгдэхүүнд дарамт үүсэхээс сэргийлж, инфляцийн дарамтыг зохицуулахад тус дөхөм болно.	Маш бага
	Ашиглалт	Үйл ажиллагааны явцад төслийн хүрээнд орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлт шаардагдахгүй тул хөдөлмөрийн хүчний урсгал бий болохгүй, энэ утгаараа амьжиргааны өртөгт шууд, тогтвортой нөлөө үзүүлэх магадлал бага байна. Төслийн үйл ажиллагаа нь худалдан авагчид цахилгаан түгээхтэй шууд холбоогүй бөгөөд тарифыг хууль тогтоомжийн дагуу зохицуулна.	Маш бага	Санал тавиагүй.	Маш бага
Газар ашиглалт					
ЦДАШ трасс дагуух газар нь голчлон мал бэлчлэх бэлчээр	Барилгажилт	Барилгын явцад ЦДАШ чиглэлийн дагуу аюулгүй	Тэсрэх бодис хадгалах газрын ашиглалтад үл	Барилгын гүйцэтгэгч нь ажлын бүсээс гадуур үүсэх сөрөг нөлөөг хязгаарлах	Маш бага

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
<p>ашиглагддаг. Төслийн бүсийн малчид жилийн улиралд хамааран өвөл, намар эсвэл зуны өвөлжөө амьдардаг. 2025 оны БОНИНУ-ийн судалгааны үед ЦДАШ трассаас 1 км зайд нийт 10 өвөлжөө, таван зуны зуслан, нэг намаржаа тодорхойлогдсон. Зөвхөн нэгийг эс тооцвол бүх кэмп Сайншанд соумд байрлаж байв. Эдгээр бааз, хөрөнгө нь 25 метрийн Хамгаалалтын зурваст байхгүй, хамгийн ойр нь ЦДАШ-ын трассаас 100 метрийн доторх хоёр бааз (2-р баг, Чандмани, 5-р баг, Зуунбаян, хоёулаа Сайншанд соумд). ЦДАШ трассын хоёр талд 1 км урттай коридорт есөн малчингийн худаг илэрсэн. Төслийн бүсэд уул уурхайн үйл ажиллагаа явагддаг бөгөөд төслийн сумд нийт 96 идэвхтэй лиценз (хайгуул, уул уурхай) тодорхойлогдсон. Нэг ажиллагааны мин, хоёр судалгааны лицензийн бүс, нэг тэсрэх бодисын агуулахын талбай ЦДАШ-ын трасс болон түүний Хамгаалалтын зурвасаас-аар дайран өнгөрдөг. Газрын агентлагийн Төслийн сумд өгсөн мэдээллээр хөгжүүлэлтийн зориулалтаар хуваарилагдсан хоёр газар байна; гэвч өнөөг хүртэл аль аль газарт ч хөгжүүлэлт хийгдээгүй.</p>		<p>барилгын ажиллагаанд нэвтрэх хязгаарлалтаас үүдэн одоогийн газрын ашиглалтад зарим саад үүсч болзошгүй. Одоогоор газар нь голчлон бэлчээрийн зориулалтаар ашиглагдаж байгаа тул бэлчээрийн хандалт хамгийн ихээр нөлөөлөх магадлалтай.Одоогоор ашиглагдаагүй байгаа тул газар ашиглах нь судалгаа, олборлолт эсвэл хуваарилагдсан хөгжүүлэлтэд нөлөөлөл гарах төлөвгүй байна. Газрыг ОНТХГ болгон ашиглахад ямар ч нөлөө үзүүлэхгүй байна, учир нь эдгээр газруудыг одоогоор бэлчээрийн зориулалтаар ашиглаж байна.Энэ нь газрын тэсрэх бодис хадгалах зориулалтаар ашиглахад ямар нэгэн нөлөө үзүүлж магадгүй, энэ нь хөгжүүлэлтийн цар хүрээнээс хамаарна. Газар ашиглалтад зарим нөлөө үзүүлэх боломжтой, жишээ нь асфальтан болон шороон зам, төмөр зам болон бусад ЦДАШ/харилцаа холбооны шугамууд, эдгээр байгууламжуудтай ойрхон эсвэл гаталсан тохиолдолд.</p>	<p>тоомсорлох бага эсвэл бага сөрөг сөрөг (тэсрэх бодис хадгалах газрын зориулалт)</p>	<p>Барилгын ESMP болон тохиролцсон трассын доторх барилга болон орон нутгийн хөдөлгөөнийг удирдах Барилгын хөдөлгөөний удирдлагын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ.Орон нутгийн сум болон баг түвшинд харилцаа холбоо явуулж, зам дагуух орон нутгийн малчдын өрхүүд болон дэд бүтцийн эзэмшигчидтэй газар ашиглалтанд нөлөөлж болзошгүй үйл ажиллагааны талаар урьдчилан мэдэгдэх болно.Тэсрэх бодис хадгалах талбайг эзэмшдэг Бласт ХХК-ийн хувьд, Яамны яам одоогоор тодорхойлсон трассыг ашиглах зөвшөөрөл авна.ЭХЯ/ЦДҮС нь зам бусад дэд бүтцийг огтлолцох үед холбогдох дэд бүтцийн эзэмшигчидтэй тохиролцоонд хүрэхийг баталгаажуулна; Төслийн хүрээнд үйлчилгээ тасалдахаас сэргийлэхийн тулд бүх холбогдох барилгын асуудлыг хэрэгжүүлэх болно.</p>	
	Ашиглалт	<p>Хамгаалалтын зурваст зарим үйл ажиллагаа хязгаарлагдсан бөгөөд үүнд гэр, орон сууц, барилга болон сүлжээний эзэмшигчид эсвэл эзэмшигчдээс</p>	<p>Үл тоомсорлохоос дунд зэргийн сөрөг (тэсрэх бодис газар ашиглалт)</p>	<p>Барилгын өмнө ЭХЯ/ЦДҮС нь уул уурхайн лиценз эзэмшигчдэд өөрсдийн лицензийн бүсийг гатлах "эсэргүүцэлгүй" гэрээ байгуулна. Барилгын хувьд дээр дурдсан шиг,</p>	<p>Маш бага</p>

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		зөвшөөрөгдсөн бусад үйл ажиллагаа багтана. Энэ нь зам дагуух малчны өвөлжөө эсвэл худаг хийх газрын ашиглалтаа өөрчлөхгүй, учир нь 25 метрийн Хамгаалалтын зурваст өвөлжөө, худаг байхгүй. Хамгаалалтын зурваст бэлчээр үргэлжлэх хэвээр байгаа тул бэлчээрийн зориулалтаар ашиглахад нөлөөлөх ямар ч нөлөөг таамаглаж байна.Төсөл нь Ungut болон Tsagaan tsaviin khudag дахь судалгааны уурхайн ашиглалтад нөлөөлж болох ч аль аль нь одоогоор идэвхтэй биш бөгөөд Ungut лицензийн хугацаа 2027 онд дуусна. ЦДАШ-ийн чиглэлийг Цагаан Суварга уурхайд МАК-тай хамтран тохиролцсон тул энэ бүсэд нөлөөлөл гарах төлөвгүй байна. Цагаан Суварга уурхайн хойд хэсэгт байрлах тэсрэх бодисын бүсэд Бласт компанитай тулалдаж байсан эсэх нь тодорхойгүй; энэ бүсийн төвөөр дайран өнгөрдөг ЦДАШ-ын трасс нь энэ газрыг тэсрэх бодис хадгалах зориулалтаар ашиглахад нөлөөлөх магадлалтайТөсөл нь орон нутгийн хамгаалалттай гурван бүс нутаг болон хөгжүүлэлтэд хуваарилагдсан газруудын байнгын алдагдал үүсгэх боловч эдгээр газруудыг одоогийн		тэсрэх бодис хадгалах талбайг эзэмшдэг Бласт ХХК-ийн хувьд, Яамны яам одоогоор тодорхойлсон трассыг ашиглах зөвшөөрөл авна. Барилгын өмнө ЭХЯ/ЦДҮС болон хөгжүүлэлтийн хуваарилагдсан газруудын эзэмшигчид харилцаа холбоо тогтоож, хэрэв хөгжүүлэлт шаардлагатай хэвээр байвал хөгжүүлэлтэд тохиромжтой өөр байршлуудыг тодорхойлох ёстой. Бусад дэд бүтцийн хувьд ЦДАШ-ыг хангалттай зайд байрлуулж, цамхаг нурах эсвэл кабель салсан тохиолдолд энэ дэд бүтцэд шууд нөлөөлөхөөс сэргийлэх ёстой. Аюулгүй байдлын үүднээс ямар ч алдааг хурдан засах төлөвтэй байна. ЭХЯ/ЦДҮС нь зам огтлолцсон газарт холбогдох дэд бүтцийн эзэмшигчидтэй тохиролцоонд хүрэхийг баталгаажуулна; мөн бүх холбогдох үйл ажиллагааны шаардлагыг төслийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		хэрхэн ашиглаж байгааг өөрчлөхгүй. Хэвийн ажиллагааны үед төсөл нь дайран өнгөрдөг олон дэд бүтцэд нөлөөлөх магадлал тооцогддоггүй.			
	Ашиглалт	Онцгой байдлын үед (жишээ нь, шуурга) ЦДАШ-ийн эвдрэл ойр орчмын дэд бүтцэд нөлөөлөх магадлалтай. Жишээ нь, хэрвээ цахилгаан кабель салхилж, ойролцоох ЦДАШ-ыг татах эсвэл төмөр замын шугам дээр унавал ажиллах боломжгүй бол..	Яаралтай нөхцөлд дунд зэргийн сөрөг	ЭХЯ/ЦДҮС нь зам огтлолцсон газарт холбогдох дэд бүтцийн эзэмшигчидтэй тохиролцоонд хүрэхийг баталгаажуулна; мөн бүх холбогдох үйл ажиллагааны шаардлагыг төслийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.	Яаралтай нөхцөлд бага зэрэг сөрөг нөлөө
Биет нүүлгэн шилжүүлэлт					
ЦДАШ-ын трасс болон түүний Хамгаалалтын зурваст ямар ч байгууламж байхгүй.	Барилгажилт ба ашиглалт	Төслийн үр дүнд физик шилжилт хүлээгдэж байхгүй; ЦДАШ-ын трасс болон түүний Хамгаалалтын зурваст ямар ч байгууламж, орон сууцны зориулалт байхгүй.	Нөлөө үзүүлээгүй.	ЭХЯ болон орон нутгийн сумууд нь ЦДАШ-ийн трассын талаар орон нутгийн малчдад мэдээлэл өгөхийг зөвлөж байна, ингэснээр Хамгаалалтын зурвасаас коридорт шинээр өвөлжөө, байгууламж байгуулагдахаас сэргийлнэ. Хамгаалалтын зурвасаас-г байгууламжаас чөлөөтэй байлгах нь хууль ёсны шаардлага боловч төслийн талаар мэдлэг дутмаг тул шинэ хөгжүүлэлтийг зогсоохын тулд цаашид оролцох шаардлагатай.	-
Эдийн засгийн агуулгаар нүүлгэн шилжүүлэлтт					

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
	Ашиглалт	Цамхагийн сууриудын доорх бэлчээрийн талбайд нэвтрэх боломжгүй байдал болон малчдын амьжиргаанд нөлөөлсөн. Гэсэн хэдий ч Хамгаалалтын зурвасаас дотор мал бэлчлэх зөвшөөрөгдөх болно.	Нөлөөлөлгүй	ЕСБХБ-ийн шаардлагын дагуу, орон нутгийн малчны өвөлжөө/хаваржаа эсвэл хөрөнгийг нөлөөлсөн аливаа газар нь тухайн өрхүүдтэй харилцах шаардлагатай. А&ЗҮ үе шатанд олон зам үүсэхээс сэргийлэхийн тулд ЦДАШ руу нэвтрэх замыг тодорхой зааг тогтоох шаардлагатай.	-
2025 оны БОНИНУ-ийн судалгааны үеэр ЦДАШ трассаас 1 км зайд нийт 10 өвлийн зуслан, таван зуны зуслан, нэг намрын өвөлжөө тодорхойлогдсон; мал аж ахуйн өрхүүдтэй холбоотой.	Барилгажилт	Тоос, замын осол болон бусад барилгын эрсдлээр малчдын амьжиргаанд түр зуурын нөлөөлөл.	Дунд зэргийн сөрөг	ЕСБХБ-ийн шаардлагын дагуу, орон нутгийн малчны өвөлжөө эсвэл хөрөнгийг нөлөөлсөн аливаа газар нь тухайн өрхүүдтэй харилцах ёстой.	Бага Сөрөг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				Шилдэг туршлагатай нийцүүлэн болон малчны зуны болон намрын зуслангийн түр зуурын шинж чанарыг харгалзан ЭХЯ/ТХН нь Барилгын гүйцэтгэгчтэй хамтран ЦДАШ-ийн трасс дагуу 25м Хамгаалалтын зурвасаас эцсийн чиглэлд байрлах байгууламжуудыг бүрэн судлах ёстой. Биеийн шилжилтийг боломжтой газраас зайлсхийх хэрэгтэй. Тиймээс физик шилжүүлэлт шаардлагагүй болгохын тулд эцсийн микро-байрлалыг хийхийг зөвлөж байна. Цаашид нарийвчилсан зураг төсөл хийгээгүй тул энэ шаардлагыг гэрээт гэрээт худалдан авалтын баримт бичигт оруулах ёстой. Ажлын бүсүүд мөн трасс дагуу тодорхойлсон бусад малчдын хөрөнгийг халдахаас сэргийлэх ёстой. Хэрвээ барилгын өмнөх судалгааны дараа физик болон эдийн засгийн шилжилтийн чухал нөлөөг зайлшгүй арилгах боломжтой болвол, Төслийн ГЧНСХХ-ний дагуу Төслийн хүрээнд Суурьшуулах Үйл ажиллагааны Төлөвлөгөө (НСҮАТ) эсвэл Амьдралын Эх Зүй Сэргээх Төлөвлөгөө (АНСТ)-ийг Төслийн хүрээнд зориулан бэлтгэх болно .	
ЦДАШ-ын хоёр талд 1 км завсрын бүсэд есөн малчингийн худаг илэрсэн.	Барилгажилт	Голчлон малчдад усны нөөцөд хандах түр зуурын нөлөө.	Дунд зэргийн сөрөг	Дээр дурдсантай адил.	Бага Сөрөг
Нэг ажиллагааны мин, хоёр хайгуулын лицензийн хэсэг, нэг тэсрэх бодис хадгалах хэсэг ЦДАШ	Барилгажилт	Доорх ажиллагааны хүрээнд авч үзсэн нөлөөллүүд.	-	-	-

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
<p>чиглэл болон түүний</p> <p>Хамгаалалтын зурвасаас-аар огтлолцогддог.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Өнгөт хайгуулын лиценз – идэвхгүй, 2027 онд дуусах гэж байна Цагаан цавын худаг судалгааны лиценз – идэвхгүй – 2049 онд дуусна Цагаан Суварга – ажиллаж буй уурхай Бласт ХХК-ийн эзэмшлийн тэсрэх бодисын агуулахын талбай Цагаан Суваргын хойд хэсэгт баригдаж байна 					
<p>Эдгээр төсөл нь Монголын Өмнөд Говь экологийн бүс болох тэргүүлэх хамгаалалтын бүс (ТХБ)-д багтдаг. Нийтдээ ЦДАШ-ын трасс нь гурван орон нутгийн хамгаалалттай бүс (ОНТХГ) дайран өнгөрдөг:</p> <ul style="list-style-type: none"> Зоогийн Хоолой (түүх, соёлын дурсгалт газар) Өөшийн Говь (тэргүүлэх хамгаалалтын бүс) Ганзага Уулын Өргөтгөл (тэргүүлэх хамгаалалтын бүс) <p>Зоогийн хоолой ОНТХГ 2019 оны долдугаар сарын 30-нд хамгаалалтаас чөлөөлөгдсөн; Өөшийн Говийн зарим хэсгийг хамгаалалтаас чөлөөлсөн; мөн Ганзага Уулын өргөтгөл ОНТХГ-г 2036 онд хамгаалалтаас чөлөөлөхөөр төлөвлөж байна.</p>	Барилгажилт	Доорх ажиллагааны хүрээнд авч үзсэн нөлөөллүүд.	-	-	-

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Газрын агентлагийн Төслийн сумд өгсөн мэдээллээр хөгжүүлэгчдэд зориулан хуваарилагдсан хэд хэдэн газар бий: <ul style="list-style-type: none"> Аж үйлдвэрийн болон технологийн паркт хуваарилагдсан газар Худалдааны болон олон нийтийн үйлчилгээний байгууламж, төвүүд, цогцолборуудад зориулан хуваарилагдсан газар Эдгээр хоёр нь одоогоор хөгжүүлээгүй.	Барилгажилт	Дараах ажиллагааны хүрээнд авч үзсэн нөлөөллүүд.	-	-	-
	Ашиглалт	Хөгжүүлэлтийн зориулалтаар хуваарилагдсан газарт байнгын газар эзэмших. Хөгжүүлэлтэд хуваарилагдсан хоёр газар нь ЦДАШ-ын трасс тэдгээрийн дээгүүр өнгөрөх тул амьдрах боломжгүй болох магадлалтай; Гэсэн хэдий ч одоогоор хуваарилагдсан ч эдгээр талбайд ямар ч хөгжүүлэлт хийгдээгүй эсвэл төлөвлөгдсөн гэж ойлгож байна.	Бага сөрөг	Эцсийн трассын хувьд, ЭХЯ/ЦДҮС нь төсөлд зориулан газар хуваарилах зорилгоор аймаг болон соум түвшний холбогдох захирагчдаас зарлиг авах шаардлагатай. Энэ нь тэргүүлэх хамгаалалтын бүс болон ОНТХГ зэрэг газрын нэршлүүдийг хамарна; мөн ашиглах зориулалттай газар хуваарилсан. А&ЗҮ үе шатанд олон зам үүсэхээс сэргийлэхийн тулд ЦДАШ руу нэвтрэх замыг тодорхой зааг тогтоох шаардлагатай.	Хөгжүүлэлтэд тохиромжтой бусад бүсүүд тодорхойлогдсон бол (эсвэл хөгжүүлэлтүүд шаардлагагүй бол) ямар ч ач холбогдол бага байна.
ЦДАШ чиглэл нь янз бүрийн асфальтан болон шороон зам, төмөр зам, дамжуулах болон харилцаа холбооны сугамуудыг гаталдаг: <ul style="list-style-type: none"> Харилцаа холбоо болон мэдээлэл дамжуулах сугам – 9 10kV ЦДАШ – 3 35kV ЦДАШ – 5 110kV ЦДАШ – 4 Шилэн кабелийн кабель – 6 Асфальтан зам – 3 Шороон зам – 6 Төмөр зам – 3 	Барилгажилт	Доорх ажиллагааны хүрээнд авч үзсэн нөлөөллүүдийг авч үзсэн.	-	-	-
	Ашиглалт	Төсөл нь дамжуулах сугам, авто зам, төмөр зам зэрэг дэд бүтцэд шилжүүлэлтийн нөлөө үзүүлэхгүй гэж тооцоолдоггүй. Төслийн үр дүнд эдгээр онцлогуудыг шилжүүлэх эсвэл задлах шаардлагагүй. Онцгой байдлын нөхцөлд эдийн засгийн нөлөө гарч болох ч үүнийг тодорхой таамаглах боломжгүй бөгөөд хэрэглээний хэрэглээний алдагдлыг холбогдох хууль тогтоомжтой холбоотой нөхөн олговрын эрхийн хүрээнд шийднэ.	Ямар ч нөлөөлөлгүй.	-	-
Биет болон эдийн засгийн агуулгаар нүүлгэн шилжүүлэлт					

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
ЦДАШ трассын дагуух газар нь голчлон мал бэлчлэх бэлчээр ашиглагддаг. Сайншанд хот болон Цагаан Суварга нь замын хоёр үзүүрт байрлах цорын ганц гол хөгжүүлэлтүүд юм. Замаас 1 км зайд 16 малчны өвөлжөө байдаг. Өргөн хүрээний Төслийн бүсэд янз бүрийн уурхайн лицензүүд бий; Хөгжүүлэлтэд хуваарилагдсан бүсүүд болон ТХБ/ОНТГ бүсүүд.	Барилгажилт	Физик эсвэл эдийн засгийн хөгжил: барилгын гүйцэтгэгчийн талбайд холбогдсон.	Маш бага	Цамхагуудын эцсийн микро-байрлал нь биет болон эдийн засгийн агуулгаар нүүлгэн шилжүүлэхээс сэргийлэх зорилготой байх болно. Хэрэв эцсийн микро-байршилтын дараа шилжилтийн нөлөөг зайлшгүй болгох боломжтой гэж тогтоогдвол, ГЧНСХХ төслийн дагуу НСҮАТ болон/эсвэл АНСТ (амьжиргаа, газар, хөрөнгийн нарийвчилсан судалгаа) бэлтгэгдэнэ. Барилгын явцад шаардлагатай бусад түр талбайн хувьд, Барилгын гүйцэтгэгч нь байгаль орчин, нийгмийн хамгийн бага нөлөөг үндэслэн эдгээр талбайн шаардлагыг сонгох шаардлагатай, үүнд уурхайн лиценз, ТХБ/ОНТХГ болон малчны зуслангаас зайлсхийх; мөн эдийн засгийн болон бие махбодийн шилжилтээс зайлсхийх.. Тэд ТХН/ЭХЯ-ээр батлагдаж, ЕСБХБ-ээр хяналттай байх үед нөлөөллийн БОН-ийн шалгалт хийх шаардлагатай; энэ шалгаруулах загварыг БОНУТ-д өгсөн. Шаардлагатай үед, Түр зуурын талбай, жишээлбэл зуслангийн байршилд сөрөг нөлөөг бууруулах нэмэлт арга хэмжээг хэрэгжүүлж, гүйцэтгэгч орон нутгийн захиргаа, олон нийтийн хамт олтой зөвлөлдөх болно. Хэрэв хүсээгүй байдлаар шилжүүлэх шаардлагатай бол, Барилгын гүйцэтгэгч нь төслийн ГЧНСХХ-ийн дагуу НСҮАТ/АНСТ бэлтгэнэ.	Маш бага**

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Хөдөлмөр эрхлэлт, ажиллах нөхцөл					
<p>Бүх төслүүд Монголын Хөдөлмөрийн хуулийг дагаж мөрдөх ёстой. Монгол улс албадан хөдөлмөр, хамтын хэлэлцээр, ялгаварлан гадуурхалт, хүүхдийн хөдөлмөр, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын сэдвүүдтэй холбоотой хэд хэдэн гол ОУБ-ын конвенцийг баталсан. Хөдөлмөрийн хамгийн бага нас нь 16 буюу эцэг эхийн зөвшөөрлөөр 15 настай. 122 дугаар тушаал нь барилгын салбарын хязгаарлалтыг тодорхойлсон.</p> <p>Монголд хүүхдийн, албадан хөдөлмөр эрхлүүлэх тохиолдол ихтэй. Барилгын салбарт хүүхэд болон албадан хөдөлмөр эрхлүүлэх, ажлын байрны дарамт, мөлжлөгийн тохиолдлуудыг ч сайн баримтжуулсан байдаг. Хөвгүүд охидоос илүү хүүхдийн хөдөлмөрт оролцох/өртөх магадлалтай.</p>	Барилгажилт	<p>Хэрвээ сайн практик, хууль тогтоомжийн дагуу зохицуулаагүй бол мөлжлөх ажлын практик, хөдөлмөрийн гомдол, нийлүүлэлтийн сүлжээний асуудал, ажлын эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын асуудал, хүүхэд болон албадлагаар хөдөлмөрлөсөн эрсдэл үүсдэг.</p> <p>Хүний нөөцийн бодлого, журам хэрэгжүүлээгүй тул ажилчдад хамаарах болзошгүй ялгаварлан гадуурхалт.</p>	Дунд зэргийн сөрөг	<ul style="list-style-type: none"> • Яамны яам хүний нөөцийн бодлого, журмыг боловсруулж, баримтжуулна • ТХН нь ЭХЯ-д төсөл хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор байгуулагдах болно • Байгаль орчин, нийгмийн болон ХЭМАА-ны шаардлагыг ЭХЯ-ийн хэрэгжүүлэлтийн баримт бичигт багтаах болно. • БОНУАТ-г гүйцэтгэгчдэд хэрэгжүүлэх шаардлагын хувьд хялбаршуулна. Шаардлагыг гүйцэтгэгчийн гэрээнд багтаах болно. • ТХН нь ямар ч төслийн хяналтын зөвлөх эсвэл инженерийн хяналтын үүрэгтэй хамтран ажиллаж, бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийг хянахад хялбар болгодог барилгын шатанд • Төслийн барилгын тендерийн үйл явц нь хөдөлмөрийн практиктай холбоотой заалт, бодлогыг багтаадаг. • Бүх барилгын ажилтнууд ажилчдын гомдол гаргах механизм болон Ёс зүйн дүрэмд хандах эрхтэй болно. • Барилгын гүйцэтгэгч нь үндэсний хөдөлмөрийн хууль болох ISO 45001 болон ЕСБХБ ГШ2-д нийцүүлэн хөдөлмөрийн удирдлагын төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ 	Дунд зэргийн болон бага сөрөг***

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<ul style="list-style-type: none"> Барилгын гүйцэтгэгчийн хөдөлмөрийн удирдлагын төлөвлөгөөнд (гэхдээ үүгээр хязгаарлагдахгүй): сайтын дүрэм; ажлын болон үүрэгт онцгой аюулын шинжилгээ, хяналт; ХХХ ашиглалт; ажилтнуудын аюулгүй байдлын сургалт; мөн ажлын цаг, илүү цаг, алдагдсан цаг, осол, гэмтэл, ойрхон осолтой ослын хяналт ба тайлагнах зэрэг. Ажил эхлэхээс өмнө Барилгын гүйцэтгэгч эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх болно.*** Ажилчдын кэмп ЕСБХБ/ОУСК-ийн (2009) удирдамжийн тэмдэглэл: Ажилчдын байрлал: үйл явц ба стандартууд; мөн Барилгын гүйцэтгэгч Ажилчдын орон сууцны удирдлагын төлөвлөгөөг боловсруулна. Барилгын гүйцэтгэгч нь нийлүүлэлтийн сүлжээний шалгалт хийж, албадан хөдөлмөр, хүүхдийн хөдөлмөр эсвэл ажлын эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын алдааны талаар болзошгүй нийлүүлэгчдийн үнэмлэх чадварыг баталгаажуулах зорилгоор нийлүүлэлтийн сүлжээний шинжилгээний тайланг авна. ТХН нь барилгын талбай болон барилгын гүйцэтгэгчдийн гүйцэтгэлийг Хөдөлмөрийн 	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
	Ашиглалт	Хэрвээ сайн практик, хууль тогтоомжийн дагуу зохицуулаагүй бол мөлжлөх ажлын практик, хөдөлмөрийн гомдол, нийлүүлэлтийн сүлжээний асуудал, ажлын эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын асуудал, хүүхэд болон албадлагаар хөдөлмөрлөсөн эрсдэл үүсдэг. Тодорхой хүний нөөцийн бодлого, журам дутмаг тул ажилчдад хамаарах магадлалтай ялгаварлан гадуурхалт.	Их Сөрөг	<p>удирдлагын төлөвлөгөө болон Барилгын БОНУТ-ний дагуу үе үе шалгалт, шалгалт хийх болно.</p> <p>ЦДҮС нь дараах байдалтай:</p> <p>Сэтгэцийн эрүүл мэнд ба сайн сайхан байдлын дэмжлэгийг нэгтгэх нь үйл ажиллагааны хүний нөөцийн бодлогод нэгтгэж, зөвлөгөөний нөөцүүд болон стрессийг удирдах, ажлаас халшрах хамшинжид өртөхөөс сэргийлэх сургалтыг багтаах ёстой.</p> <p>Хэрвээ одоогоор байхгүй бол А&ЗҮ үе шатанд зориулсан Хөдөлмөрийн удирдлагын төлөвлөгөө болон хүний нөөцийн бодлогыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх ёстой. Хүний нөөцийн бодлого нь хүүхэд болон албадан хөдөлмөрийг хамрах ёстой.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ажилчид болон нийлүүлэгчдэд хүний нөөцийн бодлогын хандалтыг баталгаажуулна. • Ажилтнууд орон нутгийн үйлдвэрчний эвлэлд элсэх эрхээ мэдэж байгааг баталгаажуулна. • Хөдөлмөрийн гомдлын механизмыг бүх ажилтан болон гэрээт ажилтнуудад илчлэх. - ХЭМАА-ны гүйцэтгэлийн гол үзүүлэлтүүд (KPI)-г хянаж, тайлагнах нь: - Алдагдсан цагийн гэмтэл (LTIs) - Ойрхон осолдлууд - ХХХ-ийн нийцлийн түвшин - Аюулгүй байдлын сургалт дуусах хувь 	Бага Сөрөг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				Эдгээрийг ЦДҮС-ийн Хяналтын хэлтэс улирал тутамд болон жил бүр хянах ёстой. Мөн ЦДҮС-д жил бүрийн хөдөлмөрийн аудит явуулж, ажлын хүчний нөхцөл, цалин, ажлын цаг, гэрээний нийцлэл, ХХХ-ийн хангалт, гомдлын хүлээн авалтыг үнэлэхийг зөвлөж байна.	
Жендэр					
2022 онд Үндэсний жендэрийн тэгш байдлын хороо Монголд жендэрийн тэгш байдлыг дэмжих салбар хоорондын стратегийн төлөвлөгөөг (2022-2031) баталсан. Гэсэн хэдий ч Дэлхийн Жендэрийн Ялгааны Индексийн хувьд Монгол 2024 онд 146 орны дунд 85-р байранд орж, 2023 оноос таван байр буурсан үзүүлэлт юм. 2021 оны байдлаар Монголын барилгын салбарт эмэгтэйчүүдийн ажил эрхлэлтийн түвшин ойролцоогоор 15.8% байв.	Барилгажилт	Ихэнх мэргэжлийн бус болон мэргэжлийн хөдөлмөрийн ажлуудыг эрчүүд гүйцэтгэх төлөвтэй бөгөөд мэргэжлийн ажил ихэвчлэн хөдөлмөрийн цагаач ажилчдад олгогдох магадлалтай. Гэсэн хэдий ч орон нутгийн эмэгтэйчүүд хоолны үйлчилгээ, ажилчдын байрны кэмп, үйлчилгээний салбар, захиргааны салбарт ажил олох боломжтой байж магадгүй.	Их Сөрөг	ЭХЯ/ТХН дараах байдлаар ажиллана: <ul style="list-style-type: none">Бие даасан Жендэрийн Тэгш Байдал ба ЖСХД-ийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулж, төслийн ажилтнууд, нийлүүлэгчид, гэрээт ажилтнуудад ЖСХД-тэй холбоотой эрсдэлийн талаар сургалтыг багтаана.Тендерийн баримт бичигт жендэрийн үндэслэлтэй холбоотой шаардлагуудыг тусгах. Ялангуяа, барилгын салбарт ажиллаж буй эмэгтэйчүүдийн тоог нэмэгдүүлэх зорилго нь бүх гэрээт гүйцэтгэгчдэд бодлого, үйл ажиллагаанд тусгах зорилготой байх ёстой.ЖСХД-ийн асуудлуудыг ил тод хэлэлцүүлэг хийхийг жендэрийн мэдлэгийн материал/сургалтыг илчилж, төсөл болон ажилтны гомдлын механизмыг хэрэгжүүлэх замаар ил тод хэлэлцүүлгийг дэмжих.	Бага Эерэг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<p>Барилгын гүйцэтгэгч дараах үүрэгтэй:</p> <p>Ялгаварлан гадуурхалт, дарамтын бодлогыг боловсруулах;</p> <p>Жендэрийн тэгш байдал болон гэмт хүчний эсрэг арга хэмжээг багтаасан ёс зүйн дүрэм боловсруулах.***</p> <ul style="list-style-type: none"> Жендэр болон ЖСХД-ийн эрсдэлийн талаарх ойлголтыг дээшлүүлэх, мөн хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангах шаардлагатай арга хэмжээнүүд. Барилгын салбарт ажиллаж буй эмэгтэйчүүдэд зориулсан менторийн хөтөлбөрийг дэмжиж, хөгжүүлэх. Барилгын хяналтын тайланд хүйсээр ангилсан ажиллах хүчний тооны тайлан. <p>ЭХЯ/ТХН болон Барилгын гүйцэтгэгч нь эмэгтэйчүүдийн эсрэг ялгаварлан гадуурхалтад хандах тэг тэвчээргүй үйл явцыг хэрэгжүүлнэ.</p>	
	Ашиглалт	А&ЗҮ шатны үед нэмэлт ажилтан шаардлагагүй байх төлөвгүй байна. Эмэгтэйчүүдэд ажлын байр эзлэх боломж хязгаарлагдмал. Одоогоор эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс илүү олон хүн ЭХЯ болон ЦДҮС-д ажилладаг.	Үл тоомсорлох	<p>ЦДҮС нь дараах байдалтай:</p> <ul style="list-style-type: none"> Бие даасан Жендэрийн Тэгш Байдал ба ЖСХД-ийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулах бөгөөд энэ нь төслийн ажилтнууд, нийлүүлэгч, гэрээт ажилтнуудад ЖСХД-тэй холбоотой эрсдэлийн талаар сургалт үзүүлэх. Тендерийн баримт бичигт жендэрийн үндэслэлтэй холбоотой шаардлагыг оруулна. Ялангуяа, барилгын салбарт 	Маш бага

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				ажиллаж буй эмэгтэйчүүдийн тоог нэмэгдүүлэх зорилго нь бүх гэрээт гүйцэтгэгчдэд бодлого, үйл ажиллагаанд тусгах зорилготой байх ёстой. • ЖСХД-ийн асуудлуудыг ил тод хэлэлцүүлэг хийхийг жендэрийн мэдлэгийн материал/сургалтыг илчилж, төсөл болон ажилтны гомдлын механизмыг хэрэгжүүлэх замаар ил тод хэлэлцүүлгийг дэмжих.	
ЖСХД					
Монгол болон барилгын үйл ажиллагаанд ЖСХД тохиолдлын өндөр эрсдэл. Барилгын салбарт ажлын байрны дарамт, мөлжлөгийн тохиолдлууд ч мөн сайн баримтжуулагдсан. Эрчим хүчний салбарт жендэрийн тэгш байдлын тайланд судалгаанд оролцсон ажилчдын 3% нь ажлын байр дээр дээрэлхүүлэлт, хүчирхийллийн хүчирхийлэлтэй тулгарсан бөгөөд ихэнх нь эмэгтэйчүүд байна.КII-ийн үеэр Мандах сум хүүхдийн бэлгийн хүчирхийллийн тохиолдлууд өндөр байгааг мэдээлсэн бөгөөд 2014 оноос хойш бага насны хүүхдүүдэд зориулсан гурван бэлгийн хүчирхийллийн тохиолдол бүртгэгдсэн. Ерөнхийдөө ЖСХД нь магадгүй дутуу бүртгэгдсэн гэж хүлээн зөвшөөрдөг.	Барилгажилт	Дэлхийн Банкны мэдээлснээр, ЖСХД-ийн эрсдэл гадаад мужийн эрэгтэй ажилчдын их хэмжээний урсгалтай нийгэмлэгүүдэд нэмэгддэг бөгөөд ЖСХД-ийг ихэвчлэн хамтран ажиллагчид эсвэл барилгын хянагчид хийдэг. Төслийн хүрээнд ажиллаж буй эмэгтэйчүүдийн аюулгүй байдал, хамгаалалт буурч, ЖСХД-ийн эрсдэл.	Их Сөрөг	Дээрх Жендэр – Барилгын үе шат үзнэ үү.	Бага сөрөг
	Ашиглалт	Ажиллагааны явцад ажлын байранд ЖСХД-ийн эрсдэл бий.	Их Сөрөг	Дээрх Жендэр – Ашиглалтын үе шат үзнэ үү.	Бага сөрөг
Нийлүүлэлтийн сүлжээ					

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
<p>Монголд нийлүүлэлтийн сүлжээний аудитын үндэсний шаардлага байхгүй.</p> <p>Нийлүүлэлтийн сүлжээний менежментэд нийгмийн болон хөдөлмөрийн талуудыг харгалзах дутагдал.</p>	Барилгажилт	Нийлүүлэлтийн сүлжээний удирдлагын журам хэрэгжихгүй бол нийлүүлэлтийн сүлжээний менежментийн нийгмийн болон хөдөлмөрийн талуудыг хангалттай авч үзэхгүй байх эрсдэл бий. Энэ нь олон улсын гэрээт компаниуд болон тэдний нийлүүлэлтийн сүлжээний удирдлагад Монгол дахь бусад төслүүд дээр суурилсан эрсдэл гэж мэдэгддэг.	Их Сөрөг	<p>ЭХЯ/ТХН дараах байдлаар ажиллана:</p> <ul style="list-style-type: none"> Төслийн нийлүүлэлтийн сүлжээний бодлого, журам боловсруулсан. Бүх гэрээт ажилтнуудад хүний нөөцийн бодлого, журмын дагуу хамгийн бага ажлын нас, хэвийн ажлын цаг, хамтын хэлэлцээр хийх эрх чөлөө, сайн ажлын нөхцөл, албадан хөдөлмөрийн эрсдэлийг арилгах зэрэг чиглэлээр хангалттай; мөн Бүх гэрээт ажилтнууд Хөдөлмөрийн хуулийн дагуу байнгын болон түр ажилчдад хөдөлмөрийн гэрээ байгуулахыг баталгаажуулна. Бүх байнгын болон түр ажилтнуудын гарын үсэг зурсан гэрээний хуулбарыг баталгаажуулах. Үндэсний хууль болон Олон улсын Олон Улсын Байгууллагын стандарт, зөвлөмжийг нийцүүлэхийн тулд барилгын талбай болон барилгын цогцолборуудын бие даасан аудит, шалгалтыг 6 сар тутамд зохион байгуулна. Гүйцэтгэгчийн гүйцэтгэлийг хянах, удирдах нь үүнд орно: <ul style="list-style-type: none"> Гэрээт ажилчдын туршлагыг худалдан авалтын үйл явцад хянаж, цагаач ажилчдын хэлний саад, үүнийг газар дээр хэрхэн удирдах болон 	Бага Сөрөг**

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<p>гэрээт гүйцэтгэгчийн байгаль орчин, нийгмийн гүйцэтгэлийн үнэлгээг авч үзсэн;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Томилгооны үед төслийн тодорхой шаардлагын сургалт; мөн - Байгаль орчин, нийгмийн гүйцэтгэлийн муу торгууль механизмуудыг авч үзэх. <p>Барилгын гүйцэтгэгч нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хөдөлмөр болон олон нийтийн гомдлын асуудлыг шийдвэрлэх механизмыг бий болгох, хэрэгжүүлэх; • Хүний нөөцийн бодлого, журамыг хамгийн бага ажлын нас, хэвийн ажлын цаг, хамтын хэлэлцээр хийх эрх чөлөө, сайн ажлын нөхцөл, албадан хөдөлмөрийн эрсдэлийг арилгах зэрэг бодлого, журам хэрэгжүүлэх; • Нийлүүлэлтийн сүлжээний шалгалт/гуравдагч этгээний нийлүүлэлтийн сүлжээний шинжилгээний тайланг авж, албадан хөдөлмөр эрхлэх, хүүхдийн хөдөлмөр эсвэл ажлын эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын алдагдлын талаар болзошгүй нийлүүлэгчдийг баталгаажуулах; • Ажилтнууд болон нийлүүлэгчдэд хүний нөөцийн бодлого, журамд хандах боломжтой болгох; • Ажилтнууд орон нутгийн үйлдвэрчний эвлэлд элсэх 	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<p>эрхийн талаар мэдээллийг баталгаажуулна;</p> <ul style="list-style-type: none"> Хөдөлмөрийн хуулийн дагуу бүх ажилчдад байнгын болон түр ажилчдад хөдөлмөрийн гэрээ байгуулахыг баталгаажуулна; мөн Дотоод аудит, шалгалт хийх. 	
	Ашиглалт	ЦДҮС нь одоогоор А&ЗҮ гүйцэтгэгчдийг нийгэм, хөдөлмөрийн талбарт хянадаггүй бөгөөд худалдан авалтын гэрээ голчлон эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, техникийн шаардлагад төвлөрдөг. Албадан хөдөлмөр болон хүүхдийн хөдөлмөрийн эрсдэл нийлүүлэлтийн сүлжээнд.	Их Сөрөг	<p>ЦДҮС нь А&ЗҮ шатанд зориулсан Нийлүүлэлтийн сүлжээний удирдлагын төлөвлөгөөг боловсруулж, үйл ажиллагааны үе шатыг хамарч, хамгийн багадаа дараах шатыг хамрах:</p> <ul style="list-style-type: none"> Монголын Хөдөлмөрийн хууль болон Олон Улсын Олон Улсын Олон Улсын Байгууллагын стандартыг дагаж мөрдөх; Бичгээр хөдөлмөрийн гэрээ гаргах; Хангалттай ХЭМЭАА арга хэмжээ болон гомдол гаргах механизмд хандах боломжийг хангах Тендерийн үйл явцад хамгийн бага ажлын нас, хэвийн ажлын цаг, хамтын хэлэлцээр хийх эрх чөлөө, сайн ажлын нөхцөл, албадан хөдөлмөрийн эрсдэлийг арилгах заалт, бодлого агуулахыг баталгаажуулна; мөн Худалдан авалтын гэрээнд хөдөлмөрийн удирдлагын заалтуудыг (дээрх тэмдэглэгээнд заасан заалтууд) оруулна. ЦДҮС нь нийлүүлэлтийн сүлжээний тогтмол нийцлийн 	Бага сөрөг

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				аудитыг Нийлүүлэлтийн сүлжээний удирдлагын төлөвлөгөөнд заасан давтамжаар явуулах ёстой.	
ХЭМАА					
Монголын хуульд заасан ажил олгогчид тухайн салбарын үндсэн эрсдэл болон тодорхой эрсдлийн ангиллыг харгалзан үзэн аюулгүй, эрүүл ажлын байрыг хангах, хадгалах шаардлагатай бүх арга хэмжээг авах үүрэгтэй. Ажилтнууд мөн ажлын эрхийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хангахын тулд авч явж буй бүх арга хэмжээг дагаж, дагах үүрэгтэй. Гэсэн хэдий ч барилга болон А&ЗҮ талбайд ХЭМАА муу байсан, хяналт ба удирдлага дутмаг.	Барилгажилт	Барилгын явцад хийгддэг нийтлэг үйл ажиллагаа нь барилгын ажилчдын эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд өндөр эрсдэл үүсгэж болно, үүнд: машин хөдөлгүүр, нураалт, малтлага, цахилгаан ажил, химийн бодисыг боловсруулах, өндөрт хийгддэг ажлууд орно. Ялангуяа, эрсдэл нь ямар төрлийн ажил болон холбогдох аюулуудыг мэдэхгүй хүмүүст илүү илэрхий байдаг. Төслийн талбай тусгаарлагдсан бөгөөд ойр орчмын тосгонууд жижиг бөгөөд томоохон осол, ослын нөхцөлд тохиромжгүй байна.	Их Сөрөг	Барилгын ажилчдад аюулгүй, эрүүл ажлын орчныг бүрдүүлнэ. Ажлын эрсдэлийн үнэлгээ дуусах ёстой. <ul style="list-style-type: none">Төслийн Барилга ба Загварын Эрсдэлийн Бүртгэл боловсруулж, хянах болно.Барилгын гүйцэтгэгч нь Барилгын БОНУТ-г боловсруулж, хэрэгжүүлж, засварлах үүрэгтэй. Үүнд ХЭМАА төлөвлөгөө багтана.Бүх ажилчид тохирох ХХХ-ээр тоноглогдсон болно.Ямар ч барилгын ажил эхлэхээс өмнө Барилгын гүйцэтгэгч нь үндэсний хууль болон ЕСБХБ ГШ4-ийн дагуу боловсруулсан Онцгой байдлын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, түгээнэ. Үүнд холбогдох анхны тусламжийн үйлчилгээ болон газар дээрх эмчээр ажиллаж, анхан шатны болон үндсэн эмчилгээний үйлчилгээг үзүүлэх болно.Барилгын гүйцэтгэгч нь засвар үйлчилгээний үеэр аюулгүй байдлын арга хэмжээг зөв хэрэгжүүлсэн эсэхийг шалгахын тулд тогтмол талбайн шалгалт хийдэг.	Бага сөргөөс их сөрөг**

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<ul style="list-style-type: none"> Барилгын гүйцэтгэгч нь бүх дэд гүйцэтгэгчдээ дээрх төлөвлөгөөг дагаж мөрдөхийг баталгаажуулна. Барилгын гүйцэтгэгч нь талбай дээрх эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын үзүүлэлтийг тогтмол тайлагнаж, осол, осол, онцгой байдлын талаар тайлагнах бөгөөд нөхцөл байдлыг хянах, дахин тохиолдохоос сэргийлэх арга хэмжээг тайлагнах болно. 	
	Ашиглалт	ХЭМАА-ийн аюулд цахилгаан цохиулах эрсдэл; унах дээврийн шугам болон цахилгаан үүсгэдэг; унах болон/эсвэл савлаж буй зүйлүүд; цахилгаан цохилт, цахилгаан цохилт, нум цахилгаан гялбаасан; цамхагуудын нурах магадлалтай; өндөрөөс унасан; ЦСО-ууд; дэд станцуудад галын эрсдэл; химийн бодис, аюултай эсвэл шатамхай материалд өртөх; мөн хүнд тоног төхөөрөмж, багаж, материал барилдаж болзошгүй гэмтэл.	Дунд зэргийн болон томоохон сөрөг	<p>ЦДҮС нь ЕСБХБ ГШ2 болон ЕСБХБ ГШ4-ийг хамарсан одоогийн А&ЗҮ төлөвлөгөөгөө дэлгэрэнгүй боловсруулна. Үүнд ажилчдын эрсдэлийг үнэлж, удирдаж, хянах шаардлагатай заалтууд багтах ёстой.</p> <p>ЦДҮС нь ажилчдын, ялангуяа дэд станцуудад халдварлах эрсдэлийг үнэлж, хянах шаардлагатай зохицуулалтуудыг хэрэгжүүлэх ёстой. Үүнд багтаж болно:</p> <ul style="list-style-type: none"> Төслийн бүрэн ажиллагааны туршилт, ашиглалтад оруулах, гүйцэтгэл, туршилт болон найдвартай байдлын туршилтыг хийх ёстой. Төслийн тусгай эрсдэлийн үнэлгээ хийж, физик химийн, биологийн болон бусад аюулыг тодорхойлж, аюулыг арилгах, аюул хяналт болон аюулыг багасгах чиглэлээр тэргүүлэх зорилготой. Эрсдэлийн үнэлгээг Briefing Note 01: Газар доорх 	Бага сөргөөс их сөрөг**

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<p>болон дээврийн үйлчилгээ, Цахилгаан эрчим хүч ба түгээлтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын хэрэгслийн багц, Дээврийн кабелийн ойролцоо ажиллах зэрэг мэдээллийг харгалзан бэлтгэх ёстой.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дэд станц болон бүх цамхаг дээр олон сайн туршлага цахилгаан үзүүлэлт, практикийн дүрмийг дагаж тохирох аюулгүй байдлын тэмдэглэгээ байрлуулахыг баталгаажуулна. • Ажилтнуудыг хангалттай сургалттай байлгахыг баталгаажуулна. Цахилгаан болон цахилгаан хэрэгслийн ХХХ-г холбогдох стандартууд, үүнд цахилгаан болон эргэн тойронд ажиллахад тусгайлан хангах. • Дуу чимээтэй машин механизм, цахилгаан багажийн ойролцоо ажиллаж буй ажилтнуудад дуу чимээнээс үүдэлтэй сонсгол алдагдахаас хамгаалах чихэвчээр хангана. • Тоног төхөөрөмжийг тогтмол засварлах нь эвдэрсэн тоног төхөөрөмжөөс гэмтээх эрсдэлийг бууруулах болно. • Тоног төхөөрөмжийг хангалттай газардуулж, цочрол болон хамгаалалтын төхөөрөмжийн эвдрэлээс сэргийлнэ. 	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				<ul style="list-style-type: none"> Олон улсын стандартад нийцсэн галын илрүүлэлт, хамгаалалтын системийг хангах. Хамгаалалтын зурвасаас-г тогтмол шалгаж, зөвшөөрөлгүй газар ашиглалт явахгүй байгаа эсэхийг шалгаж байна. <p>Төслийн онцлог А&ЗҮ-ийн Онцгой байдлын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг ЦДҮС боловсруулж, хэрэгжүүлэх ёстой. Эмнэлгийн нүүлгэн шилжүүлэлтийн журам боловсруулж, гэмтсэн ажилчдыг тохирох онцгой байдлын байгууламжид хүрэх боломжтой болгох ёстой. Дэд станцууд дээр анхны тусламжийн үйлчилгээ үзүүлэх ёстой.</p> <p>ЦСО-д мэргэжлийн өртөлтийн хувьд ЕХ-ны 2013 оны заавралд, ажилчдыг физик орчин (цахилгаан соронзон орон)-оос үүсэх эрсдэлд өртөх хамгийн бага эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын шаардлагын талаар ЕХ-ны 2013 оны зааврыг зохистой авч үзүүлэх болно. ЦДҮС нь ажлын байр дахь цахилгаан соронзон орон зайнаас үүсэх бүх эрсдлийг үнэлж, шаардлагатай бол ажилчдад өртсөн цахилгаан соронзон орон түвшний түвшинг хэмжих эсвэл тооцоолох ёстой. Шаардлагатай бол үйлдлийн төлөвлөгөө боловсруулж, ажилтанд нэмэлт мэдээлэл, сургалт өгөх ёстой. Эрүүл мэндийн нөлөөллийн хязгаарыг хэтрүүлсэн ажилтнуудад эрүүл</p>	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				мэндийн хяналт болон эмнэлгийн үзлэг шаардлагатай байж болно. ЦДҮС-ийн үйл ажиллагааны хүний нөөцийн бодлого болон Хөдөлмөрийн удирдлагын төлөвлөгөө нь Хөдөлмөрийн гомдол гаргах механизмыг багтаасан бөгөөд бүх ажилтнуудад ойлгомжтой, ойлгомжтой байх болно.	
Уур амьсгалд тэсвэртэй байдал – Хэт халуун					
Барилгын тоног төхөөрөмж (жишээ нь кран, тээврийн хэрэгсэл, барилгын үйлдвэр)	Барилгажилт	Тоног төхөөрөмж хэт халсан нь үр ашиг алдах эсвэл эвдрэл үүсгэж, барилгын хөтөлбөр саатаж, зардал нэмэгдсэн.	Их биш	Тоног төхөөрөмжийг тогтмол шалгаж, хөргөлтийн систем, агааржуулалтыг хүссэн ёсоор ажиллаж байгаа эсэхийг шалгаж, системд хуримтлагдаж болох тоос эсвэл хог хаягдлыг цэвэрлэх шаардлагатай. Өндөр температуртай үед ажлын ажил өдрийн турш сэрүүн үед (өглөө эсвэл орой) төлөвлөгдсөн байх ёстой. Боломжтой бол тоног төхөөрөмжийг ашиглаагүй үед сүүдэртэй газарт хадгалах ёстой.	Их биш
Дэд бүтэц (нэвтрэх замууд)	Барилгажилт	Өндөр температур нь замын гадаргууг гэмтээж, гадаргууг зөөлрүүлж, муудахад хүргэдэг. Гэмтсэн замын гадаргуу нь жолооч нарт тогтворгүй жолоодлогын нөхцөлд хүргэж, осол үүсэх эрсдэл үүсгэж болно.	Их биш	Халуун цаг агаарын үед замын нөхцөл байдлыг хянаж, хэрэв замын гадаргуу муудвал хурдыг бууруулахыг ажилтнуудад зөвлөх.	Их биш
Барилга ба дэд бүтэц (ЦДАШ болон холбогдох байгууламжууд)	Ашиглалт	ЦДАШ-ийн хэт халалт нь уналт, гэмтэл учруулах эсвэл ургамал, байгууламж эсвэл олон нийттэй холбогдох эрсдэл үүсгэж болзошгүй, цахилгаан тасрах, гал, гэмтэл болон/эсвэл	Их	Инфра улаан лазерийн систем, гэрэл зургийн хяналт, тоон загварчлал зэрэг сул унжилтын хяналтын техникүүдийг тогтмол ашиглаж, ЦДАШ-ыг	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		засварын зардал үүсгэх эрсдэлтэй.		урьдчилан сэргийлэхэд ашиглах ёстой ² .	
Ландшафтын хүлээн авагч	Ашиглалт	Урт хугацааны өндөр температур ургамал үхэхэд хөрсний хаталт үүсгэж, суурь доторх тогтворгүй байдал үүсэх эрсдэлийг нэмэгдүүлж, улмаар цамхагт гэмтэл учруулах эрсдлийг нэмэгдүүлдэг.	Их	Дэд станц, цамхгуудын эргэн тойронд дулаан болон галд тэсвэртэй ургамлыг цэвэрлэж, арчилж, эрсдэлийг бууруулах, ургамлыг илүү тэсвэртэй хувилбаруудаар солих боломжтой.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (жишээ нь талбайн ажилчид)	Барилгажилт	Өндөр температур нь барилгын ажилчдад тав тухтай ажлын нөхцөлд хүргэж, бүтээмжийг бууруулж, усгүйдэл, нарны түлэгдэлт, халуун цохилт, үхэл зэрэг эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй..	Их	Ажилтнуудад хэт халах эрсдэлийг бууруулах зорилгоор хөнгөн, амьсгалах боломжтой, чийгшилт оруулдаг даавуу зэрэг тохирох ХХХ-ээр хангах ёстой. Хэт ягаан ягаан тусгаар хамгаалагдсан хувцас, сүүдэр ашиглан хязгаарлах ёстой, мөн нарны тос, мөн усгүйдэлтэй эрсдлээс сэргийлэх хангалттай ундны усыг хангах ёстой. Эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын сургалтыг ажил эхлэхээс өмнө бүх ажилтнуудад хүргэж, дулааны ядаргааны шинж тэмдэг болон холбогдох эрүүл мэндийн нөлөөллийн талаарх мэдээллийг агуулах ёстой.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (үйл ажиллагаа ба засвар үйлчилгээ ажилчид)	Ашиглалт	Өндөр температур нь үйл ажиллагааны/засвар үйлчилгээний ажилчдын бүтээмжид нөлөөлж, дамжуулах хүчин чадал буурдаг. Өндөр температурт удаан хугацаанд	Их биш	Ажилтнуудад хэт халах эрсдэлийг бууруулах зорилгоор хөнгөн, амьсгалах боломжтой, чийгшилт оруулдаг даавуу зэрэг тохирох ХХХ-ээр хангах ёстой. Хэт ягаан туяаны тусгаар хамгаалсан хувцас, сүүдэр,	Их биш

² Chen, Y and Ding, X (2023) A survey of sag monitoring methods for power grid transmission lines. (Online) Available at: <https://ietresearch.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1049/gtd2.12778>

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		өртсөн нь эрүүл мэнд, сайн сайхны сөрөг нөлөөг үүсгэж, усгүйдэл, дулааны цохилт, нарны түлэгдэл, гэмтэл үүсгэж болзошгүй.		нарны тос ашиглан хязгаарлагдах ёстой бөгөөд усгүйдэлтэй холбоотой эрсдэлээс сэргийлэхийн тулд хангалттай ундны ус өгөх ёстой. Эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын сургалтыг ажил эхлэхээс өмнө бүх ажилтнуудад хүргэж, дулааны ядаргааны шинж тэмдэг болон холбогдох эрүүл мэндийн нөлөөллийн талаарх мэдээллийг агуулах ёстой.	
Уур амьсгалд тэсвэртэй байдал – Хэт хүйтэн					
Барилгын тоног төхөөрөмж (жишээ нь кран, тээврийн хэрэгсэл, барилгын үйлдвэр)	Барилгын	Температур багасснаас болж үр ашиг буурч, барилгын хөтөлбөрт саатал үүсгэсэн.	Их биш	Тоног төхөөрөмжийг тогтмол шалгаж, халаалтын систем, агааржуулалтын систем хүссэн ёсоор ажиллаж байгаа эсэхийг шалгаж, системд хуримтлагдаж болох тоос, хог хаягдлыг цэвэрлэх шаардлагатай. Ашиглагдаагүй үед тоног төхөөрөмжийг хатуу нөхцөлд хамгаалах, дулаан алдагдахаас сэргийлэх зорилгоор боломжтой бол дотор нь хадгалах ёстой, батерей зөв цэнэглэж, цахилгаан алдагдахаас сэргийлэхийн тулд тусгаарлагдсан байх ёстой. Хөдөлгүүрийн халаагчийг ашиглан асаахад туслах, хөдөлгүүрийн гэмтлийн эрсдэлийг бууруулах талаар бодож үзээрэй.	Их биш
Барилга ба дэд бүтэц (ЦДАШ болон холбогдох байгууламжууд)	Ашиглалт	Их цас орж/хөлдсөн бороо нь ЦДАШ болон/эсвэл цамхагуудад гэмтэл учруулж болзошгүй, цахилгаан тасралт, засварын зардал үүсч болзошгүй..	Их	Гидрофоб бүрхүүл болон бусад бага мөстэй наалдамхай материалуудыг ашиглан дамжуулагч дээр мөс, цас хуримтлахыг багасгах талаар бодож үзээрэй. Шугамын хяналтын системүүдийг хуримтлалыг эрт хянах, шийдвэрлэхэд ашиглаж болно.	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Хүний эрүүл мэнд (жишээ нь талбайн ажилчид)	Барилгажилт	Бага температур нь ажилчдын бүтээмж буурч, эрүүл мэндэд нөлөөлөх боломжтой, тухайлбал гипотерми, гэмтэл эсвэл нас баралтад хүргэж болзошгүй..	Их	Ажилтнуудыг хүйтэн эрсдэлээс бууруулах зорилгоор тохирох ХХХ-ээр хангах ёстой. Үүнд дулаалттай дунд давхарга, ус нэвтрүүлдэггүй болон салхины хамгаалалттай гадна давхарга, тусгаарлагдсан бээлий ба гутал, толгой болон нүүрний хамгаалалт орно. Эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын сургалтыг ажил эхлэхээс өмнө бүх ажилтнуудад хүргэх бөгөөд гипотермигийн шинж тэмдэг болон холбогдох эрүүл мэндийн нөлөөллийн талаарх мэдээллийг агуулах ёстой. Боломжтой бол маш бага температурын үед ажлыг хязгаарлаж, ажилтнуудад дулаан байранд тогтмол амралт олгох ёстой.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (үйл ажиллагаа болон засвар үйлчилгээний ажилчид)	Ашиглалт	Удаан хугацаанд бага температурт өртсөн нь бүтээмжийг бууруулж, эрүүл мэнд, сайн сайхны байдалд нөлөөлж, гипотерми, гэмтэл үүсгэж болзошгүй..	Гадаргуугийн ус зайлуулах системийг тогтмол хадгалж, асфальтан гадаргуу дээр ус хуримтлахыг багасгаж, хөлдөлт-гэсэлтийн эрсдэлийг бууруулах.	Ажилтнуудыг хүйтэн эрсдэлээс бууруулах зорилгоор тохирох ХХХ-ээр хангах ёстой. Үүнд дулаалттай дунд давхарга, ус нэвтрүүлдэггүй болон салхины хамгаалалттай гадна давхарга, тусгаарлагдсан бээлий ба гутал, толгой болон нүүрний хамгаалалт орно. Эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын сургалтыг ажил эхлэхээс өмнө бүх ажилтнуудад хүргэх бөгөөд гипотермигийн шинж тэмдэг болон холбогдох эрүүл мэндийн нөлөөллийн талаарх мэдээллийг агуулах ёстой. Боломжтой бол маш бага температурын үед ажлыг хязгаарлаж, ажилтнуудад дулаан байранд тогтмол амралт олгох ёстой.	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Уур амьсгалд тэсвэртэй байдал – Салхи					
Барилгын тоног төхөөрөмж (жишээ нь кран, тээврийн хэрэгсэл, барилгын үйлдвэр)	Барилгажилт	Өндөр салхины үед өндөр дээр тоног төхөөрөмжид (жишээ нь кран, интоор сонгогч) гэмтэл учруулах магадлалтай бөгөөд үүний улмаас зардал нэмэгдэх, аюулгүй байдлын эрсдэлд хүргэнэ.	Их	Ашиглагдаагүй үед тоног төхөөрөмжийг хүчтэй салхины үед унах магадлалтай мод, байгууламжаас хол хадгалж, гэмтэл учруулж болзошгүй гэдгээс сэргийлэх ёстой. Хэрвээ кран ашиглавал салхины эсэргүүцлийг багасгаж, уналтаас сэргийлэхийн тулд өндөрийг нь бууруул. Цаг агаарын мэдээг долоо хоног бүр хянаж, хүчтэй салхины үед эрсдэлтэй үйл ажиллагаа явахгүй байхыг баталгаажуулна.	Их биш
Барилгын талбай (жишээ нь түр зуурын байгууламжууд)	Барилгажилт	Салхины хог хаягдлын улмаас барилгад гэмтэл үүсэж, засвар шаардлагатай бол санхүүгийн зардал үүсгэж болзошгүй..	Их биш	Цаг агаарын мэдээг долоо хоног бүр хянаж, салхинаас сэргийлэхийн тулд бүх материалын бат бөхийг баталгаажуулна. Бүх жижиг тоног төхөөрөмжийг талбайгаас гаргаж, баталгаажуулж, түр зуурын байгууламжуудыг салхины эсрэг үр дүнтэй бэхэлж, том тоног төхөөрөмжийг түр байгууламжаас хол хадгалж, унах тохиолдолд гэмтэл учруулахыг сэргийлнэ.	Их биш
Барилга ба дэд бүтэц (ЦДАШ болон холбогдох байгууламжууд)	Ашиглалт	Салхины өндөр хурд нь ЦДАШ болон/эсвэл тулгууруудад гэмтэл учруулж болзошгүй, мод/барилга эсвэл салхины хог хаягдлаар улам дордож, цахилгаан тасарч, засварын зардал үүсгэж болзошгүй..	Их	Өндөр салхины хурд нь ЦДАШ болон/эсвэл цамхагуудад гэмтэл учруулж болзошгүй, мод/байгууламж унаж эсвэл салхины хог хаягдлаар улам дордож, цахилгаан тасарч, засварын зардал үүсгэж болзошгүй.	Их биш
Замын сүлжээ (жишээ нь, нэвтрэх зам)	Барилгажилт	Салхины хог хаягдал түр замуудыг хааж, материал болон ажилчдыг барилгын талбайд	Их биш	Цаг агаарын мэдээг долоо хоног бүр хянаж, салхины салхинаас сэргийлэхийн тулд бүх материалыг бат бөх баталгаажуулна. Бүх жижиг	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		нэвтрэх боломжийг саатуулж, саатал үүсгэж болно.		тоног төхөөрөмжийг талбайгаас гаргаж, эсвэл аюулгүй болгохыг баталгаажуулна.	
Дэд бүтэц (нэвтрэх замууд)	Ашиглалт	Салхины хог хаягдал нь засвар үйлчилгээний ажилчдад дэд бүтэц рүү нэвтрэх боломжийг хааж, энгийн болон яаралтай засвар үйлчилгээний сааталд хүргэж, дамжуулах хүчин чадал буурч болзошгүй..	Их биш	Салхины хог хаягдлын нөлөөг бууруулахын тулд гол эрсдэлтэй бүсүүдэд салхины хамгаалалт ашиглахыг авч үзээрэй.	Их биш
Ландшафтын рецепторууд	Ашиглалт	Хүчтэй салхи нь цөлийн элсийг хөдөлгөөн ихэсгэж, ер бусын тоос хуримтлах, цөл амьдрах/ургамал үхэхэд хүргэж, суурь тогтвортой байдал буурдаг. Энэ нь цамхгууд руу мөргөлдөх эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг.	Их биш	Салхины хог хаягдлын нөлөөг бууруулахын тулд салхины хамгаалалтын төхөөрөмж ашиглахыг бодоорой.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (жишээ нь талбайн ажилчид)	Барилгажилт	Салхины өндөр хурд нь салхины хог хаягдлын улмаас барилгын ажилчдад эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлж, гэмтэл учруулж болзошгүй.	Их биш	Цаг агаарын мэдээг долоо хоног бүр хянаж, салхи сул үед өндөр эрсдэлтэй даалгавруудыг төлөвлөхийг баталгаажуулна. Өндөр салхины хурдтай үед өндөрт ажиллахгүй байх, салхины үлээлтээс сэргийлэхийн тулд материал болон жижиг тоног төхөөрөмжийг бат бөх баталгаажуулаарай. Том тоног төхөөрөмжийг түр зуурын байгууламж, их алхагчтай газруудаас хол хадгалж, унах гэмтлээс сэргийлнэ.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (ашиглалт болон засвар үйлчилгээний ажилчид)	Ашиглалт	Өндөр салхины хурд нь засвар үйлчилгээний ажилчдад салхины хог хаягдлын улмаас гэмтэх эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй, ялангуяа өндөрт ажиллах үед.	Их биш	Салхины хурдтай үед засвар үйлчилгээ хийхээс зайлсхийх, ялангуяа ажилтнууд өндөрт ажиллах шаардлагатай үүргүүд.	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Уур амьсгалд тэсвэртэй байдал – Шуурга					
Барилгын тоног төхөөрөмж (жишээ нь кран, тээврийн хэрэгсэл, барилгын үйлдвэр)	Барилгажилт	Шуурганы үед өндөрт тоног төхөөрөмж (жишээ нь, кран, интоор сонгогч) гэмтэж болзошгүй, зардал нэмэгдэх, аюулгүй байдлын эрсдэлд хүргэх боломжтой.	Их	Ашиглагдаагүй үед тоног төхөөрөмжийг хүчтэй салхины үед унах магадлалтай мод, байгууламжаас хол хадгалж, гэмтэл учруулж болзошгүй гэдгээс сэргийлэх ёстой. Хэрвээ кран ашиглавал салхины эсэргүүцлийг багасгаж, уналтаас сэргийлэхийн тулд өндөрийг нь бууруул. Цаг агаарын мэдээг долоо хоног бүр хянаж, хүчтэй салхины үед эрсдэлтэй үйл ажиллагаа явахгүй байхыг баталгаажуулна. Цахилгаан цахилгааны улмаас эрчим хүчний өсөлтөөс сэргийлэхийн тулд тоног төхөөрөмжийг унтраасан эсэхийг шалгах.	Их биш
Барилгын талбай (жишээ нь түр зуурын байгууламжууд)	Барилгажилт	Шуурганы үйл явдал нь салхины хог хаягдал эсвэл аянга цохихоос үүдэлтэй бүтцийн гэмтэл үүсгэж болзошгүй, энэ нь бүтцийн бүтэц болон түр цахилгааны системд нөлөөлж болзошгүй..	Их биш	Цаг агаарын мэдээг долоо хоног бүр хянаж, салхины салхинаас сэргийлэхийн тулд бүх материалыг бат бөх баталгаажуулна. Бүх жижиг тоног төхөөрөмжийг талбайгаас гаргаж, эсвэл аюулгүй болгохыг баталгаажуулна. Цахилгааныг цахилгаан цохилтын улмаас гэмтэл учруулбал сэргийлэх ёстой.	Их биш
Барилга ба дэд бүтэц (ЦДАШ болон холбогдох байгууламжууд)	Ашиглалт	Шуурганы үйл явдлууд мод/барилга эсвэл салхины хог хаягдлын улмаас ЦДАШ болон/эсвэл багануудад гэмтэл учруулж болзошгүй, энэ нь шугамын эвдрэл, засварын зардал үүсгэж болно. Шуурганы үеэр эсвэл дараа давхцсан салхинаас нөлөө улам дордож болно.	Их	Дамжуулах шугамын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, салхины хэлбэлзлийг багасгаж, болзошгүй алдааг эрт илрүүлж, засварлах боломжийг хангахын тулд шугамыг идэвхтэй засварлах талаар бодож үзээрэй. Цахилгаан зогсоох төхөөрөмжүүдийг цахилгааны цохилтыг чиглүүлэхийн тулд ашиглаж болно.	Их

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Дэд бүтэц (нэвтрэх замууд)	Ашиглалт	Салхины хог хаягдал нь засвар үйлчилгээний ажилчдад дэд бүтцэд нэвтрэх боломжийг хааж, энгийн болон яаралтай засвар үйлчилгээ сааталтай болж, дамжуулах хүчин чадал буурдаг.	Их биш	Салхины хог хаягдлын нөлөөг бууруулахын тулд салхины хамгаалалтын төхөөрөмж ашиглахыг бодоорой.	Их биш
Ландшафтын рецепторууд	Ашиглалт	Хүчтэй салхи нь цөлийн элсийг хөдөлгөөн ихэсгэж, ер бусын элс хуримтлуулах, цөл амьдрах/ургамал буурч, налуу тогтвортой байдлыг бууруулдаг. Үүний үр дүнд газар гулгалт болон цамхагуудад нөлөөлөх эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг.	Их биш	Салхины хог хаягдлын нөлөөг бууруулахын тулд салхины хамгаалалтын төхөөрөмж ашиглахыг бодоорой.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (жишээ нь талбайн ажилчид)	Барилгажилт	Салхины хурд, бороо, цахилгаан цохилт зэрэг шуурганы үйл явдлууд нь салхины хог хаягдал, үер, цахилгаанд цохиулах зэрэг барилгын ажилчдад саад учруулах эсвэл гэмтэл учруулж болзошгүй..	Их	Цаг агаарын таамаглалыг долоо хоног бүр хянаж, боломжтой үед шуурганы үед ажиллахгүй байхын тулд ажлыг дахин төлөвлөж болно. Шуурганы үед өндөрт ажиллахаас зайлсхийж, материал болон жижиг тоног төхөөрөмжийг салхины үлээлтээс сэргийлэхийн тулд баталгаажуулна. Том тоног төхөөрөмжийг түр зуурын байгууламж, их алхагчтай газруудаас хол хадгалж, унах гэмтлээс сэргийлнэ.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (үйл ажиллагаа болон засвар үйлчилгээний ажилчид)	Ашиглалт	Өндөр салхины хурд болон цахилгаан цахилгаан нь засвар үйлчилгээний ажилчид салхины хог хаягдлын улмаас гэмтээх эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй, ялангуяа өндөрт ажиллах үед.	Их	Шуурганы үед, ялангуяа ажилтнууд өндөрт ажиллах шаардлагатай үед засвар үйлчилгээ хийхээс зайлсхийх.	Их биш
Уур амьсгалд тэсвэртэй байдал – Бороо ба үер					

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Барилгын тоног төхөөрөмж (жишээ нь кран, тээврийн хэрэгсэл, барилгын үйлдвэр)	Барилгажилт	Үер нь тоног төхөөрөмжийг гэмтэж эсвэл угааж устгах магадлалтай бөгөөд энэ нь барилгын хөтөлбөрийг саатуулж, зардал нэмэгдэхэд хүргэдэг.	Их биш	Тоног төхөөрөмжийг ойр орчмын усны босгуудаас хол, үерийн хохирол учруулах эрсдэлийг бууруулахын тулд боломжтой бол өндөрт хадгалах ёстой. Мөн түр зуурын үерийн саад, жишээ нь элсний уутыг газарт байлгаж, урьдчилан таамаглагдаж буй их борооны үйл явдлуудад бэлтгэхэд ашиглахыг зөвлөж байна.	Их биш
Барилгын талбай (жишээ нь түр зуурын байгууламжууд)	Барилгажилт	IXүчтэй бороо болон/эсвэл үер нь ус нэвтэрч, гэмтэл учруулж, байгууламжид хүрэх боломжийг багасгаж болзошгүй.	Их биш	Түр зуурын үерийн саад, жишээ нь элсний уутыг газар дээр нь хадгалж, урьдчилан таамаглагдаж буй их борооны үйл явдлуудад бэлтгэхэд ашиглахыг зөвлөж байна.	Их биш
Барилга ба дэд бүтэц (ЦДАШ болон холбогдох байгууламжууд)	Барилгажилт	Үерийн үйл явдлууд дэд станцуудын багтаамжийг бууруулж, дамжуулах хурдыг бууруулж, цахилгаан алдагдал болон засварын зардал үүсгэж болзошгүй. Цахилгаан системүүд усанд автсан нь гал гарч, дэд бүтцэд ихээхэн хохирол учруулж, цахилгаан тасарч магадгүй.	Их	Усны сулрах эрсдэлийг бууруулахын тулд дэд станцуудыг өргөж, усны насос эсвэл бусад ус зайлуулах дэд бүтцийг суурилуулах талаар бодож үзээрэй. Гидрофоб бүрхүүл болон бусад бага мөстэй наалдах материалуудыг цахилгаан дамжуулах шугам, дамжуулагчид ус нэвтрэх эрсдэлийг бууруулах, цахилгаан галын эрсдэлийг бууруулах боломжтой.	Их биш
Замын сүлжээ (жишээ нь, нэвтрэх зам)	Барилгажилт	Үерийн улмаас түр зам хаагдаж, материал болон ажилчдыг барилгын талбайд нэвтрэх боломжгүй болгож, саатал үүсгэж болно.	Их биш	Түр зуурын үерийн саад, жишээ нь элсний уутыг газар дээр нь хадгалж, урьдчилан таамаглагдаж буй их борооны үйл явдлуудад бэлтгэхэд ашиглахыг зөвлөж байна. Боломжтой бол усны усыг нэвтрэх замуудаас холдуулах насос ашиглахыг бодоорой.	Их биш
Дэд бүтэц (нэвтрэх замууд)	Ашиглалт	Үер нь засвар үйлчилгээний ажилчдын дэд бүтцэд нэвтрэх	Их биш	Гадаргын ус зайлуулах системийг тогтмол хадгалж, асфальтан гадаргуу	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		боломжийг хааж, энгийн эсвэл яаралтай засвар үйлчилгээний саатлыг үүсгэж, дамжуулах хүчин чадал буурч магадгүй.		дээр усны хуримтлалыг бууруулахыг баталгаажуулна.	
Ландшафтын рецепторууд	Ашиглалт	Урт хугацааны хуурай нөхцөлд их бороо орсон нь хөрсний тогтвортой байдлыг бууруулж, суурь тогтворгүй байдал болон цамхагт гэмтэл учрах эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг.	Их биш	Гадаргуугийн урсгалаас сэргийлж, гадаргуугийн урсгалыг зогсоохын тулд гадаргуугийн урсгалын эрсдэлийг бууруулах, хажуугийн тогтворгүй байдлын эрсдэлийг бууруулах, ус зайлуулах сувгийн урсгалыг сайжруулах	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (жишээ нь талбайн ажилчид)	Барилгажилт	Үерийн их хэмжээний хур тунадасны улмаас барилгын ажилчид гацах эсвэл гэмтэж болзошгүй, үүнд усанд живэх хүртэл тохиолдож болно. Ус нэвтрэх нь түр зуурын байгууламжид хандах боломжийг бууруулж, бүтээмжийг бууруулж болно. Түр хугацааны цахилгаан системүүд усанд өртсөн нь галын эрсдэлийг нэмэгдүүлж, гэмтэл учрах эрсдэлийг нэмэгдүүлж болно.	Их	Цаг агаарын мэдээг долоо хоног бүр хянаж, их борооны үед ажиллахыг сэргийлэхийн тулд боломжтой үед ажлыг дахин төлөвлөж байна. Түр зуурын үерийн саад, жишээ нь элстэй шуудайг газар дээр нь хадгалж, урьдчилан таамаглагдаж буй их борооны үйл явдлуудад бэлтгэхэд ашиглахыг зөвлөж байна.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (үйл ажиллагаа болон засвар үйлчилгээний ажилчид)	Ашиглалт	Үер болон гэнэтийн үерийн үйл явдлууд нь үйл ажиллагааны болон засвар үйлчилгээний ажилчдад аюулгүй байдлын ихээхэн эрсдэл үүсгэж, гэмтэл авах, эсвэл живэх тохиолдолд нас барах эрсдэлтэй байж болзошгүй.	Их биш	Ажил эхлэхээс өмнө цаг агаарын таамаглалыг хянаж, их борооны үед ажиллахаас сэргийлж, ажлыг боломжтой үедээ дахин төлөвлөж байна.	Их биш
Уур амьсгалд тэсвэртэй байдал – Шороон шуурга					

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
Барилгын тоног төхөөрөмж (жишээ нь кран, тээврийн хэрэгсэл, барилгын үйлдвэр)	Барилгажилт	Шороон шуурга нь тоног төхөөрөмж дотор элс хуримтлахад хүргэж, барилгын хөтөлбөр болон санхүүгийн үр ашиггүй зарцуулалт, саатал үүсгэж болно.	Их биш	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг шороон шуурганаас өмнө бүрхэх ёстой, ингэснээр элс үүсэхээс сэргийлэх ёстой. Тоос дарах аргачлал, салхины хамгаалалтын аргуудыг газар дээр ашиглаж, тоос хуримтлахыг болон салхины хурдыг бууруулах шаардлагатай.	Их биш***
Барилгын талбай (жишээ нь түр байгууламжууд)	Барилгажилт	Түр зуурын байгууламжид байгаа аливаа HVAC системд тоос хуримтлалт үүсэж, халаалт/хөргөлтийн хүчин чадлыг бууруулж болно.	Их биш	HVAC системүүдийг тогтмол засварлаж, элс үүсгэхийг арилгаж, системүүд хүссэн ёсоор ажиллаж байгааг баталгаажуулах шаардлагатай. Тоос дарах аргачлал, салхины хамгаалалтын аргуудыг газар дээр ашиглаж, тоос хуримтлахыг болон салхины хурдыг бууруулах шаардлагатай.	Их биш
Барилга ба дэд бүтэц (ЦДАШ болон холбогдох байгууламжууд)	Ашиглалт	Дамжуулах шугам дээрх тоос хуримтлуулах нь тусгаарлагчийн үр нөлөөг бууруулж, гал түймэрлэх эсвэл олон нийтэд гэмтэл учруулж болзошгүй, шугамыг цахилгаан салгах шаардлагатай болгодог. Өндөр чийгшил болон/эсвэл бороотой хослуулснаар нөлөөлөл улам дордож болно.	Их	Цамхаг болон дэд станцуудын эргэн тойронд элс хуримтлахаас сэргийлэх элсэн хашаа суурилуулах талаар бодож үзээрэй. Цахилгаан урсгалыг автоматаар тасалдуулж, нум үүсэхээс сэргийлж, галын эрсдэлийг багасгах боломжтой гүйдлийн хязгаарлагдмал гал агнуур суурилуулах талаар бодож үзээрэй.	Их
Замын сүлжээ (жишээ нь, нэвтрэх зам)	Барилгажилт	Тоосны хуримтлалд түр замд хаагдаж, материал болон ажилчдыг барилгын талбайд нэвтрэх боломжгүй болгож, саатал үүсгэж болзошгүй.	Их биш	Тоос дарах аргачлал, салхины хамгаалалтын аргуудыг газар дээр ашиглаж, тоос хуримтлахыг болон салхины хурдыг бууруулах шаардлагатай.	Их биш
Дэд бүтэц (нэвтрэх замууд)	Ашиглалт	Тоос хуримтлалт нь засвар үйлчилгээний ажилчдад дэд бүтэц рүү нэвтрэх боломжийг	Их биш	Дэд станцуудын нэвтрэх замд элс хуримтлахаас сэргийлэх элсэн хашаа суурилуулах талаар бодож үзээрэй.	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		хааж, энгийн болон яаралтай засвар үйлчилгээний саатлыг үүсгэж, дамжуулах хүчин чадлыг бууруулах эрсдэл үүсгэж болно.			
Хүний эрүүл мэнд (жишээ нь талбайн ажилчид)	Барилгажилт	Шороон шуурга нь барилгын ажилчдад эрүүл мэндэд сөргөөр, амьсгалын өвчин, нүд, хараанд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй.	Их	Урьдчилсан таамаглалыг долоо хоног бүр шалгаж, үйл ажиллагааг одоогийн уур амьсгалын нөхцөлд үндэслэн өөрчлөх ёстой. Ажилтнуудыг эрүүл мэндийн сөрөг нөлөөгөөс хамгаалахын тулд нүүр болон нүдний хамгаалалт зэрэг тохиромжтой ХХХ-ээр хангах ёстой бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд бүх ажилтнуудад байр бэлэн байх ёстой.	Их биш
Хүний эрүүл мэнд (үйл ажиллагаа болон засвар үйлчилгээний ажилчид)	Ашиглалт	Шороон шуурганд өртсөн нь амьсгалын болон зүрх судасны өвчин, мөн хараанд нөлөөлөл үүсгэж болзошгүй..	Их	Ажилтнуудад эрүүл мэндийн сөрөг нөлөөгөөс хамгаалахын тулд нүүр болон нүдний хамгаалалт зэрэг тохиромжтой хамгаалалтын хэрэгслээр хангагдана, шаардлагатай тохиолдолд бүх ажилтнуудад байр бий байх ёстой.	Их биш
Уур амьсгалд тэсвэртэй байдал – Зэрлэг амьтад					
Барилгын тоног төхөөрөмж (жишээ нь кран, тээврийн хэрэгсэл, барилгын үйлдвэр)	Барилгажилт	Галд өртсөн тоног төхөөрөмжүүд, ялангуяа чулуужсан түлш шаарддаг тоног төхөөрөмж гэмтэж болзошгүй, энэ нь хөтөлбөрийн саатал болон санхүүгийн хүндрэлд хүргэдэг.	Их	Галын тархалтын эрсдэлийг бууруулахын тулд шатах материалууд, тэр дундаа чулуужсан түлшийг тоног төхөөрөмжөөс хол хадгалахыг баталгаажуулна. Тоног төхөөрөмжийн эргэн тойрны хэсгээс шатах ургамал эсвэл материалыг устгаж, газар дээр гал унтраах тоног төхөөрөмж суурилуулна.	Их биш
Барилгын талбай (жишээ нь түр зуурын байгууламжууд)	Барилгажилт	Хээрийн түймэр түр зуурын барилгад тархаж, хөрөнгийн хохирол учруулж, ажилчдад	Их	Галын тархалтын эрсдэлийг бууруулахын тулд шатах материалууд, тэр дундаа чулуужсан түлшийг түр зуурын байгууламжаас	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
		эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй.		хол хадгалахыг баталгаажуулна. Байгууламжийн эргэн тойрны хэсгүүдээс шатаах ургамал эсвэл материалыг устгаж, газар дээр нь гал унтраах тоног төхөөрөмж суурилуулна.	
Барилга ба дэд бүтэц (ЦДАШ болон холбогдох байгууламжууд)	Ашиглалт	Хээрийн түймэр ЦДАШ болон цамхагуудад гэмтэл учруулж, цахилгаан дамжуулалтыг бууруулж, цахилгаан тасарч, засварын зардал үүсгэж болзошгүй.	Их	Цахилгаан урсгалыг автоматаар тасалдуулж, нум үүсэхээс сэргийлж, галын эрсдэлийг багасгах боломжтой гүйдлийн хязгаарлагдмал гал агнуур суурилуулах талаар анхаарах. Дулаан болон галд тэсвэртэй ургамлыг байлгаж, тогтмол арчилж, хөрөнгийн ойролцоох шатах материалын хэмжээг бууруулна.	Их
Хүний эрүүл мэнд (жишээ нь талбайн ажилчид)	Барилгажилт	Хээрийн түймэр нь хүний эрүүл мэнд, сайн сайхны хувьд ихээхэн эрсдэл учруулдаг бөгөөд байнгын гэмтэл эсвэл үхэлд хүргэж болзошгүй.	Их	Галын тархалтын эрсдэлийг бууруулахын тулд түр зуурын байгууламж болон ажилчдын ашигладаг бусад газруудаас хол хадгалах ёстой. Эдгээр хэсгээс шатах ургамал, материалыг устгаж, газар дээр нь гал унтраах тоног төхөөрөмж суулга. Ажилтнуудад галын урьдчилан сэргийлэх, унтраах сургалт явуулж, хэрэв Хээрийн түймэр гарвал эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын нөлөөллөөс хэрхэн сэргийлэх талаар мэдээлэл авах ёстой.	Их
Хүний эрүүл мэнд (үйл ажиллагаа болон засвар үйлчилгээний ажилчид)	Ашиглалт	Хээрийн түймэрд өртсөн нь эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд ихээхэн нөлөө үзүүлж, байнгын гэмтэл болон/эсвэл нас баралт үүсгэж болно.	Их	Галын тархалтын эрсдэлийг бууруулахын тулд ажилчдын ихэвчлэн ашигладаг газраас хол шатдаг материалуудыг хадгалахыг баталгаажуулна. Эдгээр хэсгээс шатах ургамал эсвэл материалыг устгаж, ажилтнуудад гал унтраах тоног төхөөрөмж нийлүүлнэ.	Их биш

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД

Төлөв байдлын хураангуй	Үе шат	Болзошгүй нөлөөлөл(үүд)	Үр дагавар (Бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд)	Бууруулах арга хэмжээ	Үлдэх нөлөөлөл (бууруулах арга хэмжээний дараах)
				Ажилтнуудад галын урьдчилан сэргийлэх, унтраах сургалт явуулж, хэрэв Хээрийн түймэр гарвал эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын нөлөөллөөс хэрхэн сэргийлэх талаар мэдээлэл авах ёстой.	

АЛБАН ХЭРЭГЦЭЭНД